

@CP

PROCESSING COPY

INFORMATION REPORT INFORMATION REPORT
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

This material contains information affecting the National Defense of the United States within the meaning of the Espionage Laws, Title 18, U.S.C. Secs. 793 and 794, the transmission or revelation of which in any manner to an unauthorized person is prohibited by law.

S-E-C-R-E-T

25X1

COUNTRY Poland

REPORT

SUBJECT Publications of the Trade Union of Workers of the Chemical Industry in Poland

DATE DISTR.

MAR 1960

NO. PAGES 1

REFERENCES RD

DATE OF INFO.

25X1

PLACE & DATE ACQ.

25X1

SOURCE EVALUATIONS ARE DEFINITIVE. APPRAISAL OF CONTENT IS TENTATIVE.

publications of the Trade Union of Workers of the Chemical Industry in Poland

25X1

a. Policy report

b. Report on economic, social, labor, cultural, education, sports, organization and financial problems of the Trade Union.

25X1

S-E-C-R-E-T

STATE	X ARMY	X NAVY	X AIR	X FBI	AEC		

(Note: Washington distribution indicated by "X"; Field distribution by "#".)

INFORMATION REPORT INFORMATION REPORT

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

A

25X1

**ZZPP
ch referat
PROGRAMOWY
na
VI TX**

**KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW
ZWIĄZKU ZAWODOWEGO
PRACOWNIKÓW
PRZEMYSŁU
CHEMICZNEGO**

KATOWICE

16, 17, 18, XI. 1957 R.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

TOWARZYSZE DELEGACI !

Po raz szósty od chwili wyzwolenia kraju rozpoczęła się obrada Zjazdu naszego Związku Zawodowego łączącego pracowników przemysłu chemicznego i pokrewnych - Związków, którego działalność zapisała się etchami w historii ruchu robotniczego przed wojną - Związków, który w celu swej powojennej działalności umieść poważny wkład w dzieło budownictwa socjalizmu w naszym kraju.

Miejsca obyby u nas w Polsce robotnika, osoby pracownika umysłowego, którzy nie byli dumni z osiągnięć naszego kraju z jego rozwitkiem i potęgi gospodarczej.

Czternadzieś lat Polski Ludowej utwierdza nas w przekonaniu, że wszystkie nasze wysiłki poświęciliśmy słuszej sprawie.

Przewadzając budownictwo socjalizmu nie ustrzegliśmy się jednak od błędów i wypadek, których źródła wykazały VIII i IX Plenum Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej nakreślając jednocześnie program działania na przyszłość, program odpowiadający interesom całego narodu Polskiego.

Dzięki przemianom dokonanym przez Partię stwierdzone zostały poważne warunki do prasy Związku, który dzięki temu może poszycić się poważnymi osiągnięciami.

W jakiej sytuacji politycznej i gospodarczej toczyć się będą obrady naszego Zjazdu?

- obradować będziemy krótko po zakończeniu X Plenum K.C. P.Z.P.R. na którym Tow. Genukka analizującą sytuację międzynarodową stwierdziła, że "niespołty siła moralna naszej Partii i Polski Ludowej jest wielki i stale rosnący w siłę świat socjalistyczny, jest przynależność naszego kraju do obosu państw socjalistycznych, jest jedność wszystkich krajów socjalistycznych, są braterstwie międzynarodowe wiązany, które łączą naszą Partię ze wszystkimi partiami komunistycznymi i robotniczymi innych krajów i nasza solidarność z siłami postępu na całym świecie".

Obradować będziemy krótko po obchodach 40 Rocznicy Rewolucji Październikowej, która po raz pierwszy w historii ludzkości oddała wkład w ręce klasy robotniczej.

40 lat władzy ludowej w Z.S.R.R. to okres wyteżonej, ofiarnej pracy narodów radzieckich, które z kraju sacofanego stworzyły potęgę gospodarczą.

Kiedy z nas jest dumny z osiągnięć nauki i techniki radzieckiej, która jest przynoszącą naukę w świecie - nauka, która stworzyła start do nowej epoki w dziejach ludzkości.

Partia tem jest jeszcze jednym dowodem niejednokrotnie podkreślanych pokojowych integracji Związku Radzieckiego.

Obradować będziemy wreszcie po IV Światowym Kongresie Związków Zawodowych, odbytym w Lipsku w dniach od 4 - 15 października 57 roku.

Jak to określił Generalny Sekretarz Światowej Federacji Związków Zawodowych Tow. Louis Saillant "był to nie Kongres dyskusyjny, lecz Kongres działania - Kongres nowych myśl i inicjatyw stanowiących podstawę do nowych akcji".

Kongres podjął wielki wysiłek w kierunku dokonania głębskiej, obiektywnej oceny aktualnej sytuacji w świecie, rozwoju walki klasy robotniczej i narastania dążeń jednościowych wśród mas pracujących.

Należy jednocześnie stwierdzić, że Kongres był najbardziej reprezentatywnym ze wszystkich dotychczasowych Kongresów.

Delegaci na Kongres reprezentowali ponad 105 milionów pracujących 80 krajów.

Ce ogólnie stwierdził Kongres:

Kongres stwierdził, zwiększenie eksplotatorskiego ucisku monopolii na klasę robotniczą, zastrzeżanie się tendencji inflacyjnych w gospodarcze wielu krajów kapitalistycznych, gdzie z reguły wzrost cen wyprzedza wzrost płac nominalnych, w wyniku czego następuje spadek siły nabywczej robotnika.

Na tle tych zjawisk występuje nasilenie walk strajkowych i aktywna działalność organizacji związkowych występujących w obronie codziennych interesów klasy robotniczej.

Rozwój sytuacji międzynarodowej stoi pod znakiem ogromnego nasielenia fali ruchów narodowo-wyzwoleniowych i antykolonialnych.

Występuje wzrost nastojów antyimperialistycznych i dążenie do przywrócenia samodzielności gospodarczej i politycznej.

Według słów wybitnego działacza związku zawodowego z krajów Ameryki Łacińskiej Lombardo Toledano "w Ameryce Łacińskiej każdy sztandar jest dobry za wyjątkiem sztandaru imperializmu amerykańskiego, który jest powszechnie znenawidzony".

Reasumując trzeba stwierdzić, że IV Światowy Kongres Związków Zawodowych wykazał dobrze, że ruch zawodowy stanowi dzisiaj w świecie poważną zorganizowaną siłę społeczną, wywierającą coraz silniejszy wpływ na rozwój wydarzeń międzynarodowych, na kształcenie się położenia klasy robotniczej.

Jakie ogólne wnioski wyciągamy z IV Światowego Kongresu Związków Zawodowych?

Kongres stanowi krok naprzód w dziedzinie torowania drogi do przywrócenia jedności międzynarodowego ruchu robotniczego.

Wszystkie dokumenty uchwalone na Kongresie głoszą wolę nawiązania współpracy ze wszystkimi organizacjami związkowymi na całym świecie w celu otrzymania pokój i lepsze życie klasy robotniczej.

Na Kongresie ze szczególną uwagą i sympatią omawiano osiągnięcia Związku Radzieckiego i krajów demokracji ludowej podkreślając, że ich pomoc i przykład stanowią nieodłączny element walki organizacji związkowych w krajach kapitalistycznych, kolonialnych i zależnych.

Jakie praktyczne wnioski wypływały dla naszej działalności?

musimy zacieśnić braterską współpracę ze Związkami Zawodowymi naszego obozu socjalistycznego i w tym aspekcie musimy stwierdzić, że do tej pory współpraca ta była niedostateczna."

Uważamy, że sam fakt udziału delegacji z bratnich związków w naszym Zjedździe winien zapoczątkować rozszerzenie współpracy i wymiany doświadczeń we wszystkich dziedzinach życia związkowego.

Musimy w szerszym niż do tej pory stopniu udzielić poparcia i pomocy w pracy naszego Zrzeszenia Międzynarodowego, o którego

semierszniach i działalnością niewątpliwie poinformuje nas Tow. Bielecki - Sekretarz Generalny Międzynarodowego Zrzeszenia.

Wreszcie musimy zacisnąć współpracę z bratnimi świętakami krajów kapitalistycznych i kolonialnych i udzielić im w ramach naszych możliwości stałego poparcia w ich trudnej i prowadzonej z całą pełnią walki.

Przechodząc do spraw obrad naszego Zjazdu stwierdzamy, że:
obradowaliśmy w sytuacji w której Partia odwołując się do całego narodu, prowadzi walkę o usunięcie trudności gospodarczych.
W sytuacji, w której wszystkie wysiłki klasy robotniczej skierowane są na jak najlepsze umyskanie wyników producyjnych podstawy dalszej poprawy warunków materialnych.

X Plenum Partii szczegółowo określiło sytuację polityczną i gospodarczą w kraju.

Cege więc wobec tej znanej każdemu sytuacji należy oczekwać od naszego Zjazdu?

Zjazd jest najwyższą władzą Związku, który zrzeszająca zatrudnionych w przemyśle chemicznym i pokrewnych reprezentuje ich interesy, interesy współgospodarzy kraju.

Wychodząc z tego założenia można śmiało powiedzieć, że sala obrad Zjazdu jest miejscem w którym zebrali się najlepsi aktywiści związku reprezentujący około 230 tysiąc zatrudnionych, aby po gospodarku, z całą odpowiedzialnością wobec swoich wyborów, biologicznie pod uwagę aktualną sytuację gospodarczą, dokonać analizy działalności Związku na przestrzeni od ostatniego Zjazdu oraz wypracować dalszy program jego działania.

I tym przychodzimy na Zjazd - przychodzimy z olbrzymim dorobkiem wyrażonym w ogólnych zarządzach w sprawozdaniu doręczonym Towarzystwom Delegatom.

W tym ogólnie wyróżniają się te osiągnięcia:

- w zasadniczym polepszeniu warunków pracy i płacy,
- w zwiększeniu świadomości socjalnych, w ulepszeniu codziennej działalności związku skierowanej na obronę interesów jego członków.

Ceny wyniki pracy Związku są zupełnie wystarczające?

Maledy stwierdzić, że w warunkach poprzedniego okresu zrobione wszystko, co było możliwe.

Ceny wyniki pracy mogły być lepsze?

Maledy stwierdzić, że bezsprzecznie tak, mówiliśmy o tym szczegółowo na malym Zjeździe Związku, który odbył się w listopadzie ubiegłego roku stwierdzając, że na całości działalności Związku zauważyl się poważne błędy wyrządzające się w tym, że skoncentrowanie się w poważnej mierze na sprawach produkcyjnych spowodowało w dużym stopniu zatrucie z erbytą prac iainteresów Związku człowieka i jego codziennych spraw.

Zasadniczym powodem do istnienia takiej sytuacji było między innymi szwajcarii biurokratycznych form pracy Związku, nie licząc się z opiniami aktywów i zakogów, centralizowanie uprawnień w Centralnej Radzie Związków Zawodowych.

Trzeba z zadaniem stwierdzić, że okres ten należy do przeszłości.

W wyniku przemian, jakie nastąpiły, staliśmy się organizacją posiadającą w chwili obecnej duże uprawnienia - większą samodzielność i niesam nie skrępującą inicjatywą działania.

Pedebnie wygląda sprawa z niszczymi instancjami Związku, w których stwierzone warunki do wprowadzenia w życie pełnej demokracji związkuowej.

Ogólnie należy stwierdzić, że zostały stwierzone warunki do kiegialności pracy we wszystkich instancjach.

Na szczególnie podkreślenie zasługuje praca aktywu społecznego w komisjach problemowych Zarządu Głównego.

Czy wszystko w działalności Związku po październiku można uznać za pozytywne?

Analiza z jaką dzisiaj przychodzimy na Zjazd wykazuje dobrze, że nie:

byliśmy świadkami, że w konie Związku, a szczególnie w zakładach pracy do głosu doszły elementy, które tendencjonalnie w określonym z góry interesie chciały zepchnąć Związek do ręki strony, do ręki organizacji apolitycznej, mającej za zadanie tylko i wyłącznie tak zwaną obronę interesów załóg w postaci wysuwania postulatów przechodzących możliwości Państwa na szereg lat.

Trzeba jednocześnie stwierdzić, że na szczeblu Zarządu Głównego wszystkie kolejne jego plenarne posiedzenia prawidłowo określały bieżące zadania Związku, biorąc za podstawę jego działalności szeroko pojętą obronę interesów załóg, wyrabiającą się między innymi w tym, że wysuwająca załatwianie skutecznych postulatów załóg, starając się jednocześnie dać odpowiedź, skąd znała się na te środki i jakie warunki należy stworzyć, aby w ogóle w skali Państwa była możliwa ich realizacja.

Sytuacja, jaka w chwili obecnej obserwujemy w zakładach pracy wymaga szczególnego zastanowienia.

Niepokojącym zjawiskiem staje się brak dyscypliny, nie szanowanie deseru, niewłaściwy stosunek do pracy wynikający z tego, że u niektórych ludzi wszędzie w krew hasła, a mianowicie:

"czy się robi, czy się leży tysiąc złotych się należy".

Nie ulega wątpliwości, że wyznawcy tego hasła spotkają się ze zdeydowaną odprawą Towarzystwy Dolegatów, że wspólnie naradzimy się w jaki sposób można będzie skończyć z anarchią i wszystkimi obójcami żerującymi na ofiarnej pracy załóg naszego przemysłu.

Przechodząc do spraw ekonomicznych stwierdzamy:

Związek nasz w swej dotychczasowej działalności, w zagadnieniach ekonomicznych na jedno z pierwszych miejsc wypuwał sprawy płac, bowiem stanowiły one podstawę egzystencji robotników i pracowników umysłowych.

W ostatnich latach było bardzo trudno uzyskać jakakolwiek podwyżkę płac, to jednak na skutek działalności Związku i poszczególnych Ministerstw zwłaszcza Ministerstwa Przemysłu Chemicznego nastąpił poważny ruch płac zarówno pod względem sasięgu jak i wysokości dekenujących podwyżek.

Podwyżką objęto ponad 200 tysięcy zatrudnionych pracowników umysłowych w naszym Związku.

W przemyśle szklarskim sprawą płac jest nadal bardzo istotna. Uzyskana ostatnio zgoda Ministerstwa na częściowe podwyższenie płac

niektórym robotnikom nie rozwiązuje tego problemu.

Nadal bowiem płace 48,5 % zatrudnionych w tym przemyśle kształtuje się w granicach średnio 900 złotych miesięcznie.

Zachodzi więc konieczność przeprowadzenia generalnej regulacji płac w tym przemyśle w roku 1958, która obejmowałaby wszystkich zatrudnionych, a w szczególności te osiągi, której płace nie osiągają średniej płacy przemysłu.

Mieć pieriące zwłoki sprawą jest również wypowiedzenie Zbiorowego Ustawu Pracy dla Przemysłu Szklarskiego, Ceramicznego i Izolacyjnego.

Wprowadzenie jednak w życie nowego Zbiorowego Ustawu Pracy wiąże się ściśle z uzyskaniem dofinansowania na regulację płac w przemyśle szklarskim, z tego też względu problem podwyżki płac stał się powinien jednym z głównych problemów zwłaszcza dla tego, że przemysł ten nie był regulowany w ostatnich latach.

Z uwagi na ograniczone środki finansowe nie zdołano załatwić wszystkich problemów płacowych w wyniku przeprowadzonych regulacji płac w przemyśle papierniczym i przetworów papierowych.

Reguluje płac w tych przemysłach w minimalnym stopniu objęty pracowników zatrudnionych w systemie akerdu prostego, stosunkowo niskie w dalszym ciągu pozostają płace średniego personelu technicznego, niesztwarzając tym samym bodźców do podnoszenia kwalifikacji i przechodzenia do pracy na stanowiska odpowiedzialne.

W dalszym ciągu około 80 % zatrudnionych w tych przemysłach zarabia do 1.200,- złotych miesięcznie, są to przeważnie pracownicy produkcyjni, których ostatnia regulacja w zasadzie w minimalnym stopniu objęła.

Z przytoczonych faktów rysuje się również i w tym przemyśle konieczność uregulowania płac z uwzględnieniem najwyższej zarobiących.

Niemalnie ważny problem w zagadnieniach płacowych stanowi ustanowienie premii za wysługę lat dla pracowników przemysłu chemicznego.

Ciągłe i szkodliwe warunki pracy nie znajdujące właściwego odbicia w płacach przy niedostatecznym zapakajaniu potrzeb mieszkaniowych, w decydującym stopniu wpływały na fluktuację załóg, która na przestrzeni ostatnich trzech lat wynosiła około 30 %.

Nadmierna płynność kadru odbija się ujemnie na przestrzeganiu ustalonych parametrów procesu, wydajności, jakości produkowanych asortymentów oraz właściwej obsługi i konserwacji aparatury, co z kolei decyduje o wykonaniu planów kosztów i rentowności zakładu.

Wprowadzenie specjalnego wynagrodzenia za ciągłość pracy w jednym zakładzie swiązywałoby załogę z zakładem pracy, wpływałoby na zachamowanie istniejącej fluktuacji, zabezpieczając w poważnym stopniu wykonanie planów produkcyjnych i wskaźników ekonomicznych.

Projektuje się specjalnym wynagrodzeniem objąć wszystkich zatrudnionych w przemyśle chemicznym.

Bardzo słuszym, zarówno ze względów socjalnych jak i ekonomicznych jest udział robotników i pracowników w zyskach przedsiębiorstwa.

Szczególną rolę w tym względzie powinna odegrać organizacja związka w walce o ustanowienie funduszu zakładowego - jakie jedna z ważnych dróg podniesienia zarobków naszych żałob.

Duże uwagi w pracy Związku musi znaleźć sprawa przestrzegania przepisów ustawodawstwa pracy, zawartych będą te w Zbiorowych Umundach Pracy, bądź w ogólnych przepisach.

Sam fakt istnienia nawet najlepszych przepisów nie przesądza jednak o ich prawidłowym przestrzeganiu, a praktyka wskazuje, że istnieją fakty zamania ustawodawstwa pracy.

Dowodem nieprzestrzegania zarobkowe przepisów zawartych w Zbiorowych Umundach Pracy jak również i obowiązującego ustawodawstwa są fakty podane przez nas w tej części naszego sprawozdania, w której mówimy o działalności komisji rojemczych, oraz o załatwianych przez Zarząd Główny akargach i zaalenach.

Dlatego też uważamy za zadanie pierwszorzędnej wagi dalsze wzmożenie działalności komisji rojemczych oraz walkę z wszelkimi naruszeniami przez kierownictwa zakładów pracy obowiązujących przepisów prawnych.

Natomiast członkowie Rad Zakładowych i aktyw związku winien pogłębić znajomość przepisów ustawodawstwa, postanowień Zbiorowych Umundach Pracy, oraz zasad wynagradzania, aby lepiej bronić członków Związku.

Wydaje się nam konieczne, aby wznowić swoją działalność komisje strukturalne przy radach zakładowych, a zwłaszcza komisja ekonomiczna, ponieważ w ten sposób w wielu wypadkach możemy nie dopuścić do tego, aby sprawy niejednokrotnie drobne i możliwe do załatwienia w zakładzie urosły do problemów wywołujących masowe niesadzelenie i wystąpienia w zakładach.

Związek nasz niezależnie od obowiązku zabezpieczenia przestrzegania ustawodawstwa i postanowień Zbiorowych Umundach Pracy domagał się również będzie koniecznego zmodyfikowania obowiązującego dotychczas "Kodeksu Pracy" zarówno przez uporządkowanie wielu przepisów tak jessco w okresie przedwojennego jak i wydanych w okresie powojennym, postulując jednocześnie o uwzględnienie w mierzącej się sytuacji ekonomicznej w naszym kraju niektórych postulatów wysuniętych w tym okresie przez załogi.

Makrośredni program działalności Związku przez ustępujące Plenum w zakresie poprawy warunków materialnych żałob, nie może być i nie będzie zrealizowany bez szerokiego aktywnego udziału ogółu pracujących w rozwoju produkcji i nagromadzenia na ten cel środków.

Dlatego też dzisiejszy Zjazd powinien jasno spryczynować stanowisko Związku w tej tak bardziej istotnej sprawie, stanowisko które powinno się pokrywać z przedłożonym przez nas programem, który jest rezwiemiem tezy, że w ostatecznym rachunku o warstwie stepy życiowej mas pracujących decyduje wydajność pracy i etykieta kosztów produkcji.

A za tym walka o produkcję i polepszenie ekonomiki przesyku i osiągnięcie maksymalnej wydajności pracy na każdym stanowisku winna stać się jednym z zadań Związku.

Wydaje się koniecznym określić rolę Związku w pracy nad rozwaniem postępu technicznego, a w szczególności do rozwoju ruchu racjonalizatorskiego i doprowadzić do usunięcia z tego ruchu wszystkich przeszkód, stwarzających odpowiednio warunki dla pomyślnej tworzonej pracy robotników i inteligencji technicznej.

Sprawa stwierdzenia takich warunków wiąże się ściśle z koniecznością dokonania zasadniczych zmian w obowiązujących przepisach w tej dziedzinie.

Wie mniej wagi Związek powinien poświęcić sprawą obniżki kosztów własnych produkcji i doprowadzić w wyniku swej działalności do świadomeści każdego robotnika, że każda złotówka nie oddane do budżetu Państwa ze względu na nieobniesienie we właściwym rozmiarze kosztów własnych snisa realne dochody ludzi pracy.

Kto więc nie walczy należycie o snisę kosztów własnych tem faktycznie przeciwstała podniesienie stopy życiowej nas pracujących.

Wiele przedsiębiorstw objętych działalnością naszego Związku ma pod tym względem duże jeszcze grzechów.

Grzechy te wynikają z faktu, że sprawa jakościowych i ekonomiczno-finansowych wskazników produkcji nie stała w centrum uwagi przedsiębiorstw.

Ten stan rzeczy nie może być dłużej tolerowany i stąd się powinien punktem szczególnego zainteresowania rad robotniczych i Związku.

Walka o pełne wykonanie planu w zakresie obniżenia kosztów własnych i wzrostu wydajności pracy, musi prowadzić do likwidacji wszelkiego rodzaju marnotrawstwa surowców i materiałów oraz przerostów w zatrudnieniu.

Cały aktyw związku musi wydać bezwzględna walkę buntelanctwu występującemu obecnie w jakiej formie.

Trzeba, aby Rady Zakładowe do tego rodzaju ludzi właściwieli się ustosunkowalny, nie cofając się nawet przed zwolnieniem z pracy.

W walce o dyscyplinę pracy, o pełne wykorzystanie dnia roboczego, Rady Zakładowe wspólnie z Radami Robotniczymi winny w pełni wykorzystać opracowane w zakładach regulaminy pracy, domagające się bezwzględnego ich przestrzegania zarówno w odniesieniu do obowiązków z nich wynikających jak i uprawianych.

Cały Związek, a w szczególności aktyw powinien włączyć się do bezkompromisowej walki z wszelkimi przejawami marnotrawstwa korupcji i kradzieży mienia społecznego.

Działalność Związku w dziedzinie rozwoju produkcji w smieciach konkretnych warunkach wymagać będzie wspólnie z Radami Robotniczymi opracowania nowych form mobilizacji całego fabrycznego do wykonywania i przekraczania siedzących produkcyjnych podstawowego warunku realizacji nakreślonego programu poprawy warunków materialnych pracowników i osłonków ich rodzin.

Sczególną rolę do spełnienia na tym odcinku mają Rady Robotnicze. Rek czasu, który dzieli nas od powstawania pierwszych Rad Robotniczych w zakładach pracy, objętych działalnością naszego związku nie jest dostatecznym okresem czasu, abyśmy mogli definitelywnie podsumować ich działalność ze względu na to, że wiele Rad Robotniczych powstało nie dawne eraz, że proces ich formowania się trwa w dalszym ciągu.

Miedzy innymi dzięki ich działalności możemy się poszczęcić znacznymi osiągnięciami na odcinku produkcyjnym, wyróżniającym się np. w Resorcie Chemii, wzrostem produkcji w stosunku do analogicznego okresu z roku ubiegłego o 15,5 % oraz wykonaniem planu pro-

dukoji przemysłu chemicznego za 9 miesięcy bieżącego roku w 104,2%. Podobne osiągnięcia mają Rady Robotnicze w zakładach pracy przemysłu papierniczego, szklarskiego i ceramicznego.

Pomyślne wyniki działalności Rad Robotniczych świadczą o naszym znaczeniu ich określającym od siebie spraw długich opracowania programów działania, w których położono nacisk nie tylko na wyknanie i wzrost ilościowy produkcji, ale także na poprawę organizacji pracy, naprawienia jakości produkcji, obniżenie kosztów własnych, wykorzystanie moczy produkcyjnych zakładu, jak również likwidacji marnotrawstwa i kradzieży mienia społecznego, oraz naprawienia dyscypliny pracy.

Jakkolwiek jest wiele Rad Robotniczych o których pracy i wysiłkach mówimy z uznaniem, to dla pełnienia obowiązku należy wykazać również wypadki niewłaściwego pojmowania roli przez niektóre Rady Robotnicze, polegające m.in. na:

- nieuzasadnionym zaniedbaniu operatywnych zadań planowych i problemów ukrywania rezerw produkcyjnych,
- świadomym zaniedbaniu norm pracy, nie mających pokrycia w planowym funduszu płac, powodujących zakłócenia w życiu zakładu i gorszących interesy gospodarki narodowej.

Związek nasz udzielając pomocy Radom Robotniczym winien w dalszym ciągu prowadzić zapoczątkowaną już wymianę doświadczeń w pracy Rad Robotniczych wszystkimi formami.

Uważamy przy tym, że wymiana doświadczeń w pracy Rad Robotniczych winna się odbywać branżowo poprzez Zarządy Okręgowe lub zakładami o podobnym profilu produkcyjnym.

Posz wymiana doświadczeń, których form narusić nie można Związek nasz musi zwrócić duże uwagę na respecję just s inicjatywy Zarządu Głównego szkolenia Rad Robotniczych w zakładach pracy.

Szkolenie te winniśmy opierać na ramowym programie opracowanym i umogdniczonym ze Stowarzyszeniem Naukowym Inżynierów i Techników przemysłu chemicznego w Polsce.

Do szczególnie ważnych spraw należy jego działalność w zakresie ochrony pracy.

Dzięki mobilizacji całego aktywu, etywniej działalności wszystkich instancji naszego Związku w latach 1955- 1957 nastąpiła w zakładach wydatna naprawa warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zlikwidowane rzążące do niedawna saniebania w dziesiątce technicznego bezpieczeństwa pracy, saspokojono najpilniejsze potrzeby z zakresu budowy i wyposażenia urządzeń higieniczno-sanitarnych, przygotowane do sakrojonej na szereku skalę modernizacji zakładów i obiektów szczególnie saniebanych.

Na stanowiskach, które se względem na uciążliwość pracy lub występujące skutki, stwarzały szczególne narżenia zdrowia pracowników, wprowadzone skrócone czas pracy i urlopy profilaktyczne. Z świadocien tych korzysta obecnie ponad 30 tysięcy pracowników w naszych zakładach.

Osiągnięcia wykazane w sprawozdaniu na Zjazd, są jednak niewystarczające w stosunku do potrzeb zakładów.

Nie udało się na wszystkich szczeblach całkowicie zmienić stosunku administracji przemysłowej do zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy zakładów.

Poważna część administracji i personelu inżynierjno-technicznego w dalszym ciągu uważa priorytet produkcji, a poprawę warunków pracy traktuje jako obowiązek o podległym znaczeniu.

Realizacja planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy napotyka na opory i przeszkody wynikające bądź z niesrozumienia ich ważności, walczenie z powodu prześlepkiego opracowania dokumentacji, trudności materialnych i ogólnego wykonawstwa.

Sytuacja komplikuje ogólnie ograniczenie kredytów inwestycyjnych. Na tym tle rośnie się tolerancyjny stosunek ze strony administracji, jednakże tendencja Rad Robotniczych i niewykorzystywanie uprawnień przez administracyjną służbę b.h.p.

Mamy w Pelsie pewny dorobek w dziedzinie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, jednakże stopień przestrzegania ich jest bardzo mały.

W tej sytuacji ogólna liczba wypadków utrzymuje się w dalszym ciągu na niejednakowym wysokim poziomie, a częstotliwość wypadków uległa nawet zwiększeniu.

Niewykorzystanie wniosków komisji powypadkowych przez zakłady doprowadziło do tego, że szereg wypadków powtarza się z tych samych przyczyn. Warto również, a zwłaszcza w ciągu ostatniego roku, absencję chorobową. Ostatnio przeprowadzone kontrole wykazują, sąjaki ukrywania wypadków przy pracy, przez zakłady, a uzyskanie dokładnych danych w sprawie chorób zawodowych natrafia na trudność z powodu braku specjalistycznych badań lekarzykich.

Istniejący stan bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony zdrowia obiąża w pierwszym rzędzie kierownictwa Resortów przemysłowych oraz Ministerstwa Zdrowia.

Wysiłki podejmowane przez nasz Związek nie mogły dać w pełni spodziewanych rezultatów, ponieważ Resorty w dużej mierze nie wywiązały się z obowiązku przyjętych postanowień.

Obecna sytuacja w dziedzinie ochrony zdrowia naszych zakładów wynosi obciążenie kierownictwa Resortu Zdrowia, które nie docenia należycie relatywne zdrowia w przemyśle.

Liczne podejmowane przez nasz Związek próby ustalenia wspólnych środków dla poprawy lecznictwa przemysłowego nie dały spodziewanych rezultatów w winy kierownictwa Resortu Zdrowia, które w każdym z wielu ważnych posiedzeń Prezydium i Plenum Zarządu Głównego oraz spotkań międzyresortowych mimo zaproszeń nie znało się stosownie wszelkim dla zajęcia wiążącego stanowiska.

Osiągnięcie gruntowej poprawy warunków pracy w zakładach winnych było w dalszym ciągu jednym z najważniejszych zadań w pracy Związku.

Spełnienie tego zadania będzie możliwe, jeśli poprzez zaspakojenie należytego zrozumienia, uda się spowodować praktyczną działalność w tej dziedzinie ze strony administracji przemysłowej, Rad Robotniczych, personelu inżynierjno-technicznego i samych robotników.

Kierownictwo gospodarcze musi sobie zdać sprawę, że jak najszybsza poprawa warunków ochrony pracy jest jego podstawowym obowiązkiem w programie pracy na przyszłość.

Działalność Związku winna koncentrować się na likwidacji zaniedbań w zakresie technicznego bezpieczeństwa pracy i higieny przemysłowej.

W tym celu należy we wszystkich resortach dokonać urealnienia długofalowych planów naprawy warunków pracy, które ze względu na zmiany w polityce inwestycyjnej stają się esencjalnie nieaktualne.

Szczególnie dokładnie trzeba skonkretyzować zadania na lata 1978-1979. Plany winny przede wszystkim uwzględnić dalsze kontynuowanie modernizacji lub likwidacji obiektów szczególnie saniebnych wykazanych w sprawozdaniu, przy czym staje się koniecznym poszerzenie ich wykazu w świetle aktualnego rozumowania.

W wykazie tym dodatkowo winny być uwzględnione m.in. zakłady:

- 1/ Zawierciańska Wytwórnia Chemiczna
- 2/ Gdańską Fabrykę Kwasu Siarkowego
- 3/ Ligocka Wytwórnia Chemiczna
- 4/ Fabryka Nawozów Fosforowych Begucice
- 5/ Zakłady Przemysłu Azotowego Knurów
- 6/ Łódzkie Zakłady Chemiczne
- 7/ Łódzkie Zakłady Obuwia Gumowego Nr.5 i 6
- 8/ Zakłady Porcelany Jaworsyna Śląska
- 9/ Zakłady Porodany Cmielów
- 10/ Zakłady Ceramiki Radom
- 11/ Pruszkowskie Zakłady Materiałów Isolacyjnych
- 12/ Poznańskie Zakłady Korkowe.

Żadamy od Kierownictwa Resortu Chemii i odnoszących Centralnych Zarządów Przemysłu podjęcia natychmiastowych prac w kierunku naprawy istniejącego stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu Azotowego Chorzów, Zakładach Elektred Węglowych Racibórz, Poznańskich Zakładach Nawozów Fosforowych oraz Zakładów Supertomaszyny "Bonarka" w Krakowie.

W planach na przyszły rok muszą znaleźć odswieżenie dotychczasowe postanowienia Prezydium Zarządu Głównego w sprawach ochrony pracy, w poszczególnych branżach przemysłowych, jakim w przemyśle gumowym, tworzyw sztucznych i lakierów, włókien sztucznych, izolacji, papierniczym i gąsów technicznych.

Z powodu słabego dotychczas nadzoru ze strony Państwowej Inspekcji Sanitarnej i braku widoków na polepszenie jej działalności instancje sąsiadkowe i techniczna inspekcja pracy winny położyć szczególny nacisk na problemy higieny przemysłowej.

W tej dziedzinie należy przede wszystkim spowodować zaopatrzenie załóg w wodę pitną, a urządzenia higieniczno-sanitarne w wodę sanitarną, uwzględniając dostateczną ilość wody ciepłej w okresie zimowym.

Dekonywac systematycznego przeglądu aparatury zwracając szczególną uwagę na poprawę hermetyzacji. Zapewnić należy tą wentylację pomieszczeń pracy oraz spowodować usunięcie braków wpływających ujemnie na racjonalność ogrzewania i oświetlenia.

Zmusić poprzes nakazy technicznej inspekcji pracy administrację większości naszych zakładów do prac w kierunku skanalizowania zakładów oraz budowy urządzeń do czyszczenia i neutralizacji ścieków przemysłowych - problem ten jest problemem ogólnokrajowym ze względu na zagrożeną gospodarkę wodną.

W większym niż dotyczenie stopniu należy likwidować liczne, na podstawie usterek b.h.p., które w praktyce w dużym stopniu utrudniają pracę robotników lub stają się nie raz przyczyną wypadku.

W odniesieniu do spraw wypadkowości w ogóle, należy poprawić działalność organizacji technicznej dającą do całkowitego wyeliminowania wypadkowości, pełny kres sędziwisku ukrywania wypadków.

Nader pilnym jest ulepszenie statystyki i pogłębienie analizy wypadkowości oraz zaprowadzenie ewidencji zachorowań wynikających z warunków środowiska pracy.

Techniccy Inspektorzy Pracy zobowiązani są do bardziej konsekwentnego egzekwowania zarządzeń nakazowych oraz wyciągania wniosków w stosunku do winnych naruszenia przepisów bhp.

Ważeszym zadaniem technicznych inspektorów pracy winny być otoczone zakładów i przemysły wykazujące nasilenie lub wzrost wypadkowości, jak: Zakłady Przemysłu Włókien Sztucznych, Organicznego, Syntetycznego Chemicznego, Gumowego i Papierniczego.

Działalność wizytacyjną należy w większym niż dotyczenie stopniu objąć kopalnie surowców mineralnych.

Mieszałanie ed likwidacji istniejących uchybień w zakładach dla uniknięcia nowych, Związek nasi w większym niż dotyczenie stopniu winien prowadzić działalność zapobiegawczą.

W tym celu koniecznym jest nawiązanie bliższego kontaktu z Instytutami Naukowo-Badawczymi i Biurami Projektowymi.

W planach pracy Instytutów należy ująć problemy ważne z punktu widzenia ochrony pracy, a w nowych technologiiach uwzględniać wymagania bhp.

Dla Instytutów należy przewidzieć środki na prowadzenie działalności naukowej w interesie ochrony pracy w zakładach.

Szczegółowe sprecyzowanie zadań Instytutów i obowiązków Resortów w tej dziedzinie winne stać się tematem pracy Zarządu Głównego.

Należy ponadto w pełni wykorzystać dotyczenieowy doradca naukowy ochrony pracy. Jego wiele niespełnienia powoduje sprawozdanie dokumentacji projektowej, w której częste nie są umaglidianane wymagania bhp.

Koniecznym jest obecnie dalsze usprawnienie weryfikacji projektów, przeszkolenie wszystkich weryfikatorów i zwiększenie udziału technicznych inspektorów pracy w opiniowaniu projektów.

Zarząd Główny małże duży wkład w opracowywanie przepisów prawnych b.h.p. Obecny zarządzenie dekretoszenie rozporządzeń prac normatywnych i spowodowanie wspólnie z Centralną Radą Związków Zawodowych zaświadczenie ich przez Reserty lub Radę Ministrów.

Majądziajszymi są: zasady b.h.p. w przemyśle papierowym i hutach szkła, przepisy b.h.p. przy składowaniu chloru, b.h.p. i przemyśl wólków sztucznych i syntetycznych, normy higieniczno-sanitarne w nowo-budowanych lub przebudowanych zakładach i inne.

W ciągu najbliższych 2 - 3 lat należy opracować brakujące przepisy b.h.p. w pozostałych branżach przemysłowych.

Związek nasi stoi na stanowisku, że w podstawowych gałęziach przemysłu chemicznego należy w przyszłości objąć skróconym czasem pracę wszystkich robotników oraz rozeszeryć świadczenia urlopów

profilaktycznych we wszystkich Resortach.

Ze względu na konieczność dedatkowego zatrudnienia i wysoki koszt jest te zadanie długofalowe. W roku 1956 skrócenie czasu pracy winne być wprowadzone przy niektórych przedsięwzięciach w przemyśle gumowym i tworzyw sztucznych oraz wiodące za konieczne dalsze rozbudzenie tych świadomości w przemyśle syntetycz chemicznej, organicznej i włókien sztucznych.

Zarząd Główny oszni obecnie starania o wprowadzenie ustawów profilaktycznych w przemyśle szkлярiskim i w niektórych zakładach izolacji i przetworów papierowych, natomiast rozbudzenie w przemyśle papierniczym wykazuje zasadę w najbliższym czasie przedłożone do zatwierdzenia.

Wykonanie nadzoru nad ochroną pracy jest jednym z podstawowych sadań powierzonych Związkowi Zawodowemu prses Państwa.

Wszystkie instancje Związkowe muszą się osuć za nie odpowiedzialnymi weber swoich załóg.

Rady Zakładowe, Zarządy Okręgowe muszą się wysiąć poglądu, że jest to obowiązkiem jedynie technicznej inspekcji pracy.

Przed Zarządzami Okręgowymi, a przede wszystkim przed Zarządem Głównym stoi zadanie każdorazowego przeszkolenia pod względem znajomości zagadnień b.h.p. nowe wybrane aktuwa Rad Zakładowych, Oddziałowych i Społecznych Inspektorów Pracy.

Koniecznym będzie również sprecyzowanie sadań Rad Robotniczych w sprawach ochrony pracy, ponieważ dotyczącego doświadczenie wykazały, że niektóre Rady Robotnicze uważają, że poprawa warunków pracy załóg nie ma nic wspólnego z polepsaniem ekonomiczki zakładu i tym samym próbują ograniczać środki finansowe na inwestycje i kapitałne remonty z zakresu b.h.p.

Taki stesunek miała m.in. Rada Robotnicza Zakładów Barwników Wola Krzysztoporska.

Trzeba stwierdzić, że program działalności Związku w sprawach ochrony pracy będzie na zrealizowanie.

Aby Związek mógł sprostać tym zadaniom techniczna inspekcja pracy musi uzyskać poszerzenie uprawnień stowarzyszenie do bezpośrednich Uchwał Plenum Zarządu Głównego, skonkretyzowanych przez komisję powołaną przez Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych.

Centralna Rada Związków Zawodowych winna przygotować rozpatrzenie i zatwierdzenie przez Radę lub Sejm projektów aktów prawnych opracowanych przez wymienioną komisję, a dotyczących zarówno technicznej i społecznej inspekcji pracy jak również administracyjnej służby b.h.p.

Przechodząc do omówienia zagadnień secyjno-bytowych na czele wysuwa się sprawa sytuacji mieszkaniowej. W ostatnich latach szybkie tempo rozwoju przemysłu chemicznego nie szło w parze z rozwijającym budownictwem mieszkaniowym przy poszczególnych zakładach. I tak np. w latach 1955 - 1956 zakłady objęte działalnością naszego Związku otrzymywały z budownictwa I.B.O.R. i budownictwa rozpoczętego 5.233 mieszkań, natomiast wstępny zatrudnienie w tym samym okresie czasu wyniósł około 40 tys. osób.

Rozwijające się nowe zakłady pracy takie jak np. Oświęcim, Kędzierzyn, Celwiskoza, Rokita, Janikowo i wiele innych potrzebowały i potrzebują dla ustabilizowania swych załóg tysiące nowych mieszkań.

Dochodzące budownictwo mieszkaniowe prowadzone w dużej mierze przez Dyrekcję Budowy Osiedli Robotniczych nie zdały w pełni egzaminu.

Wielka organizacja pracy tych przedsiębiorstw, brak ludzi, materiałów budowlanych przyczyniała się z roku na rok do nie wykonywania planów oddawania i sb do użytku.

Zmienia się występujące rok rocznie tak sw. "Peślizgi" planów budownictwa mieszkaniowego, które w efekcie nie dają możliwości wykonania siedmiu państwowych w zakresie budownictwa mieszkaniowego.

Makłady państwe przydzielane zakładom pracy na budowę domów mieszkalnych w ramach tzw. budownictwa rozproszonego również nie rozsądnego napiętych potrzeb mieszkaniowych.

Sytuacja ta nie odnosi się tylko do przemysłu chemicznego i pokrewnego. Według obliczeń Instytutu Budownictwa Mieszkaniowego, aby zaspakoić potrzeby mieszkaniowe ludności w skali państwej, należałoby w ciągu 5-6 lat wybudować ponad 2 mil. i sb. Natomiast 1.204 tys. i sb. przewidzianych do budowy w Planie 5-cie letnim nie może rozwiązać zagadnienia mieszkaniowego i nie zaspakoi potrzeb ludności w tej dziedzinie.

Ilość budownictwa ograniczona jest bowiem możliwościami finansowymi państwa, oraz wielkością produkcji materiałów budowlanych.

Zdajemy sobie sprawę, że państwo nie jest w stanie pokonać obecnie ani też w najbliższej perspektywie trudności mieszkaniowych własnym wysiłkiem. Powiedział o tym wyraźnie na X Plenum tew. Gomułka powiując, że ani dziś ani za pięć lat nie będziemy mogli wybudować za fundusze państwe takiej ilości mieszkań jaką jest niezbędna dla robotników i pracowników umysłowych.

Tow. Gomułka wypuścił sprawy jak najszerszego rozwoju budownictwa mieszkaniowego ze środków własnych ludności, które przy pomocy państwa dążą o duże wiekowe i skryte efekty.

Związek nasz i poszczególne resorty będą musiały opracować wspólnie plany na najbliższe lata z zakresu rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Rosną, ten musi następować równomiernie z rozwojem przemysłu, a tam gdzie istnieją szczególnie dysproporcje winny być stopniowo wyeliminowane.

Jako jedną z nowych form budownictwa będziemy uważać budowę domów mieszkalnych ze środków wygasztarewanych przez zakład.

Obiek remontów mieszkań poważne sumy funduszu zakładowego winny być w latach przyszłych przeznaczone na ten właśnie cel. Ambicja każdego zakładu winna być wybudowanie tym sposobem odpowiedniej ilości mieszkań.

Przy zakładzie funduszu zakładowego ok. 13 pensji sprawy budowy zakładowych domów mieszkalnych winny znaleźć wśród zakłady należyte zrozumienie.

Rezywując będziemy male znane dotychczas formy spółdzielcze budownictwa mieszkaniowego, które przy pomocy państwa oraz miejscowych zakładów pracy winne znaleźć szerokie uznanie wśród robotników.

Smacznie lepiej winne rezywują się budownictwo indywidualne, które w roku bieżącym prowadzone jest przy 47 naszych zakładach. Ta forma budownictwa znalazła uznanie wśród dużej części robotników.

Staraniem Związku będzie występowanie z wnioskami by rozbijać kredyty w latach przyszłych na budownictwo indywidualne stosowany był w dużej mierze za przedmiotem resortów, a nie rad narodowych.

Widzimy w tym swoje głębskie uzasadnienie, które wynika z tego, że zakład decydując o przyznaniu kredytów dla swojego pracowników, przechodzi mu w dół na tym z pomocą organizacyjną i materiałną, o czego nie będą mogły uszynić w takim stopniu rady narodowej.
Pomoc osobem budującym domki widzimy ze strony zakładu jak najwięcej uzasadniona, gdyż podjęcie się niejednego robotnika budowy własnego domku, nie jest rzeczą łatwą.
Musi on bowiem czoszedzać by mieć zagwarantowane minimum 20-30 % własnego wkładu choćby otrzymać kredyt państewowy.
Dute znaczenie rozwoju wszystkich form budownictwa mieszkaniowego będzie miała sprawa zaopatrzenia w materiały budowlane.
Wszystkie większe zakłady pracy winny prowadzić produkcję uboczna materiałów budowlanych a ile tylko mają do tego celu możliwości.

DALSZY CIĄG STRONA 15

Cile

TANIEJ BĘDZIEMY PRODUKOWALI, ZALEŻY
W POWAŻNEJ MIERZE DALSZY WZROST
STOPKI ŻYCIOWEJ, ZALEŻY ROZWÓJ GOS-
PODARCZY KRAJU I UMOCNIENIA SIĘ
OBRONNEJ NASZEJ OJCZYZNY.

Dochodzenie doświadczenia wykazały, że wiele naszych zakładów, które w roku bieżącym przystąpiły w ramach produkcji ubocznej do wytwarzania prefabrykatów budowlanych, wypaków cegły, wapna i t.p. ma z tego znaczne dochody finansowe, a przystąpienie dla osób budujących domki po czasach zamieszanych swoje wyroby budowlane.

Jako przykład w tym zakresie niech posłuży inicjatywa wysunięta przez zarząd Zakładów Pajana w Radomiu, która podjęła się prowadzenia w ramach produkcji ubocznej wybór kafli. Po kilku miesiącach prowadzonej produkcji niewielkie te zakłady posiadają już ponad milion złotych dochodów.

Za sumę tą zamierają w roku przyszłym wybudować jeden blok mieszkalny. Możliwości takich jest wiele w naszych przemyśalach. Trzeba tylko by rady robotnicze i nasze ogniw związkowe starzyły się rozwijać cenne inicjatywy zakładu zamierające do udzielenia pomocy państwu oraz sobie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji mieszkaniowej.

Łowiąc o zakładowym, spółdzielczym i indywidualnym budownictwie mieszkaniowym nie oznacza to, że rezygnujemy ze środków państwowych przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe.

Postulujemy i postulować będziemy przed naszymi resortami by te starzyły się w dwóch najbliższych latach zwiększyć przynajmniej o połowę nakłady na budownictwo rozproszone.

Równocześnie musimy postuluwać do Rządu o zmianę systemu rozdziału iżb z budownictwa ZOR. Jak wiadomo w roku bieżącym rozdziału iżb z budownictwa ZOR-owskiego dokonują rady narodowe.

Zakłady pracy nie wiedzą jaka ilość iżb zostanie przydzielona dla ich pracowników. Taki system rozdziału iżb uważały za wadliwy, gdyż rada narodowa wydając przydział nie zna tak dokładnie potrzeb mieszkaniowych pracownika - jak zakład pracy, w którym on jest kilka lub kilkanaście lat zatrudniony. Dlatego też zmiana uchwalonych Rządu w tym zakresie jest konieczna, winna ona zagwarantować zakładowi odpowiednią ilość iżb z budownictwa ZOR do ich dyspozycji. Uważamy, że przy pomocy zakładów państewnych na budownictwie, środków wygospodarowanych przez zakłady pracy, oraz w pewnej mierze własnych środków ostatecznościowych poczynionych przez robotników, najbliższy okres jakkolwiek niezupełnie te jednak w znacznym stopniu pomoże rozwiązać tę trudną sytuację mieszkaniową.

W tym wszystkim nie może zabraknąć udziału naszego Związku.

Popieranie wszystkich form budownictwa mieszkaniowego, czuwanie nad jego rozwojem, udzielanie w czasie pomocy organizacyjnej powinno stać się codziennym zadaniem działalności wszystkich ogniw związkowych, które w zakresie spraw bytowych wysuwają się na czoło zagadnień, stanowiących jeden z najtrudniejszych problemów do rozwiązania w skali krajuowej.

W zakresie zapatrzenia osiedli robotniczych w towary pierwszej potrzeby Związek nasz nie może spooglądać bezradnie na występujące okresowe braki niektórych artykułów żywnościowych.

W tych sprawach będziemy nadal interweniować u odpowiednich czynników celem zapewnienia należytej puli artykułów konsumpcyjnych dla ludzi pracy.

Wskazania Tow. Gomułki wypowiadane na X Plenum o utrzymaniu niezmienionych cen artykułów pierwszej potrzeby muszą być przestrzegane.

Dlatego też prowadzenie kontroli wspólnie z Państwową Inspekcją

Handlową przez grupy kontrolerów społecznych uważamy za konieczną.

Obecny system rozdziału towarów atrakcyjnych rozdzielanych przez Komisje Porozumiewawcze Związków Zawodowych jest nadal wskazany - Natomiast musi ulec zmianie sam system docelowego oszczędzania.

Termin zakupu przydzielanych towarów atrakcyjnych musi być dłuższy, by robotnik faktycznie miał możliwość odkładania zaoszczędzonych pieniędzy.

Zarząd Główny będzie musiał czynić starania w kierunku zwiększenia tych asortymentów towarów atrakcyjnych, które dla człowieka pracy są najwięcej potrzebne, a w szczególności rowerów, motorowerów, na których pracownicy będą mogli dojechać do pracy.

Przejdzimy z kolei do zagadnień ubezpieczeń społecznych i trzeba stwierdzić, że ubezpieczenia społeczne w obecnym ustaniu nie spełniają właściwego zadania.

Praktyka dowodzi, że poważnymi niedociągnięciami jest sprawa wyodrębnienia obsługi rentowej i podporządkowania tych spraw radom narodowym.

Przy obecnej organizacji związki zawodowe nie mają w tym ani kontroli nad zagadnieniami rentowymi tak, że cierpią na tym tywotne interesy klasy robotniczej.

Braki i niedociągnięcia objawiają się w bardzo przewlekłym załatwianiu złożonych wniosków o renty i robotnicy wyczekują przeważnie do 6-ciu miesięcy na przyznanie renty.

Te niesłodrowe objawy są powodem do bardzo licznych skarg i zazaleń ze strony zainteresowanych pracowników.

W tej sytuacji związek nasz uważa, że w zakresie ubezpieczeń społecznych winna być stworzona centralna instytucja ubezpieczeń społecznych z odpowiednimi oddziałami, w której representacją związków zawodowych, prowadząca świadczenia krótko-terminowe wykonywane dotychczas przez Wojewódzkie Zarządy Ubezpieczeń Społecznych podlegające C.R.Z.Z. /zasiłki chorobowe i rodzinne/ z świadczeniami rentowymi, których obsługę sprawują rady narodowe.

Z takim postulatem Związek nasz wystąpił już do C.R.Z.Z..

Dotychczasowy system przyznawania i wypłaty rent jest krywdzący w odniesieniu do pracowników, którzy stali się rentistami przed 1.VII.1954 rokiem t.j. przed wprowadzeniem nowego dekretu o zaspaszeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Chodzi tu o tzw. stary portfel rent, gdzie renta inwalidzka wsgłdnie starca wynosi 260,- zł a renta wdowia 180,- zł miesięcznie.

Ponieważ ten poziom rent nie zapewnia minimum egzystencji, rentnicy mimo złego stanu zdrowia zmuszeni są pracować i wiadomo, że ich praca w większości przypadków nie przysporza korzyści zakładom pracy.

Dyrekcja zakładów pracy kieruje się względami ludzkimi, nie zwalniając tych pracowników mimo, że są oni niewydatni w produkcji, ponieważ są to przeważnie pracownicy wysłuchani i drugim i wzorowym stanu pracy.

Opieka nad zdrowiem pracownika to jedna z podstawowych zadań ustroju socjalistycznego.

Na przestrani ostatnich lat pomnożyła się kilkakrotnie kadra farmaceutów lekarzy w naszym kraju. Rosbudowana została również znacznie sieć obiektów leczniczych.

w przemyśle chemicznym jedli chodzi o zakładową służbę zdrowia pownych osiągnięć opieka lekarzy nad pracownikami jest w tym ciągu niedostateczna. Odnosi się to szczególnie do zakładów produkcyjnych z dala od miast co ciechuje przemysł chemiczny.

Występujące te występują z braku dostatecznej ilości godzin lekarskich, jak również samych lekarzy, braku wyposażenia w sprzęt. Wszystkim odciąża się dotkliwy brak w terenie lekarzy specjalistów z zakresu 5-ciu głównych specjalności jak: dermatologów, neurologów, laryngologów, ginekologów i okulistów.

W praktyce wygląda tak, że nawet w miastach powiatowych nie ma wszystkich podstawowych specjalności z zakresu leczenia. np. w wojew. kieleckim, krakowskim, wrocławskim i innych.

Lekarze na zakładach w przemyśle chemicznym są występujące choroby zawodowe. Pracę lekarzy na tym odcinku utrudnia brak fachowego przygotowania w tym zakresie, oraz niedostateczna ilość odpowiedniej literatury na ten temat.

Niezależnie od tego znakoma strefą pracowni laboratoryjnych w ambulatoriach przemysłowych nie pozwala na przeprowadzenie badań dodatkowych, które mogłyby znacznie wcześniej wykazać u zatrudnionych pracowników występowanie choroby zawodowej.

Na zachorowalność zawodową w przemyśle chemicznym rzuca się przede wszystkim przemysł włókien sztucznych w którym zanotowane w 1955 roku 778 osób zatruc dwusiarczkiem węgla, oraz 2.143 zagojeni oczu sianoszkodorem, cyfry te w latach następnych mają tendencję zwykłą.

W Tomaszowskich Zakładach Włókien Sztucznych mamy około 300 osób niespełnionych do pracy ze względu na przewlekłe zatrucie dwusiarczkiem węgla.

Prawdopodobne schorzenia stwierdzono ostatnio wśród pracowników zatrudnionych w Kopalni Arsenu w Złotym Stoku, gdzie warunki pracy są bardziej ciężkie.

np. w przemyśle farmaceutycznym w roku 1956 było ponad 600 uczulonów skóry w związku z produkcją penicyliny, sulfathiazolu, witaminy C, w Warszawskich Zakładach Przemysłu Farmaceutycznego w kwietniu br. misiane zatrzymać produkcję largactilu ze względu na ucoślenie się całej zmiany.

W przemyśle niesorganicznym występują masowe schorzenia skóry na oddziałach produkcyjnych związków chromu, które w swoim przewlekłym przebiegu prowadzą do uszkodzenia śluzówek jam nosowych a nawet do przebićcia przegród nosowych jak np. w Zakładach Chemicznych w Rudnikach u około 50% zatrudnionych.

W przemyśle syntetycznej oprócz chorób dróg oddechowych notujemy schorzenia takie jak niedokrwistość wtórna, anemię spowodowaną zatruciami tlenków azotu i węgla.

W związku z tym jako pierwsze zagadnienie wypływa sprawa właściwego ustalenia służby lekarskiej w naszym przemyśle.

Opracowaliśmy w miesiącu marca szczegółowy plan działania, który przedstawiiliśmy jako postulat Związku - Ministerstwu Zdrowia do realizacji.

Postulat nasz obejmował potrzeby kadrowe, potrzeby wyposażenia ambulatoriów, w urządzenia i sprzęt medyczny domagaliśmy się ustalenia kryteriów częstotliwości i obowiązku badań okresowych z uwzględnieniem w nich badań specjalistycznych i laboratoryjnych.

Występowaliśmy w sprawie właściwego prowadzenia przez ambulatory statystyki absencji chorobowej w sprawie wzmacnienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej pod względem kadrowym i wyposażenia w aparatę badawczą, która do chwili obecnej nie spełnia w terenie właściwie swego zadania.

Domagaliśmy się stworzenia bodźców materialnych dla przemysłowej służby zdrowia, oraz przekazanie większych zakładów przemysłowych resortowi chemii z pozostaaniem w gestii Ministerstwa Zdrowia fachowego nadzoru nad tymi placówkami.

W dniu 9 maja 1957 roku zorganizowaliśmy konferencję w Ministerstwie Zdrowia z udziałem resortu chemii, CRZZ i Instytutu Medycyny Pracy na której ponownie przedstawiliśmy konkretne nasze zadania pod adresem Ministerstwa Zdrowia.

Rezultatem było załatwienie zaledwie kilku spraw dotyczących obawy lekarskiej, między innymi w Zakładach Celulozowych w Jeleniej Górze i w Chodakowskich Zakładach Włókien Sztucznego.

Związek domaga się, aby na ten temat odbyło się przedanie Kolegium Ministerstwa Zdrowia z udziałem Resortu Chemii i Zarządu Głównego na którym powinno być ustalone ostateczne załatwienie naszych postulatów dotyczących lokalizacji placówek służby zdrowia, wyposażenia w sprzęt medyczny, obsady personalnej, oraz zakładów finansowych na przemysłową służbę zdrowia.

Jedną z form opieki nad zdrowiem pracowników jest kierowanie chorych na leczenie sanatoryjne. W latach 1955 do 1957 wyszaliśmy na tego rodzaju leczenie 17.725 pracowników i członków ich rodzin.

Rozdziały skierowały dokonywały komisje społeczne przy Zarządach Okręgowych w skład których wchodzili przedstawiciele zakładów pracy komisje pracownicze pod fachowym kierownictwem rzeczników lekarzy konsultantów.

W dotychczasowej pracy na tym odcinku napotykaliśmy na szereg trudności z powodu stale odzuwanego braku skierowań sanatoryjnych.

Powiatne ilości wniosków składających przez pracowników w Zarządach Okręgowych nie zostało załatwionych.

Przymując, że Związek nasz otrzymywał przeciętnie w skali miejscowości do podziału jedno skierowanie sanatoryjne na około 800 zatrudnionych, zrozumiały staje się fakt, że nie mogliśmy zaspakoić wszystkich potrzeb naszych pracowników.

Intervencje nasze kierowane do Centralnej Rady i Ministerstwa Zdrowia w sprawie zwiększenia przydziału miejsc sanatoryjnych dla naszego Związku odniosły tylko częściowo pozytywne rezultaty.

W dalszym planie naszej pracy widzimy konieczność uruchomienia specjalistycznego sanatorium dla leczenia zatrudnionych związkiem chemicznym.

W sprawie tej przeprowadzono wstępne rozmowy z Ministerstwem Zdrovia i Centralną Radą Związków Zawodowych.

Projekt zorganizowania takiego rodzaju sanatorium jest w opracowaniu.

Widzimy konieczność organizowania przez kluczowe zakłady pracy
współpracy przemysłu własnych domów profilaktycznych.

Niechaleśnie od tego w dalszym ciągu będziemy postulować pod adresem Centralnej Rady Związków Zawodowych aby pula skierowań sanatoryjnych przyziębiona naszemu Związkowi została zwiększena w granicach do 6 tys. osób w skali rocznej.

Rozwiążenie tych problemów pozwoli usunąć dotychczasowe
trudności i Związek będzie mógł przyjść z pomocą tym chorym pracowników, którzy na tą pomoc jeszcze do dzisiaj czekają.

Pod adresem resortu chemii stawiamy żądanie, aby w najbliższym czasie znalazły się w planach finansowych resortu fundusze na budowę w odpowiedniej miejscowości klimatycznej sanatorium specjalistycznego dla leczenia pracowników przemysłu chemicznego.

Dalsza sprawa to zagadnienie wczasów pracowniczych.

Przeciętnie w skali rocznej około 10 tys. pracowników wyszaliśmy na różnych rodzajów wakacje.

Największe trudności w tej akcji napotykał związek w okresie letnim.

w tym czasie t.zn. w miesiącach od czerwca do września napływał do związku najwięcej zgłoszeń na wakacje, których nie mogliśmy zrealizować z uwagi na brak miejsc, w rozwiązaniu trudności z ilością miejsc wczasowych.

Podkreślidźmy należy inicjatywę zakładów pracy, które we własnym zakresie zaczęły organizować domy wypoczynkowe, aby tym samym udostępnić więcej miejsc pracujących spędzienia wypoczynku w okresie przystojącego urlopu.

Do zakładów pracy, które podjęły tę słuszną inicjatywę i zorganizowały własne domy wczasowe należą między innymi:
Socjalistyczne Zakłady Włókien Satynowych, Zakłady Anotowe w Tarnowie, Zakłady Przemysłu Anotowego w Chorzowie, Niedomicka Fabryka Papieru, Zakłady Gumowe "Stomil" w Dębicy i wiele innych.

Inicjatywa tych zakładów jest godna naśladowania i wydaje się szczególnie wakacyjną, aby ruszyć hasło posiadania przez każdy większy zakład własnego domu wypoczynkowego.

Działalność kulturalno-kształcąca to składowa części pracy związków zawodowych nad socjalistycznym wychowaniem nas, nad wychowaniem ludzi na świadomych i wszechstronnie rozwiniętych budowniczych nowego ustroju - gospodarzy swego kraju.

Rola związków zawodowych w tej szerskiej dziedzinie socjalistycznego wychowania - a więc w dziedzinie pracy masowej-politycznej i wychowawczej zostały ujęte w wielu dokumentach ruchu zawodowego. Praca kulturalno-kształcąca była tematem ogólno-polskiej dyskusji, tak pod względem jej form i kierunku prowadzenia. W wyniku tego praca ta została nadal powierzona związkom zawodowym, a zatem sprawą ta wynosi konkretnych roboczych postanowień, które wskazywają prawidłowy kierunek tej sprawy i nadają jej niezbędną resztkę.

Jak należy ocenić obecny stan naszej pracy kulturalno-kształcącej? Mamy niewątpliwie znaczący dorobek w dziedzinie upowszechniania kultury i edukacji w zakresie rozwoju ruchu amatorskiego.

Budownictwo socjalistyczne - dalszy rozwój sił twórczych, dalsze uprzemysłowienie kraju, przebudowa gospodarki na wsi wymaga postępującego poziomu kulturalnego w klasie robotniczej.

Niesposób iść naprzód, rozwijając technikę, podnosić wydajność i dyscyplinę pracy - bez równoczesnego podnoszenia kultury, wiedzy, kwalifikacji i świadomości politycznej ludzi.

Należy dostrzec ograniczoną nierozerwalność więz pomiędzy walką o plany, a szeroką pracą wychowawczą, kulturalną, uszrajającą moralnie i duchowo człowieka w sile najważniejszą i decydującą. Robotnicy i pracownicy skutecznie oczekują od nas, że potrafimy zapewnić im szerszy dostęp do kultury, udostępnić im widowiska, teatry, kino, koncerty, że potrafimy zorganizować ciekawe imprezy i rozrywki, że pomożemy ludziom zdobywać wiedzę, rozwijać zainteresowania i zamieszanie artystyczne, dlatego stoją przed nami w dalszym ciągu w tej dziedzinie poważne zadania.

Zagadnienie oświaty jest problemem najtrudniejszym - wielu ludzi nawet młodych w naszych zakładach nie posiada wykształcenia podstawowego. Z uwagi na to trzeba wytwarzać nowy sprytacy pracy oświatowej klimat, pobudzić u ludzi ambicję zdobywaną wiedzą, pod do nauki, stworzyć atmosferę szacunku dla ludzi uczących się, dbać o aktywność młodzieży i Z.M.S. w tym kierunku i uzyskać rzeczywistą pomoc administracji.

Druga z kolei sprawa to rozwój czytelnictwa, aby osiągnąć rzeczywisty postęp w tej dziedzinie, trzeba doprowadzić do tego, aby każdy biblioteka, jej kierownik, jej aktyw szukali czytelnika, wychodzili mu na spotkanie, aby szli z książką na oddziały fabryczne wprost do robotników, trzeba w tym celu mieć książki aktualne, wartościowe i ciekawe, w tym celu, trzeba kontynuście ulepszać stan księgozbioru.

Tymczasem w rezultacie niedbalstwa i złej organizacji zakupu wileju księgozbiorów w naszych zakładach jest pozbawionych poszukiwanych nowości.

Najbardziej atrakcyjną formą pracy K.O. są amatorskie zespoły artystyczne. W okresie ostatnich lat nastąpił ich żywotowy rozwój, a w masowości zaczęły pojawiać się zespoły duże "Pieśni i Tańca" nie zawsze zgodnie z możliwościami finansowymi, trudno do utrzymania, nadzwyczaj kosztowne i bardzo rzadko występujące przed publiczością.

Natomiast zespoły mniejsze wokalne, muzyczne, brygady artystyczne, orkiestry, grupy satyryczne, których utrzymanie nie pochłaniało wielkich funduszy, a które mogły być wszechstronnie wykorzystane, znalazły się w niełasku.

Obecnie duże zespoły zostały rozwiązane, jak i też zakodziły swój żywot ta część zaspów mniejszych, które powstawały na niesutowych zasadach ambicjalności i półzawodowstwa.

Zachodzi konieczność otoczenia większą opieką zespołów istniejących i zapewnienia im właściwego repertuaru klasycznego, folkloru wiejskiego, miejskiego i innego narodów, które winny wypadać w szerszym niż dotychczas wachlarzu odpowiednie czynniki, czyli Ministerstwo Kultury, ponieważ głównym zadaniem ruchu amatorskiego staje się podniesienie poziomu artystycznego, utrwalenie osiągniętych wyników, ulepszenie repertuaru, wzbogacenie go przez nowe formy i opanowanie nowych dziedzin twórczości.

Przechodząc do omówienia zagadnienia kultury fizycznej i sportu, które zajmuje poważne miejsce w całokształcie pracy Związku. W referacie naszym niesposób jest wyszczególnić wszystkie kolejne reorganizacje, które przechodził sport związku.

Dosyć wspomnied, że od ostatniego krajowego zjazdu zostały zlikwidowane Związkowe Zrzeszenia Sportowe, a powołane w ich miejsce Stowarzyszenie Związkowych Organizacji Sportowych, które po późniejszej nieudanej działalności zostało postawione w stan likwidacji.

Stał się to zresztą na skutek wysuwnych wniosków, między innymi i przez nasz Związek.

Postanowiono wrócić do brantowego kierownictwa sportem, bowiem każdy Związek mając specyfikę terenu może operatywnie kierować pracą jednostek sportowych.

W minionym okresie słabe było zainteresowanie zagadnieniem kultury fizycznej przez Związek Zawodowy, który w ówczesnej strukturze sprawował jedynie patronat nad Zrzeszeniem "UNIA".

W wyniku powyższego sport w terenie, w jego najniższych ogniwach był sprawowany do sportu wybitnie wyczynowego, opartego na kilku zawodnikach, bez należytego zaplecza i udziału pracowników nanszych zakładów pracy.

Wiele naszych zakładów pracy, w których organizacje związkowe właściwie pojęły zagadnienia sportowe mają poważne osiągnięcia, zwłaszcza w organizowaniu spartakiad zakładowych, które przeprowadzane systematycznie w wielu dyscyplinach sportowych przy zdrowej rywalizacji poszczególnych oddziałów produkcyjnych, co małe miejsce w zakładach Przemysłu Gumowego w Grudziądzu, w zakładach pracy z terenu Wałbrzycha, w kominkach Odpieczętowa i Kędzierzyna, w zakładach "1 Maja" w Raciborzu i wielu innych.

Rzeczą charakterystyczną, że w zakładach w których sport masowy jest należycie prowadzony, również odpowiednio zwykłe sport kwalifikowany. Awans drużynek piłkarskiej Raciborskiej do II ligi, zdobycie mistrzostwa III-ciej ligi przez drużynę: Tarnowa i Odpieczętowania, awans Bochni Zejlerza do III-ciej ligi piłkarskiej, upłaszczenie się trzech klubów sportowych takich jak: "Stomil"-Poznań, "Orzeł-Szczecin-Zydomice", "Fala"-Warszawa /Zakłady Gumowe/ w pierwszej dziesiątce klubów kajakowych w Polsce - to poważne osiągnięcia pracy sportowej w terenie.

Słabe wyniki pracy masowej w sporcie miały swoje źródło między innymi i w wadliwym systemie finansowania, w którym to środki finansowe przeznaczały się jedynie na sport wyczynowy. Sport masowy traktowany jak "ubogiego kremnego" - nie miał on należytych warunków rozwojowych, tym bardziej, że nie jest on w stanie wyprawiać żadnych dochodów własnych.

Błąd ten popełniony był poczynając od Centralnej Rady Związków Zawodowych, poprzez wszystkie instancje do końca sportowych zakładów. Obecnie strunek ten należy zmienić, jeśli sport ma spełnić swoje założenia programowe. W centrum uwagi wszystkich ogniw związkowych winien stać się sport masowy.

Sport winien stać się czynnikiem wychowawczym, źródłem możliwości właściwego wykrycia się, zwłaszcza młodzieży.

Turystyka masowa jest jedną z form realizowania postawionych zadań. Umożliwiła osiągnięcie zgodnie z ich zainteresowaniem uprawiania gimnastyki sportowej, gier i zabaw ruchowych, chętnie korzystających organizm i sprawność fizyczną.

Spartakiady zakładowe, wszelkiego rodzaju turnieje, zwłaszcza w takich dyscyplinach jak: siatkówka, tenis stołowy, piłka nożna i inne, to praktyczne formy realizacji zadań kultury fizycznej.

Rzeczą jasna, że wykonanie zadań wymaga wiele pracy od działaczy sportowych i związkowych - nieodzowną jest tu pomoc administracyjna, zwłaszcza na odcinku materialnym poprzez pewne nakłady finansowe, udostępnienie środków lokomocji, remonty i konserwacja obiektów sportowych, odpowiedni stosunek do działań.

Checąc realizowanych zadań, które wynikają z nowej struktury organizacyjnej nieodzowny jest tu wysiłek całego aktywu związkowego, doświadczonych działaczy sportowych, tym bardziej, że przechodziły na pracę społeczną z minimalnym aparatem stutowym, dlatego rola kolektywów społecznych tak przy Zarządzach Okręgowych Związku, jak i w Zarządzie Głównym jest bardzo poważna.

Drogi i formy realizacji zadań kultury fizycznej i sportu w obecnych warunkach organizacyjnych nie mogą stać się sztywnym dogmatem, ale muszą wypływać z warunków terenowych, z możliwością posiadanych przez poszczególne zakłady pracy. Z tych to względów już obecnie zarysuje się dwa zasadnicze kierunki pracy w klubach sportowych posiadających osobowość prawną, w których działalność zasadnicza skoncentrowana jest wyłącznie na sporcie wyczynowym. W tych dwóch jednostkach rola związku zawodowego sprawdza się zasadniczo do kontroli finansowej i gospodarczej, materiałowej i moralnej opieki bezingerencji w sprawy techniczno-sportowe i wynikłe stąd statutowe uprawnienia klubu.

Drugim znacznie bliższym dla nas zagadnieniem jest praca kół sportowych i komisji ognisk krzewienia kultury fizycznej działających przy Radach Zakładowych, pracujących w oparciu o centralny regulamin.

Nie należy rozumieć, że kluby sportowe są zwolnione od obowiązku prowadzenia sportu masowego, wręcz przeciwnie należy korzystać z działań sportowych, aby ci całe swoje bogate doświadczenie przekazali w pracy na odcinku sportu masowego.

W chwili obecnej posiadamy jeszcze wiele trudności w naszej pracy, jak brak aktywu społecznego, trudne warunki materialne, brak odpowiednich obiektów i urządzeń sportowych, kadry trenerskiej i instruktorskiej, jednak te trudności winny stać się bodźcem do wytwórczej pracy na tym odcinku.

Zarząd Główny musi w porozumieniu z C.R.Z.Z., jak i Resortami zabezpieczyć niezbędne konieczne środki do rozwoju sportu zgodnie z zakładonym programem.

T o w a r z y s z e

Pomyślne realizowanie zadań Związku powyżej zakreślonych będzie wymagało od instancji i ogniw związkowych rozwinięcia wyższej działalności organizacyjnej i umiejętności oparcia pracy na aktywie społecznym.

Wprowadzenie takich metod działania, które umożliwią pogłębienie więzi organizacji związkowych wszystkich szczebli, z szerokimi masami związkowców.

Podstawowym zadaniem organizacyjnym wytyczającym kierunek działalności Zw.Zaw.Prac.Przem.Chemicznego będzie przyjęcie nowego Statutu Związku.

Obecny projekt Statutu wyraźnie ustala zadania wszystkich ogniw i instancji związkowych, dzięki czemu staje się dokumentem dającym odpowiedź na wiele kwestii pracy związkowej.

Dziś po IX i X Plenum KC PZPR oraz XI Plenum CRZZ, które jasno ukradliły rolę i miejsce związków zawodowych w państwie demokratycznej ludowej, ich stosunek do państwa i jego organów - stoją przed naszym Związkiem jeszcze bardziej odpowiedzialne zadania wymagające ulepszenia i przebudowy pracy instancji i ogólnych związkowych, w wielu dziedzinach, zgodnie z potrzebami mobilizacji wszelkich środków poprawy pracy i życia klasy robotniczej.

Przestrzeganie demokracji i wewnętrz - związkowej, konsekwentne realizowanie zasad demokratycznego centralizmu - zwiększy niewątpliwie aktywność zakładów, które pragną widzieć w związkach zawodowych swą organizację dbającą o ich interesy codzienne - przeszedł wybieraną, kontrolowaną i kierowaną.

Wzrastające zadania i wymogi wobec naszego Związku, nie mogą być pomyślnie realizowane tylko poprzez wąski aktyw i działacze etatowych. Do ich realizacji przyciągamy musi być szeroki aktyw, członkowie władz związkowych.

Istota i sprawność działalności związkowej opiera się na kolegialności działania. W tym też celu Zarząd Główny powołał wśród najbardziej aktywnych robotników i pracowników komisje branżowe.

Mimo krótkiego okresu wyniki działalności tych komisji, a szczególnie Komisji Biur Projektów, Przemysłu Papierniczego i Przetwórstwa Papierowych, Przemysłu Sólnego i Kopalnictwa Surowców Chemicznych - świadczą, że to najbardziej skuteczna dla rozwoju pracy związkowej forma ścisłejszego powiązania Zarządu Głównego z przemysłami.

Niemniej ważną rolę do spełnienia mają komisje problemowe.

Ta zaśgada kolegialności, musi być sciegle przestrzegana i należy tak organizować pracę instancji związkowej, od Zarządu Głównego poczynając, na radzie zakładowej kończąc.

Dla zapewnienia właściwej pracy radzie zakładowej wskazanym jest, aby przy radach zakładowych jako stałe komisje działały:

- komisja ekonomiczna,
  - " bezpieczeństwa i ochrony pracy,
  - " bytowo-socjalna,
  - " kulturalno-oświatowa i sportu,
- oraz komisja kobieca i młodzieżowa.

Aby aktyw społeczny pracujący w komisjach, mógł rzeczywiście spełnić rolę ważnego pomochnika instancji związkowych, musi się skadadać /jak to wykazała praktyka już istniejących komisji ze specjalistów, obeznanego z powierzonymi im zagadnieniami.

Dlatego też przydzielając zadania dla członków Plenum i aktywowi - winno się brać pod uwagę zasięg wiadomości i specjalności danego członka, oraz możliwości wyboru dziedziny pracy związkowej.

Przy wyborze do poszczególnych komisji nie zapominać o tym aktywie, który pełniąc funkcje związkowe nawet po kilka lat, nie został wybrany w ostatnio przeprowadzonej kampanii sprawozdawczo-wybiorczej.

Aktywu takiego mamy w naszym Związku poważny odsetek. Wprawdzie część tego aktywu odsunęła się od pracy związkowej. Obowiązkiem jednak instancji jest zastanowić się nad tą sprawą. Zaprosić wszystkich aktywistów, którzy stanęli na uboczu i przekonać ich, że w obecnej chwili kiedy pod przewodnictwem Partii - Związki Zawodowe zaczynają w pełni rozwijać samodzielna działalność, dla stworzenia lepszych warunków - ich miejsce jest w szeregach aktywu. To oni właśnie powinni służyć radze i doświadczeniem nowym mandata-

Nie wystarcza samo tylko ustalenie organizacyjne Komisji przy Zarządzach Okręgowych, przy radach zakładowych - choćby nawet naj- lepszej.

Duży wpływ na rozwój pracy komisji zakładowych winny wykonać komisje problemowe przy Zarządach Okręgowych, one to bowiem punkt ciękości całej swojej działalności winny przenieść do zakładowych praw.

Wymaga to również od Zarządu Głównego zreformowania pracy Wydziałów, by stały się nie tylko wydziałami koncepcyjnymi, ale również umiąły zaktywizować wokół różnych problemów związkowych, jak najszersze grupy aktywistów społecznych, którzy w sprawie dalszego polepszenia pracy związkowej, skorzystać będą swoim fachowym doświadczeniem i wiedzą.

Podkreślając konieczność przestrzegania kolegialności w kierowaniu pracą związkową, plenarne posiedzenia instancji powinny stanowić forum dla swobodnej wymiany poglądów i niekrepowanej polemiki, rozwijającej krytyki działalności związkowej - mają być przykładem demokratycznych stosunków wewnętrz - związkowych. Celewy będzie także powrót do zasady w/g której plenum zatwierdza kwartalne plany działania Prezydium Zarządów i R.Z. - a następnie wysłuchuje sprawozdań ich realizacji.

Tylko taka atmosfera plenarnych zebran, zapewni wzrost poczucia współodpowiedzialności członków zarządów za działalność instancji i organizacji związkowych.

Każda instancja związkowa ma obowiązek wykonywanie uchwał nadzorczych instancji przystosowując je do konkretnych warunków terenowych. Poza tym każda instancja związkowa musi podejmować szereg decyzji, wynikających z konieczności rozwiązania różnego rodzaju problemów i spraw.

Dlatego konieczne jest, aby cały kolektyw wybrany do zarządu instancji, brał czynny udział w kierowaniu jej działalności.

Mając na uwadze dalsze ulepszenie stylu pracy i stosowania bardziej wyprobowanych metod - wychodząc jednocześnie z założenia, że tylko kolektywne i dobrze przemyślane decysje gwarantują dalszą poprawę. Należy ustalić, że w Zarządzie Głównym, Zarządach Okręgowych i radach zakładowych wytyczywać się będzie kierunki pracy, po uprzednim zaciągnięciu szerokiej opinii związkowców.

Przy ustalaniu tematyki posiedzeń niezbędna jest inicjatywa instancji, która w oparciu o zmajonosć potrzeb swego terenu - powinna uwzględniać przede wszystkim główne zagadnienia nurtujące zakłady w zakresie pracy.

Największą słabością w naszym Związku jest ciągły jeszcze piewstar-
czająca aktywność doktorów ogniw związkowych - rad zakładowych, a
włącznie z rad oddziałowych i grup związkowych.

Wprawdzie ostatnio na skutek wzrostu samodzielności organizacyjnej i finansowej wiele rad zakładowych w poważnym stopniu otywiało swą pracę.

Niektóre z nich, jak Z.P.A. - Kędzierszyn, Górczów, w Gruboborowicach-
Zakładach Papierowych, w Tomaszowskich Zakładach Tkackich Szatow-
nych i innych wykazują wiele inicjatywy w zakresie postulatów
szkoły, a co najważniejsze, że w odnowie ruchu szkolnego - rady
szkolne zajęły właściwe stanowisko w kształtowaniu się miejsca i roli
szkoły zawodowej.

Natomiast w tym samym okresie w wielu innych naszych zakładach obserwowaliśmy również działanie wielu tendencji pośornie znie-

zmierniącąca się do odnowy ruchu związkowego, a w istocie sprawadzających się się do działania jednostronnego, niezgodnego z szeroko przymitywami interesami całej klasy robotniczej.

Tendencje te prowadzą do zwiększenia roli zw.zaw. do powiększenia ich zadań w budownictwie socjalizmu, w rozwijaniu demokracji robotniczej.

Poważna część rad zakładowych, pracujących tylko w składzie statutowym, gdzie nie działają komisje jest przytłoczoną masą drobnych spraw co odbiera im zdolność zajmowania się ogólnymi sprawami.

Jeszcze gorzej jest w tych zakładach, w których rady zakładowe przechodzą obecnie obecnie istotnych spraw robotników, których załatwienie leży wyłącznie w ich kompetencji. To zniesienie na bieżąco i sprawy robotników rodzi w wielu wypadkach konflikty a nawet strajki, jak to miało miejsce w Zakładach Organicznych "Rokita" - osiągając zaufanie szerokich mas do Związku.

Stąd też obawa, a nawet bojaźń przed krytyką załóg są często przyczyną, że rady zakładowe bardzo rzadko składają sprawozdania ze swojej działalności przed załogami.

Ta ucieczka przed masami, ucieczka przed odpowiedzialnością za nie wykonanie obowiązków, jest niesety charakterystyczną dla wielu jeszcze rad zakładowych.

W wyniku braku tych zadań - załogi nie są informowane w jakim stopniu realizowane są ich wnioski, błądki, potrzeby i uwagi krytyczne.

Brak kwartalnych zebran nie pozwala również w dostateczny sposób skontrolować działalność rad zakładowych przez Okręgi Związku, które na ogół wykazują zbyt silne zainteresowanie tymi zebraniami.

W wielu wypadkach pomoc udzielana przez Zarządy Okręgowe radom zakładowym w przygotowaniu zebran kwartalnych jest niedostateczna.

Należy dołożyć wszelkich starań - aby zebrania sprawozdawcze rad zakładowych przyczyniły się do rzeczywistego zacieśnienia więzi z masami i staki się trybuna umożliwiającą masom związkowym, bezpośredni udział w ustalaniu dróg dalszej pracy organizacji związkowej.

W większych zakładach pracy powinni się odbywać zebrania okresowe delegatów na konferencje zakładowe w celu skontrolowania wyborczych.

Jedną z najlepszych wypróbowanych metod pracy, która należy kontynuować, jest sprawa odwiedzania grup związkowych na ich stanowiskach pracy, co pozwoli radom zakładowym, oddziałowym, Zarządom Okręgowym i Zarządom Głównemu na lepsze poznawanie pracy i życia załóg, oraz na szybsze usuwanie niedociągnięć i braków, jakie stale nurtują naszych członków.

W poszukiwaniu nowych i skutecznych form należy się przed wszystkim opierać na metodach zaufania, których bez zgody rady zakładowej, oddziałowej nie wolno przenosić z oddziału na oddział.

Bezpośrednim kierownikiem grup związkowych są rady oddziałowe, których zadaniem jest kierować taką pracę grup związkowych, aby odnosiły one codziennie ich pomoc we wszystkich dziedzinach.

W tym celu niezbędne jest, aby odpowiednio do warunków w każdej radzie oddziałowej był konkretny plan, co robić by sprawy i potrzeby robotników były znane radzie oddziałowej, jak zapewnić reakcję słuszych postulatów, jak podnieść stan bezpieczeństwa i higieny pracy, kwalifikacje zawodowe robotników, lepszą organizację pracy, jak poprawić pracę wychowawczą wśród zatrudnionych młodzieży i wiele innych działań pracy związkowej.

Są to zadania pilne, gdyż bez pełnej pracy rad oddziałowych niema i nie może być dobrej i prawidłowej działalności grup, związkowych.

Podstawowym zadaniem rad zakładowych jako kierownictwa zakładowej organizacji związkowej winna być praca nad tym, aby coraz więcej robotników i pracowników brało czynny udział w życiu związkowym.

Od tej pracy zależy siła mobilizacyjna i organizacyjny Związku.

Praca Zarządów Okręgowych winna się szczególnie skupić w tych zakładaach pracy, w których w ostatniej kampanii sprawozdawczo-wyborczej załogi powierzyły nowemu aktywowi funkcje związkowe.

Dodać należy, że takiego aktywu w naszym Związku mamy poważny odsetek, który nie jest dostatecznie przygotowany do pełnienia powierzonych im przez załogi funkcji.

W tym celu ten Zarząd Główny jeszcze w roku bieżącym zorganizuje 2-ch tygodniowy kurs dla przewodniczących i sekretarzy rad zakładowych, dotychczas nie przeszkolonych.

Natomiast z pozostałym aktywem trzeba organizować w Zarządach Okręgowych i zakładach pracy szkolenie w formie odpłatnych seminaryjnych.

Tematyką seminariów i szkolenia główny być aktualne zagadnienia związkowe, z którymi należy zapoznawać aktyw związkowy, a równocześnie wskazywać na formy ich realizacji.

Organizować na wszystkich szczeblach spotkania członków instancji z aktywem, informując go o pracach tych instancji, oraz wysłuchiwać jego uwag.

podnoszeniem poziomu politycznego i kwalifikacji aktywu związkowego - podobnie jak również drogą organizowania samokształcenia i stałego czytelnictwa prasy związkowej.

Jedno z ważnych problemów w procesie naszego życia, jest sprawa zwiększenia uprawnień dla rad zakładowych, dlatego też domagamy się od Centralnej Rady Związków Zawodowych, aby projekt ustawy o radach zakładowych jak najszybciej został zatwierdzony przez Sejm P.R.L.

Zadaniem każdej organizacji związkowej jest przede wszystkim dający do tego, żeby wszyscy pracownicy zakładu pracy należeli do Związku.

W tym celu należy prowadzić wśród załogi pracę wyjaśniającą i agitacyjną, aby cyfra 19 tys. robotników naszych zakładów pozostających jeszcze poza Związkiem weszła w poczet naszych szeregów związkowych.

Dla zabezpieczenia działalności związkowej, konieczne jest posiadanie odpowiednich środków finansowych.

Gwarancją realizacji naszych zamierzeń organizacyjnych są składki członkowskie.

Wysokość składki związkowej w chwili obecnej wynosi 1 % od zarobku brutto po potrąceniu podatku od wynagrodzeń.

Po decentralizacji finansów związkowych rady zakładowe zatrzymują u siebie z zebranych składek członkowskich 60 %. W dysponowaniu tymi funduszami posiadają one całkowitą samodzielność.

Dzięki dokonanej w bieżącym roku radikalnej zmianie podziału wpływów składek członkowskich - rady zakładowe w porównaniu do ubiegłych lat posiadają dużo więcej środków finansowych do swojej dyspozycji, co da je im możliwość udzielenia wydatniejszej pomocy członkom związku, pokrywającego wywiązywanie się z wypłat świadczeń statutowych, oraz pokrywania wszystkich wydatków na sumę działalność organizacyjną.

Opłacanie składek niższej niż 1 % nie gwarantowałoby w pełni wypłacania świadczeń statutowych w wysokości obecnych, a pomoc członkom Związku rady zakładowe w postaci zapomów bezwrotnych musiała być poważnie ograniczona.

Jak wiadomo badaniem Związku nie jest zmniejszenie udzielania pomocy członkom Związku, lecz odwrotnie - stany wzrost jej poprawy. Np. dalski utrzymywaniu składek na dotychczasowej wysokości - Zarząd Główny proponuje, że swych funduszy przeznaczyc 500 tysięcy złotych jednorazową pomocą emerytom znajdującym się w trudnych warunkach materialnych.

W związku z tym uważaemy, że wysokość składek należy utrzymać na dotychczasowym poziomie /1%/, a pojawiające się tendencje do obniżenia wysokości składek uważać należy za nieuzasadnione.

Jednym z niezwykle ważnych elementów ścisłej więzi związków zawodowych a masami pracującymi - jest dokładne poznawanie i szybkie reagowanie przez ogniva związkowe na wszelkie troski i kłopoty ludzi pracy.

Te błędy i kłopoty znajdują swój wyraz między innymi w skargach i zażaleniami, jakie napływają do wyższych instancji partyjnych i związkowych, oraz innych instancji a szczególnie w ostatnim okresie. W pismach tych zawarte są dla związków zawodowych sygnały o najprzeróżniejszych niedociągnięciach i brakach utrudniających życie ludziom pracy. Dlatego też, przed aktywem naszego Związku stoi zadanie bardziej stanowcze niż dotąd walki z przejawami biurokratyzmu w niektórych ogniwach administracji, bardziej wnikliwego rozpatrywania wszystkich skarg i głosów robotników i pracowników.

Trzeba również, aby nasze instancje związkowe w interesie załączających ścisłą współpracę z terenowymi organami władzy państwo-wej. Doświadczenie wykazało, że w wielu dziedzinach objętych naszą działalnością, ta współpraca przyniosła już obopólnie korzyści.

Działacze związkowi coraz wyraźniej widziedź zaczęli, że współpraca z radami narodowymi ma większe możliwości polepszenia warunków bytowych i socjalnych robotników.

Jako celową i wypróbowaną formę utrzymania stałej więzi między zatrudnionymi członkami rad narodowych - a zakładami, rady zakładowe powinny wnowoczyć i wprowadzić stałe dysury radnych podczas których przyjmowaliby oni skargi i zażalenia.

W ten sposób z jednej strony radni wnikną bliżej w troski i potrzeby założgi, z drugiej strony założga pozna lepiej swych przedstawicieli wchodzących w skład terenowego organu władzy.

Ważnym problemem w naszym Związku jest sprawa związana z pracą kobiet i młodzieży, które to zagadnienia będziemy się starać rozwiązać poprzez działalność Komisji Kobiecych i Młodzieżowych.

Komisje te mają pomagać radom Zakładowym w wykonaniu zadań w zakresie pracy wśród kobiet i młodzieży.

Zarząd Główny ustalałco wytyczne w oparciu o uchwały Sekretariatu CRZZ - dla pracy wśród kobiet i młodzieży zobowiązuje wszystkie instancje i ogniva związkowe do traktowania zagadnień pracy wśród kobiet i młodzieży, jako szczególnie ważne części składowej pracy związkowej.

Rolę związków zawodowych w umacnianiu demokracji robotniczej, oraz ich pozycji w dziedzinie obrony interesów ludzi pracy, określono jasno i konkretnie XI Plenum C.R.Z.Z.

Realizacja jednak tych zadań wymaga dużego wysiłku organizacyjnego, wymaga, aby członkowie Plenum instancji osiągnęli się odpowiedzialni za działalność organizacji związakowych w swoich zakładach pracy.

Reasumując te przedstawione wyżej w wielkim skrócie wnioski, które niewątpliwie zostaną pogłębione przez delegatów w dyskusji - uważamy, że w obecnej sytuacji gospodarczej kraju najważniejszym zadaniem jest, aby 230 tys. rzędu robotników i pracowników naszych przemysłów w sposób o wiele bardziej zdecydowany i ofiarny niż dotychczas szukała dróg poprawienia gospodarki zakładów, co z kolei pozwoli na dalszą poprawę bytu ludzi pracy.

Musimy, że delegaci jako działacze związakowi wykażą świadectwo dojrzałości politycznej, właściwie pełnią rolę reprezentanta i obrony interesów ludzi pracy.

W dyskusji nad sprawozdaniami i referatem programowym, jasno określa pozycję Z.W.Zaw., biorąc pod uwagę, że jako organizacja klasy rządzącej w kraju nie mogą one stanowić strony w stosunku do władzy ludowej, że i one przecież są odpowiedzialne co w kraju się dzieje, za całość polityki i jej zgodność zainteresowaniami wszystkich pracujących.

Nie oznacza to jednak wcale, że Związek nasz nie ma mieć własnego punktu widzenia na wszystkie sprawy, które wiążą się z całkowitatem położenia szerokich mas.

Trzeba, żeby Zjazd przeanalizował ustalik jak w lepszym jeszcze stopniu organizacje Z.Z.P.P.Chem. spełniać mogą swe funkcje, jak się na wyrać realizacja wskazań Partii, której podstawowe idee w naszym projekcie Statutu uznane zostały za przewodnie linie działalności Związku.

Malujemy o uatrakomienie i umasowienie wszystkich dźwigni wzrostu produkcji.

Pamiętajmy, że wokół nas na każdym odcinku procesu produkcyjnego znajdują się nie wykorzystane rezerwy - bijemy się więc niezmordowanie o ich ujawnienie i skuteczne wykorzystanie

---

25X1

VI-KR KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW
ZWIĄZKU ZAWODOWEGO PRACOW.
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
P. R. L.

SPRAWOZDANIE ZWIĄZKU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO w POLSCE

ZA OKRES OD 1955-1957 R.

I	Zagadnienia ekonomiczne
II	* bytowo - socjalne
III	* ochrony pracy
IV	* kulturalno - oświatowe
V	* kultury fizycznej i sportu
VI	* organizacyjno - finansowe

Katowice
16, 17, 18 listopad 1957 rok.

Młotep

Sprawozdanie niniejsze obejmuje całokształt działalności Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Chemicznego w okresie, między odbytym w czerwcu 1955 roku V-tym, a obradującym w dniach 16 - 18 listopada 1957 roku VI-tym Krajowym Zjazdem Delegatów Związku.

Z danych zawartych w poszczególnych działach sprawozdania wynika, że dzięki wysiłkom aktywu związkowego, działającego we wszystkich instancjach od szczebla zakładowego poprzez Okręgi do Zarządu Głównego właściwie, Uchwała V Krajowego Zjazdu została w całości zrealizowana, a uzyskane rezultaty wykraczają znacznie poza jej zasięg.

Obradujące w atmosferze wielkich przemian w Polsce, których wyrazem było VIII Plenum K.C. P.Z.P.R., rozszerzone listopadowe Plenum Zarządu Głównego zmieniło zasadniczy kierunek działania Związku, skupiając jego działalność przede wszystkim na realizacji ekonomicznych i socjalno-bytowych potrzeb załóg. Szereg postulatów, wysuniętych przez Plenum listopadowe w 1956 roku zostało już do tej pory załatwionych.

Ustalenie środków realizacji pozostałych oraz nakreślenie nowych zadań Związku na okres najbliższych lat, będzie przedmiotem obrad obecnego VI Krajowego Zjazdu Delegatów Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Chemicznego.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia
EKONOMICZNE

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

ZAGADNIENIA EKONOMICZNE

Uchwała V Krajowego Zjazdu szczególną uwagę zwróciła na sprawy ekonomiczne, a przede wszystkim na pogłębienie działalności Związku w zagadnieniach produkcyjnych i obrony codziennych interesów mas pracujących.

Wychodząc z założenia, że rozwój produkcji stanowi podstawę dla polepszenia warunków materialnych klasy robotniczej Związek nasz w okresie sprawozdawczym przywiązywał wielką wagę do mobilizacji załóg w wykonywaniu i przekraczaniu planowych zadań produkcyjnych.

Prowadzona w tym czasie przez Związek mobilizacja załóg poprzez pracę polityczną, organizowany ruch współzawodnictwa i racjonalizacji, przyczyniła się do osiągnięcia poważnych wyników w rozwoju przemysłu i wzroście produkcji.

Dlatego też, mimo trudności gospodarczych, wynikających z braku funduszy inwestycyjnych, opóźnianie dostaw maszyn i urządzeń zarówno krajowych jak i z importu, oraz w opanowywaniu niektórych nowych procesów technologicznych i nieterminowego przekazywanego do eksploatacji obiektów inwestycyjnych, osiągnięto jednak poważne wyniki.

W roku 1956 produkcja przemysłu chemicznego w porównaniu z rokiem 1955 wzrosła o 12,6 %.

W roku 1957 przemysł chemiczny pracuje jeszcze lepiej. Produkcja towarowa w pierwszym półroczu w porównaniu do analogicznego okresu 1956 wzrosła o 15 % poważnie podniosła się również wydajność pracy.

Na wyniki te wpłynęło również uruchomienie szeregu nowych obiektów produkcyjnych.

- 2 -

W przemyśle celulozowo-papierniczym nie było tak szybkiego wzrostu produkcji, mimo wysokich założeń planu.

Nie uruchamiano przewidzianych planem nowoczesnych obiektów takich jak np. Celulozownia w Kostrzyniu, Ostrołęce i Drawskim Młynie.

Trudności również wystąpiły w istniejących zakładach z powodu niedostatecznej modernizacji urządzeń, niewystarczającego przeprowadzania remontów i braku dostatecznej ilości kwalifikowanych kadr.

Stan ten wymagał specjalnej troski ze strony Partii i Rządu a ze strony Związku, mobilizacji załóg do zrealizowania określonych zadań.

W przemyśle szklarskim przeprowadzono modernizację zakładów produkcyjnych, wprowadzono nowe metody pracy, poprawiono technologię produkcji, oraz wysoko przekroczono wydajność pracy w stosunku do roku 1954r.

Podobna sytuacja jest w przemyśle ceramicznym i materiałach izolacyjnych.

W związku z tym, że cała uwaga władz skupiała się wokół wykonywania ostatniego roku Planu 6-cio letniego i wynikające z tego zaangażowanie poważnych środków finansowych na cele inwestycyjne, Związek natrafił na duże trudności w realizacji wniosków dotyczących poprawy warunków płacowych.

W roku 1955 z uwagi na specyficzną sytuację w przemyśle papierowym zdązano jedynie uzyskać wydatniejszą podwyżkę płac dla załóg tego przemysłu.

W roku 1956 po dokonaniu przez Partię i Rząd zmian w podziale dochodu narodowego uwzględniających zwiększenie środków na poprawę stopy życiowej kosztów inwestycji, Zarząd Główny po usilnych staraniach uzyskał podwyżkę płac dla ponad 200.000 pracowników.

Zasadniczy przekom w pracy naszego Związku nastąpił dopiero po Październiku ubr.

- 3 -

w tym czasie srealizowano elbrzynię większość postulatów załóg.

po prawie rocznych staraniach podpisane zostały Zbiory
Techniki Pracy dla przemysłów: Chemicznego, Papierniczego i
Przetwórców Papierowych.

Objęto dalszą znaczącą część załóg podwydział. tzw. oraz uregu-
lowano cały szereg naburzniakich spraw wątpliwych z punktu widze-
nia socjalnego.

Zagadnienia płacowe w Przemyśle Chemicznym

W okresie sprawozdawczym ruch płac objął wszystkie niemal jednostki przemysłu chemicznego od przedsiębiorstw przemysłowych poczynając poprzez jednostki handlowe, instytuty naukowo-badawcze do Centralnych Zarządów i centrali Ministerstwa włączając.

W jednostkach tych ruch płac objął wszystkie kategorie pracowników tj. robotników, asoferów, pracowników straty i obsługi oraz pracowników umysłowych, /inżynierijno-technicznych i administracyjno-biurowych/.

Ruch płac w poszczególnych jednostkach przemysłowych przedstawia się następująco:

- Przedsiębiorstwa przemysłowe.

Wzrost płac w Chemii w 1955 r. dokonywał się tylko jednocześnie ze wzrostem wydajności pracy i przekraczaniem zadań produkcyjnych.

W okresie tym przy udziale Związku w ramach globalnego funduszu płac resortu przeprowadzono w szeregu zakładów usprawnienie organizacji płac.

W ich wyniku nastąpił wzrost wydajności pracy przez lepsze wykorzystanie aparatury, usprawnienie procesu technologicznego i wzrost wydajności surowców, a także poprawa jakości produktów.

- 4 -

Dotyczy to w szczególności takich zakładów jak ZPA "Kędzierzyn", Jeleniogórskie Zakłady Celulozy i Włókien Sztucznych, Szczecińskich Zakładów Włókien Sztucznych, Tomaszowskie Zakłady Włókien Sztucznych, oraz Zakłady Przemysłu Energiu Siarkowego.

Równocześnie przeprowadzono wycinkową regulację płac, połączoną z podwyżką zarobków:

- a/ w przemyśle solnym z ważnością od dnia 1.X.1955r.
- b/ w Wytwórnii Karbidu Zakładów Chemicznych "Oświęcim" z ważnością od dnia 1.XI.1955r.

Poziom płac zarówno robotników jak i pracowników umysłowych w zakładach przemysłu Solnego, które z dniem 1.I.1955 r. przeszły z resortu górnictwa do resortu chemii - w wysokim stopniu różnią się od poziomu płac w pozostałych branżach przemysłu chemicznego. Stąd też przeprowadzona regulacja miała za zadanie zmniejszyć istniejące dysproporcje.

W wyniku przeprowadzonej regulacji nastąpiła podwyżka średnich płac robotników z 1.129 zł. na 1.245 zł. tj. o 22 %, w tym przy pracach dodatkowych z 1.120 na 1.412 zł. tj. o 26 %, u pracowników umysłowych z 1.388 zł. na 1.479 zł. tj. o 6,6 %.

Regulacja płac robotników - Zakładów Chemicznych "Oświęcim", zatrudnionych w Wydziale Karbidowni przeprowadzona została w celu wyrównania tabeli płac i wprowadzenia zasad wynagradzania analogicznych jak na wydziale karbidowni Z.P.A. Chorzów.

Regulacja zakładała podwyżkę płac średnich o 20 %. Sprawa ta była szczególnie ważna z uwagi na konieczność skompletowania załogi na będącym w rozroku wydziale karbidowni.

Pierwszy rok Planu 5-letniego stoi pod znakiem szerokiego ruchu i dużej dynamiki płac.

Od 1.I.1956r. wprowadzono wycinkową regulację płac robotników zatrudnionych na przedsalni w Jeleniogórskich Zakładach Celulozy i Włókien Sztucznych.

- 5 -

Bardzo wysoka była wynosząca średnio 26,7 % podwyżka płac wpływała wdecydującym stopniu obok innych świadczonych jak:
skrócony czas pracy, edykowanie ochronne, półstanowiskum itp.
na skompletowanie i stabilizację załogi.

Przyniosło to również wzrost wydajności pracy, wzrost produkcji, a przede wszystkim poprawę jakości włókna.

Zapoçosątkowana w Jeleniej Górze regulacja płac objęła z dniem 1.VI.1956 r. cały przemysł włókien sztucznych.

Przyniosła ona w rezultacie wzrost zarobków oraz usprawnienie istniejącej organizacji płac. Ponieważ przemysł włókien sztucznych, przejęty w roku 1951 przez resort chemiczny z resortu lekkiego ocechował niski w porównaniu do innych branż chemii poziom płac, przeprowadzona regulacja miała również na celu zlikwidowanie tych dysproporcji.

W zakresie płac robotników regulacja wprowadza branżowy taryfikator kwalifikacyjny, stanowiący prawidłową podstawę saszyrowania.

Podwyższone i zróżnicowane również stosownie do warunków pracy tabele płac, które podwyższają znacznie zasadniczą część płac, a organizują natomiast ich część ruchomą.
W systemach płac obok akordu prostego wprowadzono w szerokim zakresie premiowanie parametryczne za wskaźniki technologiczne, oszczędnościowe i jakościowe.

Również w płacach pracowników umysłowych zmniejszono ruchomą część na korzyść płac stałych drogą wprowadzenia podwyższonych stawek zasadniczych, zmniejszenia premii za wyknanie i przekroczenie planu.

W ramach przeprowadzonej regulacji płac unormowano belczący problem deputatów węglowych, przysznając pracownikom przemysłu Włókien Sztucznych prawo do otrzymywania deputatu węglowego w wymiarze przewidzianym Ustawodawstwem Pracy dla Przemysłu Chemicznego. Z uwagi na trudną sytuację węglową w kraju, deputat węglowy realizowany jest w formie ekwiwalentu pieniężnego.

- 6 -

Regulacja płac przyniesła robotnikom przemysłu Włókien Sztucznych podwyżkę o 15 % tj. wzrost średniej miesięcznej płacy z 1.018 zł. na 1.171 zł. - natomiast pracownikom umysłowym wzrost płac o 12,8 % tj. z planowanej z 1.375 zł. na 1.545 zł.

Wraz z przeprowadzoną regulacją płac unormowano również sprawę zasad wynagradzania robotników przenoszonych na zlecenie lekarza do innych prac niżej opłacanych. Ustalono, że w tym przypadku przeniesiony robotnik zachowuje płacę godzinową obliczoną jak za urlop, to jest p/k. na okres trzech miesięcy.

Przepis ten będący nowością w przemyśle, ma bardzo duże znaczenie zarówno dla robotnika jak i zakładu pracy.

Zabezpiecza on bowiem robotnika przed utratą zarobku naskutek zmiany stanowiska pracy, równocześnie zaś dzięki zagwarantowaniu zarobku pozwala na utrzymanie robotnika w zakładzie i zatrudnienie go po powrocie do zdrowia z powrotem na poprzednim stanowisku.

Z dniem 1 października 1956 r. przeprowadzono generalną regulację płac w przemyśle chemicznym. Była to pierwsza tego rodzaju regulacja co do jej zasięgu, charakteru i stałej podwyżki płac w przemyśle chemicznym od roku 1951. Przy opracowywaniu regulacji płac w całej chemii kierowano się zasadami stosowanymi poprzednio przy regulacji płac w przemyśle włókien sztucznych.

Regulację objęto z góra 95 tyś. robotników, oraz około 22 tyś. pracowników umysłowych.

Podwyżka płac wynosiła u robotników 13,6 %, co dało wzrost średniej miesięcznej płacy z 1.218 zł. na 1.409 zł., oraz u pracowników umysłowych o 7,7 % /wzrost średniej planowanej średniej płacy z 1.582 zł. na 1.713 zł./

Mależy nadmienić, że w stosunku do pracowników przemysłu solnego regulacja ta była już drugą regulacją w okresie jednego roku.

- 7 -

W grudniu 1956 r. podpisano protokół dodatkowy, wprowadzający z dniem 1 października regulację płac pracowników finansowo-księgowych na zasadach stosowanych dla pozostałych pracowników przedsiębiorstwa. Protokół ten zrywał z dotychczasową zasadą odrębnej tabeli płac dla personelu finansowo-księgowego, która stwarzała nieuzasadnioną dysproporcję płac i była krytyczna dla tej kategorii pracowników. Omawiana regulacja, pierwotnie w przemyśle, stworzyła podstawy do zrównania płac pracowników finansowo-księgowych z płacami pracowników pionu ekonomicznego.

W miesiącu marca 1957 r. z ważnością od 1.I.1957r. uregulowano płace robotników, zatrudnionych w zakładach obróbki metalu, znajdujące się w resorcie chemii.

Regulację przeprowadzono na zasadach obowiązujących w przemyśle maszynowym. W jej rezultacie nastąpił wzrost zarobków robotników średnio o 10 %.

Z dniem 1 czerwca 1957 r. przeprowadzono zasadniczą regulację płac pracowników umysłowych przemysłu chemicznego. Punktem wyjścia tej regulacji była przede wszystkim stabilizacja budżetu pracownika poprzez ograniczenie ruchomej części płac, przy odpowiednim zwiększeniu płac zasadniczych.

Ażkolwiek założeniem regulacji nie była podwyżka płac pracowników umysłowych, to jednak przy tej okazji wyrównano dysproporcje powstałe na skutek wypłacania wysokich premii uzyskiwanych przez nierównomiernie napięcia planów produkcyjnych.

Podkreślić należy, że poraz pierwszy przy regulacji płac pracowników umysłowych ustalono średnie płace w zależności od zaliczenia zakładu do kategorii zaszerżowania, ilości pracowników umysłowych zakładu jak i innych okoliczności /położenie geograficzne, profil produkcyjny zakładu, perspektywy rozwojowe itp./.

Uporządkowano również płace pracowników zatrudnionych w Oddziałach Zapatrzenia Robotniczego. Pracowników Zarządu tych oddziałów objęto zasadami wynagradzania obowiązującymi dla

- 8 -

pozostałych pracowników umysłowych przedsiębiorstw. Dla pracowników sklepów, bufetów i stołówek wprowadzono zasady wynagradzania stosowane dla analogicznych placówek w resorcie Ministerstwa Handlu Wewnętrznego.

We wrześniu podpisano protokół dodatkowy regulujący z ważnością od 1 lipca 1957 r. zasady wynagradzania pracowników rolnych w resorcie. Protokołem tym wprowadzono zasady stosowane w gospodarstwach rolnych, podległych Ministerstwu Rolnictwa.

Tak przedstawia się ruch płac w przedsiębiorstwach przemysłowych w okresie 1955 r. - 1957 r. t.j. od poprzedniego Zjazdu.

Płace ogółem dla zatrudnionych w działalności przemysłowej wzrosły w roku 1957 o 38,7 % w stosunku do roku 1954, w tym płace robotników o 34,5 %. Oznacza to praktycznie wzrost średnich płac z 13.331 zł. w roku 1954 na 18.499 zł. w roku 1957, co daje przeciętnie 430 zł. na pracownika. Przedstawiony wyżej wzrost średnich płac osiągnięty został przede wszystkim w rezultacie wprowadzonych regulacji płac. Regulacjami objęto również inne jednostki jak: Centralne Zarządy, Ministerstwo, częściowo Instytuty oraz ostatnio Biura Projektowe.

Przemysł Papierniczy i Przetwórców Papierowych

Po przeprowadzeniu w roku 1955 gruntownej analizy działalności ekonomicznej i produkcyjnej zakładów przez Komisję Partyjnno-Rządową przy udziale Zarządu Głównego, podjęta została Uchwała Rządu Nr 99 w sprawie zasad wynagradzania robotników i pracowników umysłowych w tym przemyśle. Aktem tym zakończony został pierwszy okres usilnych starań Związku o podwyżkę płac w przemyśle papierniczym.

Zasadniczym celem zmiany zasad wynagradzania było:

- a/ podwyższenie płac robotników
- b/ uporządkowanie obowiązującego systemu płac.

Na przeprowadzoną wówczas regulację płac przemysł papierniczy został dofinansowany ze skarbu Państwa sumą 25.923 tys. zł. na okres od 1.III. do 31.XII.1955 r.

- 9 -

Z powyższej kwoty dla robotników grupy przemysłowej przeznaczono sumę zł. 21.260.000 natomiast dla pracowników umysłowych 4.876.000 zł. Miesięczne płace przedstawiały się wówczas następująco:

grupa zatrudnienia:	zarobek przed regulacją	zarobek po regulacji	% wzrostu
robotnicy produkcyjni	885	982	11 %
adm. biurowi	1000	1046	4,6 %
techn.-inżynier.	1355	1592	17,5 %

Omawiana wyżej podwyższa wynagrodzenia dotyczyła jedynie pracowników zatrudnionych w systemie akordowym od III kategorii zwycz.

Niezależnie od podwyższenia zasadniczego wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w produkcji wprowadzono regulaminy premowania za przekraczanie planów produkcyjnych. Regulaminy te stworzyły możliwości dalszego wzrostu zaröbków poprzez szeroko stosowany system premowania progresywnego.

Zasadnicze płace pracowników umysłowych kształtowały się przed regulacją od zł. 366 w kategorii pierwszej do zł. 1.681 w kategorii piętnastej, po regulacji natomiast od zł. 420 do zł. 2.100.-

W roku 1955 również przeprowadzono regulację płac dla niektórych pracowników finansowo-księgowych, którą objęto zaledwie 65 pracowników tj. głównych księgowych, zastępcoów głównych księgowych, oraz kierowników komórek finansowych. Regulacja weszła w życie z dniem 1 października 1955 r. i przyniosła w rezultacie wzrost wynagrodzenia tych pracowników średnio o 250 zł. miesięcznie.

Ponieważ omawianymi regulacjami płac nie objęto wszystkich pracowników zatrudnionych w przemyśle papierniczym, dlatego też cały wysiłek i starania Zarządu Głównego począwszy od roku 1956 szły w kierunku uzyskania od Rządu dalszego dofinansowania przemysłu.

- 10 -

Czynione przez Zarząd Główny starania znalazły pozytywne rozwiązanie w Uchwiele Nr 449/56 z dniem 14 lipca 1956 r. o regulacji płac w przemyśle papierniczym. Na podstawie tej Uchwyty średnia podwyżka płac w przeliczeniu na jednego robotnika wynosiła dla pracowników zatrudnionych w systemie dniówkowym 30 %. W systemie akordowym natomiast podwyżka wynosiła 4,8 %, a w systemie akordowym z progresją 12,4 %.

W Przemyśle Przetworów Papierowych i Materiałów Biurowych przeprowadzono z dniem 1 kwietnia 1955 r. regulację płac w grupie pracowników uszczelowych.

Planowana średnia płaca miesięczna przy wykonaniu planu w 100 % wynosiła :

pracownicy	przed regulacją	po regulacji	% wzrostu
int.-techniczni	1216	1343	10,4
admin. biurowi	943	977	3,6

Ponadto od 1.X.1955 r. wprowadzono regulację płac dla niektórych pracowników finansowo-księgowych podwyższając im płace o średnio 200 zł. miesięcznie.

Równolegle z przeprowadzoną w roku 1956 regulacją płac w przemyśle papierniczym podwyższono o 14 % płace pracowników fizycznych, zakładów podległych Centralnemu Zarządu Przemysłu Przetworów Papierowych i Materiałów Biurowych.

Z dniem 1.VI.1957 r. uregulowane również płace pracowników uszczelowych w tym przemyśle.

W wyniku tych posunięć planowane średnie płace miesięczne pracowników inżynierijno-technicznych podwyższono o 25 %, a administracyjno-biurowych o 23,9 %.

- 11 -

Przemysł Szklarski

W okresie sprawozdawczym w Przemysle Szklarskim nie udało się Zarządowi Głównemu wywołać generalnej podwyżki płac.

Wzrost płac następował jedynie na skutek wzrostu wydajności pracy i kształtuwał się w granicach średnio rocznie 1.000 zł. na pracownika. W ciągu ostatniego roku wybitnie większe wypadki niskich płac szczególnie w działach pomocniczych regulowane były pojedynczo przez C.Z.P. Szklarskiego.

Zarząd Główny snając sytuację w przemyśle szklarskim występuwał zarówno w latach ubiegłych jak i w roku bieżącym o 90 mil. zł. na podwyżkę płac, oraz usunięcie dysproporcji w zarobkach, które krzywdziły niektóre kategorie robotników.

Niestety wysiłki podejmowane przez Zarząd Główny pozostały bez powodzenia zarówno na skutek istniejącej sytuacji gospodarczej naszego kraju, jak również braku pełnego zrozumienia dla tej sprawy w Ministerstwie Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Jakkolwiek nie udało nam się przeprowadzić generalnej regulacji płac w przemyśle szklarskim z wyżej przytoczonych powodów jednakże w wyniku starań tak Zarządu Głównego jak i Centralnego Zarządu Przemysłu Szklarskiego zresztą pod dużym naciskiem ze strony szkół usypano w ostatnim czasie zgodę Ministerstwa na poprawę sytuacji w dziedzinie płac.

Z dniem 1 października br. działy zastosowaniu tabeli "B" 2444 robotników usypano podwyżkę wynoszącą średnio 200 zł. miesięcznie. A mianowicie: obsługa gazogeneratorów, elektrycy, pracownicy zatrudnieni w warsztatach mechanicznych przy robotach budowlanych, remontowych i konserwacji, oraz topienia szkła.

- 1 2 -

Ceramika

Przemysł Ceramiczny mimo wysiłków Zarządu Głównego był najbardziej zaniebanym pod względem płac. Wymagał on poprawy zarówno w systemie wynagradzania jak i wydatnego podniesienia zarobków.

Stosowane w Przemyśle Ceramicznym niskie stawki godzinowe powodowały, że robotnicy w celu zapewnienia minimum egzystencji samorzutnie pracowali w godzinach nadliczbowych aby przekraczać normy produkcyjne i w ten sposób podnosić zarobki, jakkolwiek za czas pracy w godzinach nadliczbowych nie otrzymywali 50 % względnie 100 % dodatku.

Aby utrzymać załogi, administracje zakładów zmuszone były do zaniedbania norm i ułatwiania robotnikom wysokiego ich przekraczania dochodzącego niejednokrotnie do 500 %. Prowadziło to do chaosu w płacach i dysproporcji w zarobkach.

Wysiłki jakie dla zmiany tego nienormalnego stanu podejmował Zarząd Główny, zakończone zostały pełnym powodzeniem dopiero w ubiegłym roku, kiedy to w czerwcu przeprowadzono regulację płac połączoną z wydatną, bo sięgającą około 22 %, podwyżką. Na jej pokrycie wydatkowano 36.938 tys. zł, w rezultacie miesięczna płaca pracowników fizycznych i umysłowych wzrosła średnio o 320 zł.

Równocześnie przeprowadzono poważne zmiany w taryfikatorze klasyfikacyjnym, podwyższając płace szczególnie pod tym względem upośledzonych grup robotników jak: formierze porcelany oraz modelarze, których praca wymaga wysokich kwalifikacji.

Po przeprowadzoną regulację usunięto ponadto dysproporcje w płacach między poszczególnymi oddziałami i stanowiskami jak również i w cenach jednostkowych produkowanych artykułów.

Ostatnio podobnie jak w przemysłach Chemicznym i Papierniczym przeprowadzono również regulację płac pracowników umysłowych w tym przemyśle.

Przemysł Materiałów Isolacyjnych

W podobnej sytuacji płacowej jak w ceramice znajdował się również przemysł materiałów isolacyjnych.

Płace zarówno pracowników fizycznych jak i umysłowych pozostały na najniższym poziomie wśród branż resortu materiałów budowlanych.

Starania oszynione przez Zarząd Główny znalazły częściowe rozwiązanie przes uregulowanie w roku ubiegłym zarębów pracowników umysłowych, których średnia płaca wzrosła o 19 %.

Płace pracowników fizycznych w wyniku naszych starań zostały podwyższone dopiero w ostatnim czasie.
Na ten cel przeznaczone 6 mil. zł. co pozwoliło podnieść średnią płacę pracowników fizycznych o 14 %.

Międzybrancowe zagadnienia płac

Nie zależało od starań o podwyżki i regulacje płac dla poszczególnych przemysłów, Zarząd Główny stale postulował o rozwiązanie problemów płacowych, regulowanych w skali ogólnokrajowej.

Z dniem 1.IV.1956 r. Uchwałą Prezydium Rządu podwyższone do 5500 zł. płace dla najniżej zarabiających. W tym samym terminie uregulowane płace szefów, straty przekształceni i przeów-potarowej.

Zbiorowe Umowy Pracy

Podpisane w 1949 r. Zbiorowe Umowy Pracy w krótkim czasie przestały praktycznie obowiązywać na skutek niewłaściwie interpretowanej teorii, że w systemie władzy Ludowej nie ma sprzeciwów amerykańskich, a zatem nie istnieje potrzeba uzupełnienia regulowania stosunku pracy.

- 24 -

W tych warunkach wynikające potrety z nowej funkcjonalnej sytuacji polityczno-ekonomicznej kraju w zakresie związków: nowy o pracy, czasu pracy, urlopów itp. nie regulowane były protokołami dodatkowymi do zbiorowych układów Pracy tylko jednościcie w całym kraju. Uchwały Rządu lub zarządzenia P.K.P.G. w porozumieniu z C.R.Z.Z., a wybitnie branżowe zgodzenia niktakże ugadnianie były ze Związkami Branżowymi.

Centralistyczne regulowanie tych spraw przez Rząd i P.K.P.G. w konsekwencji doprowadziło do poważnych ograniczeń lub likwidacji przywilejów branżowych, a na zakładach do nieważnego banania ustawodawstwa pracy, którego przepisy stały się wprost niedostępne dla pracowników.

W wyniku rewizji poglądów na tę sprawę w Partii i Ruchu Związkowym, Zarząd Główny od połowy roku 1956 przymierocił właściwą pozycję układów zbiorowych, wypowiadając stare, nieaktualne już Układy, oraz wspólnie z resortami Chemii i Przemysłu Drzewnego podjął pracę nad opracowaniem nowych.

Podpisanie nowych Zbiorowych Układów Pracy dla przemysłu chemicznego i papierniczo-nastąpiło w ostatnim okresie bieżącego roku.

Nowe Zbiorowe Układy Pracy nie tylko sankcjonują dotychczasowy stan prawny ujęty protokołami dodatkowymi w okresie ostatniego roku, ale poważnie go rozszerzają, przynosząc tym samym następujące przywileje robotnikom i pracownikom umysłowej tych przephytów.

Za względem na dużą liczbę zmian wprowadzonych w tym zakresie omówimy tylko niektóre najistotniejsze z nich.

W rozdziale I-tym traktującym o przyjmowaniu i zwalidowaniu pracowników zawarty jest przepis który mówi:
"Zakład przyjmuje i zwalnia pracowników po uprzednim uzgodnieniu mu piśmie z Radą Zakładową. W przypadku nie osiągnięcia porozumienia - apel rozstrzygającą ostatecznie organy zarządzające zakładu i Rady Zakładowej".

- 15 -

Nowym postanowieniem w tym rozdziale jest przepis który mówi:
"Zakład pracy obowiązany jest przy przyjmowaniu do pracy zapewnić pierwszeństwo inwalidom z wypadków pracy pracy i chorobie zawodowej, oraz żonom i dzieciom, a także wdowom i sierotom po zmarłych pracownikach zakładu".

Na podkreślenie zasługują przepisy regulujące pracownikowi przed przystąpieniem - warunki pracy, miejsce pracy oraz warunki płacy. Wymienić tu należy między innymi:

a/ "Przed podjęciem pracy zakład określi pracownikowi na piśmie stanowisko, miejsce pracy i warunki płacy".

Rozszerza się również postanowienia zabraniające rozwijywania umowy o pracę w odniesieniu do pracowników, którym brak jest dwóch lat pracy do nabycia uprawnień emerytalnych, oraz w odniesieniu do kobiet, których małżonkowie odbywają zasadniczą służbę wojskową lub ćwiczenia wojskowe.

W rozdziale o czasie pracy uwagę zwracają dwa przepisy.

W pierwszym przypadku daje się prawo wnioskowania zakładu w sprawie częściowego lub całkowitego zwalniania od pracy pracowników w dniach 24 i 31.XII. /o ile nie przypadają one w niedziele/ oraz w soboty poprzedzające dwa kolejne dni świąteczne pod warunkiem odpracowania godzin przypadających na te dni, płatnych jako normalnych godzin pracy.

W drugim przypadku zobowiązuje się zakład do opracowywania i wywieszenia na tablicy ogłoszeń harmonogramów pracy zmianowej, w odniesieniu do pracowników w ruchu ciągłym nie później niż na 5 dni przed rozpoczęciem miesiąca kalendarzowego z tym, że każdemu pracownikowi przysługuje jeden dzień wolny od pracy w tygodniu.

W rozdziale o płacach i wynagrodzeniu dodatkowym na szczególną uwagę zasługują przepisy, regulujące następujące sprawy, które stanowiły przedmiot sporów pomiędzy pracownikami, a administracją zakładów, oraz rozszerzające dotychczasowe uprawnienia.

1. Zakład pracy zobowiązany jest robotnikowi wynagradzaniu według akordowego systemu płac przed przystąpieniem do pracy -

- 16 -

podać na piśmie w sposób jasny i niebędący wątpliwości wynagrodzenie za daną pracę.

2. Robotnicy stale zatrudnieni przy obsłudze agregatów produkcyjnych, otrzymują za czas pracy przy remontach tych agregatów, jeżeli nie wykonują remontu w systemie aktywowym - 100 % przeciğnego zarobku godzinowego z ostatnich trzech miesięcy.
3. Robotnik przeniesiony czasowo na inne stanowisko robocze i pełniący funkcję związane z tym stanowiskiem przy pracy w systemie czasowym - otrzymuje w okresie przeniesienia wynagrodzenie wg. zasadzegowania przystępującego na oblatowanym stanowisku, nie niższe jednak od pobieranego na stale zajmowanym stanowisku roboczym.
4. Robotnikom zatrudnionym przy pracach eksploatacyjnych dla żłobów, a przeniesionym na inne stanowiska dla regeneracji żłobów, przedłuża się okres wynagrodzenia średnim zarobkiem godzinowym z poprzedniego stanowiska z obowiązujących dotychczas 3-oh na 6 miesięcy.
5. Pracownikom jubilatom wypłacane dotyczone nagrody pieniężne podwyższa się z dniem 1.I.1958 r.
  - za 25-letnią nieprzerwaną pracę z 2-ch tygodniowego na 0,75 miesięcznego zarobku
  - za 35-letnią nieprzerwaną pracę z 4-ch tygodniowego na 1,5 miesięczny zarobek
  - za 40-letnią nieprzerwaną pracę z 6 tygodniowego na 2-miesięczny zarobek

W rozdiale o deputatach węglowych jakimś wiek nie wprowadzono żadnych zmian w zakresie wynagru deputata, oraz rozszerzenia uprawnień do deputatu w naturze, te jednak wprowadzono nowych korzystniejszych postanowień od starych dotyczących, a mianowicie:

- 17 -

1. Za głowę rodziny obecnie uważa się:
    - a/ pracowników żonatych,
    - b/ pracownic zamężnych, które posiadają na utrzymaniu niespełnionych do pracy mężów lub których mężowie z tytułu umowy o pracę nie otrzymują deputatu węglowego.
    - c/ pracowników nieżonatych lub pracownic niezamężnych, wdowów i wdowy, którzy posiadają na utrzymaniu dzieci/ rodzeństwo poszczególnego lub przybrane/ albo utrzymują niespełnionych do pracy rodziców, dziadków, teściów, rodzeństwo. - i mieszkają razem z nimi.
  2. Pracownica zamężna, której mąż otrzymuje deputat węglowy, ma prawo do pobierania deputatu węglowego w wymiarze przewidzianym dla samotnych, prowadzących własne gospodarstwo domowe.
  3. Pracownik nie traci prawa do deputatu węglowego w ilości przysługującej mu jako głowie rodziny w przypadku, gdy utrzymywany przez niego członek rodziny powołany został do czynnej służby wojskowej. Deputat węglowy w omawianym wymiarze przysługuje pracownikowi przez cały czas czynnej służby wojskowej utrzymywanego członka rodziny.
  4. Węgiel, dostarczony pracownikowi w ramach deputatu węglowego w naturze, musi być takiego gatunku i jakości, by nadawał się na opał domowy i nie może zawierać asortymentu drobniejszego niż 30 mm, oraz więcej niż 10 % podziarnów.
- W rozdziale o urlopach wypoczynkowych i okolicznościowych wprowadza się między innymi następujące nowe postanowienia:
- Pracownikowi umysłowemu, który przechodzi do pracy fizycznej gwarantuje się wykorzystania urlopu wynikającego z uprawnień pracownika umysłowego.
  - W przypadku nie wykorzystania przez pracownika urlopu w okresie dwóch lat na jego prośbę zakład pracy zobowiązany jest wypłacić mu ekwiwalent pieniężny.
  - Jeżeli na podstawie przepracowanego okresu czasu robotników nabycia w ciągu roku kalendarzowego prawo do urlopu w większym wymiarze, a urlop za dany rok kalendarzowy wykorzystał

- 28 -

jeż w sprawach dotyczących, powołując się na prawo do wykorzystania urlopu zapewnianego w ilości dnia stanowiącej co najmniej jedną ulegą dotyczącą, a wynikającą z zobowiązanych upominków.

- W zakresie urlopów okolicznościowych nowy Zbioryw Ustaw Pracy daje prawa pracownikowi do korzystania z dwóch dni urlopu w wypadku śmierci rodzica i rodzeństwa, oraz jednego dnia urlopu w wypadku śmierci i pochodu dzieciaków.

W rozszerzeniu spraw socjalno - bytowych wprowadzone wiele zmiannych przepisów ochrony społecznej których wynikają się następujące postanowienia:

- Leczanie pracowników na podstawie oznaczenia lekarzkiego w szpitalach w następstwie chorób stanowych, wyników pracy i grodu - nie może być zaliczane na czas urlopu wypocynkowego.
- W przypadku nabycia przez pracownika upominków do renty inwalidzkiej lub starszej, zakładanie bezpieczeństwa małżeństw woselkie formalności dotyczące uzyskania zaletnych pracowników świadczeń.

Dochodzenie wynikające podmiotów dla pracowników fizycznych wypłacanych redniem sumy jednorazowej co rok z tytułu poznawienia seniorów w istniejących upominkach podlegają procedurami fizycznymi, a wynikającymi.

Zakladowe Komisje Rejonowe

Lata 1955 i 1956 stanowiący okres w których organizowane była rolę miały do spełnienia Komisje Rejonowe.

Regulowane w tym okresie w centralistycznym sposób dotyczyły pomiędzy pracowników, pracowników pracy i zarządu, dyrektorów, urlopów, pieniędzy i wynagrodzeń dochodowych, oraz dyrektorów stowarzyszeń podatny grunt do finansowania pracowników, co wynikowało władz pracowników przejmującą nieskontrolowaną.

- 19 -

W tym stanie rzeczy powołane w roku 1954 Komisje Rozjemcze stały się najbliższą instytucją dla pracowników rozstrzygającą spory pomiędzy pracownikami, a administracją zakładów pracy.

Okresem, który zdecydowanie przyczynił się do wzmożenia aktywności i działalności komisji rozjemczych był historyczny przelom październikowy, zezwalający na naprawienie szeregu krywd wyrządzonej przez administrację zakładów pracy naszym pracownikom – krywd powstały na skutek hanania prawnosądności i nieprzestrzegania ustawodawstwa pracy, oraz postanowień Zbrojowych Układów Pracy.

Wzmocniona działalność komisji rozjemczych można było charakteryzować chociażby na podstawie rozpatrywanych przez Prezydium Zarządu Głównego odwołań od orzeczeń wydawanych przez komisje rozjemcze.

Podeczas, gdy w roku 1954 i 1955 wpłynęło w sumie 258 odwołań to w roku 1956 wpłynęło 273 odwołania, a więc więcej niż razem w obu wymienionych latach.

Z liczby tej Prezydium Zarządu Głównego zatwierdziło 107 orzeczenia, a uchyliło 132.

Tak w jednym jak i w drugim przypadku załatwiono pozytywnie 124 odwołania, natomiast w 111 przypadkach zgłoszone pretensje uznano za nieuzasadnione.

Ze zgłoszonych przez dyrekcje 138 odwołań Prezydium uznano 82 odwołania za uzasadnione, natomiast pozostałe odwołania nie stanowiły podstawy do uchylenia orzeczeń komisji rozjemczych, gdyż orzeczenia były podjęte prawidłowo.

Na poważną część zgłoszonych odwołań składały się orzeczenia komisji rozjemczych dotyczące zaległych roszczeń, a napływały one szczególnie w drugiej połowie 1956 roku.

Na 60 odwołań 39 zostało załatwionych pozytywnie, natomiast 11 odrzucono oraz 19 umorżono w wyniku podjętej przez Sejm ustawy o umorzeniu zaległych roszczeń.

- 20 -

Na 60 rozpatrywanych przez Prezydium Zarządu Głównego odwołań dotyczących salegich roszczeń 41 dotyczyło wyrównania niewypłacanego ekwiwalentu pieniężnego za deputaty węglowe, natomiast pozostała ilość dotyczyła niewłaściwie potrącanego podatku od wynagrodzeń w odniesieniu do pracowników fizycznych, którym przysługiwała 30 % zmianka z tytułu uczestniczenia we wspólnodniowaniu pracy. Poszczególne odwołania dotyczyły nieprawidłowej obliczonych premii, nie zostały one jednak załatwione pozytywnie na skutek ogłoszonego oświadczenie premiera Rządu, zawierającego wszelkie wypatki z tego tytułu do czasu wydania w tej sprawie wyjaśnień przez Kolegium Sędziów Sądu Najwyższego.

Pozostałe rozpatrywane odwołania w roku 1956 dotyczyły w większości:

- wynagrodzenia i przeszeregowania	- 47
- premii	- 44
- deputatów węglowych	- 43
- wynagrodzenia za godziny nadliczbowe	- 32
- urlopów	- 22

W roku 1957 za pierwsze półrocze wypadły do Zarządu Głównego 94 odwołania, z czego zatwierdzono 27, uchyłono 55.

Dotyczyły one między innymi:

- wynagrodzeń i przeszeregowania	- 30
- zwolnień	- 15
- premii	- 11
- deputatów węglowych	- 7

Z rozpatrywanych odwołań 33 załatwiono pozytywnie dla pracowników, pozostała ilość negatywnie.

Wyżej podane materiały omawiają tylko sprawy, które wpłynęły do Zarządu Głównego w trybie odwoławczym.

Aby jednak zadać sobie sprawę z całokształtu działalności komisji rozjemczych należy wziąć pod uwagę cyfry obrazujące w ogóle rozpatrywane wszystkie sprawy przez kolejne rozjemcze w naszym kraju.

- 21 -

W roku 1955 Zakładowe Komisje Rozjemcze rozpatryły ogółem 1604 sprawy z czego załatwiono pozytywnie 596 roszczeń pracowniczych, natomiast 410 oddalone jako bezpodstawne i nieuzasadnione.

Na ogólną ilość przyjętych spraw - 360 załatwiono w drodze bezpośredniego porozumienia, natomiast 200 wniesionych sporów oddalone wobec braku kompetencji w zakresie ich rozstrzygania.

Podobnie kształtał się rok 1956.

Ogółem wpłynęło do zakładowych komisji rozjemczych - 1587 wniosków, z tego załatwiono pozytywnie 761 wniosków pracowniczych, a 463 oddalone na skutek ich bezpodstawności.

W drodze bezpośredniego porozumienia komisje rozjemcze załatwiały 290 spraw, a 173 oddaliły z braku kompetencji do ich rozpatrywania.

Wniesione spory w latach 1955 - 1956, a załatwione pozytywnie dotyczyły w szczególności:

	1955	1956
płac	202	301
godzin nadliczbowych	57	90
urlopów	88	88
przesunięć i zwolnień	112	83
różnych innych jak: nagród jubileuszowych, węgla deputatowego itp.	114	200

Przedłożony obraz najwyraźniej wskazuje na doniosłą rolę komisji rozjemczych w załatwianiu sporów między pracownikami, a administracją naszych zakładów pracy, a tym samym potwierdza konieczność istnienia tych komisji.

Obok odwołań od decyzji komisji rozjemczych w latach 1955 - 1957 wpłynęło do Zarszdu Głównego z prośbą o rozpatrzenie i załatwienie setki interwencji i skarg i zasłeń, od spraw bardzo drobnych i możliwych do załatwiania w zakładach pracy przez rady zakładowe, do spraw istotnie skomplikowanych i trudnych.

- 22 -

W samym tylko 1956 r. Zarząd Główny otrzymał 376 skarg do załatwienia, z tego 193 w sprawach ekonomicznych, które dotyczyły

- premii	14
- wynagrodzeń i przeszereg.	45
- zwolnień	36
- deputatów węglowych	19
- u r l o p ó w	15
- nadgodzin	6
- rózne inne	35

Niezaletnie od powyższych skarg wpłynęło do poszczególnych Wydziałów:

- Organizacyjnego	8
- Inspektoratu Ochrony Pracy	12
- Socjalne - Bytowego	57
- Finansowego	83
- Kulturalno - Oświatowego	10

Z wymienionych skarg załatwiono pozytywnie 265. Pozostałych skarg nie załatwiono na skutek braku podstaw do ich załatwienia.

Zagadnienia produkcyjne.

Do naczelnych zadań Związku, a mocno akcentowanych w latach 1955 - 1956 należały zagadnienia produkcyjne.

W centrum uwagi pracy Związku stała wówczas sprawa rozwoju współzawodnictwa pracy, postępu technicznego, a w szczególności poprawa ekonomiki przemysłu jako bazy wyjściowej do poprawy warunków materialnych mas pracujących.

W okresie zmian październikowych w naszym Kraju między innymi dokonano rewizji działalności Związku na odcinku produkcyjnym.

Prawdę jest, że prowadzony przez nas ruch współzawodnictwa pracy posiadał wiele błędów i wypadek polegających przede wszystkim

- 23 -

na centralistycznym kierowaniu, odgórnym zarządzaniu zadaniem, form organizacyjnych, metod pracy itd., ograniczając w ten sposób w wielu wypadkach inicjatywę robotników i pracowników inżynierowo-technicznych.

Niemniej jednak nie wolno nam przesilić się pozytywnych cech i osiągnięć tego ruchu, do których należą m.in. powstanie w wyniku rzeczywistej inicjatywy robotników i pracowników inżynierowo-technicznych przedujących metod pracy, usprawniających posiadłe racjonalizatorskie, oraz zebowiąsan, których efektem było przekraczanie zadań produkcyjnych o setki ton dodatkowej produkcji i wiele milionów złotych zaoczeszczonych na surówce, materiałach itp.

Jedną z lepszych form tego ruchu były Zakładowe Umowy Zbiorowe, które Zarząd Główny naszego Związku mocno popierał w latach 1955 - 1956, ponieważ przez tą działalność doprowadzaliśmy do zaktywizowania odczynów zakładów w dokonywaniu głębokich analiz produkcyjno-ekonomicznych, na każdym stanowisku pracy, oraz do polepszania warunków socjalno-bytowych i kulturalnych.

Organizowany przez nas ruch współzawodnictwa pracy obok wymienionych osiągnięć przynosił również bezpośredni korzyści robotnikom.

Przez stałe podnoszenie wydajności pracy w wyniku współzawodnictwa, systematycznie wskaźnik zarobków robotników i pracowników umysłowych.

Zakłady podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Szklarskiego stanowią typowy przykład, gdzie płace zatrudnionych w tym przemyśle robotników i pracowników umysłowych w okresie 1955 - 1957 wzrosły nie mimo skutku dofinansowania i budżetu, lecz na drodze podnoszenia wydajności pracy.

Przedkładając poniżej dane o wartości płac w tym przemyśle przyjmujemy za punkt wyjściowy rok 1954 w którym to czasie dokonano wydatnej podwyżki płac związanej ze zmianą systemu i zasad wynagradzania.

- 24 -

I tak: gdy w roku 1954 średnia płaca robotników grupy przemysłowej wynosiła w skali rocznej st. 12.777, to w roku 1955 wynosiła już 13.583 zł., w roku 1956 14.432 zł., a za pierwsze półrocze roku bieżącego wynosi 7.761.

Współzawodnictwo w chwili obecnej zaczyna nabierać nowych kształtów. Gospodarcza rywalizacja trwa nadal o każdą dodatkową tonę produkcji, o lepszą jakość i potakowanie produkcji. W nowej sytuacji motorem tej walki stał się rady robotnicze, powołane z inicjatywy zakładów.

Rady Robotnicze

Poparty przez nasz Związek program Partii w dziedzinie Rad Robotniczych wkrótce zamienił się w konkretną praktyczną działalność.

Uchwała Plenum Zarządu Głównego o poparciu rad robotniczych i obowiązku współdziałania aktywu związkowego w organizowaniu rad robotniczych spotkała się z pozytywnym zrozumieniem w radach zakładowych.

Wszędzie tam, gdzie organizowane były rady robotnicze, aktyw związkowy brał aktywny udział w pracach przygotowawczych do wyborów.

Nie wszędzie jednak rady robotnicze od pierwszej chwili rozpoczęły swoją działalność w oparciu o wyraźnie sprecyzowany program działania. W pogoni za popularnością wśród zakładów, rady robotnicze przejmowały kompetencje rad zakładowych w sprawach obrony interesów nasz pracujących, przeciwstawiając nieraz bezwiednie, robotników organizacji związkowej.

W tej sytuacji poważnie zastanawiano się w Związku nad sposobami uszlachetnienia istniejących stosunków i zmniejszenia odpowiednich form współpracy i pomocy radom robotniczym.

Zagadnieniem tym parokrotnie zajmowało się Plenum i Prezydium Zarządu Głównego.

- 25 -

Jedną z podróz wielu decyzji w tych sprawach, powołanu po IX Plenum ...C. PZPR Zespołu do Rad Robotniczych i nakreślono przed nim zadanie: organizowanie szkolenia dla rad robotniczych, oraz upowszechnianie pozytywnych osiągnięć lepiej pracujących rad robotniczych.

Kwestią szkolenia rad robotniczych wyszła już ze stadium organizacyjnego.

Program szkolenia opracowany przy pomocy Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego przestany został za pośrednictwem zarządów okręgowych na zakłady pracy.

Na wielu zakładach szkolenie rozpoczęto się jeszcze w październiku i obejmujeło tematy z ekonomiki przemysłu.

Zarząd Główny równocześnie współdziała z Centralnymi Zarządami Przemysłu w akcji szkolenia członków prezydium rad robotniczych.

Wiele uwagi Zarząd Główny poświęcił sprawie przenoszenia doświadczeń dobrze pracujących rad robotniczych. Wymiana tych doświadczeń prowadzona była dotychczas na szczeblu zarządów okręgowych dla wszystkich rad robotniczych jednocześnie. Ta forma nie zdała w pełni egzaminu, ponieważ trudno jest ustalić problemy do dyskusji, aby interesowali zarówno przedstawiciele rad robotniczych z wielkich i małych zakładów, oraz z różnych branż przemysłowych tak jak dla przykładu szkło i chemię.

W poszukiwaniu lepszych form Zarząd Okręgu w Katowicach prowadzi wymianę doświadczeń z większym powodzeniem. Na posiedzeniu rady robotniczej w określonym zakładzie zapraszani są towarzysze z innych zakładów tej samej branży, aby wstępnie bezpośredni udział w pracach tej rady i wymienić swoje doświadczenia w rozwiązywanych problemach.

Dla pokazania możliwie pełnego obrazu z dotychczasowej sytuacji rad robotniczych trzeba ustosunkować się również do ich pracy na przestrzeni ostatniego półrocza.

26 -

W tym to czasie większość rai robotniczych przeszła do konkretnej działalności nad poprawieniem ekonomiki zakładów. Trudno nie przypisać udziału radom robotniczym w poważnych sukcesach produkcyjnych w chemii. Jak wiadomo pierwotne półrocze w tym przemyśle zamknięte zostało poważnym przekroczeniem zadań.

Wzrost produkcji nastąpił o 15 % w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Z miesiąca na miesiąc rozszerza się produkcja uboczna i rosną ponadplanowe zyski. Trzynasta pensja nabiera w olbrzymiej większości zakładów realnych kształtów.

Rady Robotnicze w świetle tych faktów krzepną w swojej pracy przy szerokim poparciu załóg i stają się rzeczywistym motorem w zarządzaniu społecznionymi zakładami pracy.

Fundusz Zakładowy

Zarząd Główny w trosce o stałe podnoszenie stopy życiowej nas pracujących, które możliwe jest jedynie poprzez rozwój produkcji, wiele uwagi poświęcił bodźcom ekonomicznym, a szczególnie funduszowi zakładowemu.

Obowiązujące przepisy o funduszu zakładowym w latach 1955 - 1956 nie stwarzały w pełni warunków do wykorzystania wszystkich możliwych bodźców zawartych w tej instytucji.

Dowodem tego było, że wiele zakładów pracy nie osiągnęło odpisów na fundusz zakładowy z przyczyn od nich niesależnych. Zarząd Główny w takich wypadkach każdorazowo zmuszony był interweniować u resortowych wice premierów w celu uruchomienia funduszu zakładowego dla tych zakładów.

Wadliwie również ustalona była sprawa wysokości odpisów na fundusz zakładowy. Nawet najlepiej pracujące zakłady pracy, aby uzyskać maksymalny procent odpisu na fundusz zakładowy musiały starać się poprzez Zarząd Główny o zgodę Ministra.

- 27 -

Te względy zadecydowały, że Zarząd Główny domagał się w tym czasie zasadniczych zmian w kierunku podwyższenia odpisów i swobodniejszego nim gospodarowania na zakładach pracy.

Przy poparciu C.R.Z.Z. w ubiegłym roku dokonano tych zasadniczych zmian.

Uchwalona przez Sejm ustanowia o funduszu zakładowym z 19.XI.1956r. uregulowała te sprawy na rok 1957.

Jakie korzystne zmiany zaszły w tym zakresie w roku bieżącym dostatecznie ilustrują poniższe dane.

Wysokość odpisów za pierwsze półrocze 1957 r. przekracza o 31,2 mil. zł. łączną sumę odpisów za lata 1955 - 1956, co daje w przeliczeniu średnio 723 zł. na jednego pracownika.

Ponadto jeśli wezmiemy pod uwagę, że obecnie rady robotnicze składają główny nacisk na fundusz zakładowy, to należy się spodziewać jeszcze większych osiągnięć w drugim półroczu dającychowość pracownikom osiągnięcia trzynastej pensji.

Podobno osiągnięcia istnieją również w pozostałych przemysłach objętych działalnością naszego Związku.

Jak wynika z przedłożonego materiału w sprawach ekonomicznych program pracy Związku nakreślony na Zjeździe i uszupełniony przez zakłgi i plenarne posiedzenia został w zasadzie zrealizowany.

Niestety nie udało się jednak Zarządowi Głównemu w aktualnej sytuacji gospodarczej załatwić do dzisiejszego Zjazdu "Karty Chemiczki," podwyższenia wymiaru węgla deputatowego w naturze i innych spraw o charakterze ogólnopolskim.

Niezaklawnione powyższe sprawy z przytoczonych powodów nie przesądzą jednak o niemożliwości ich załatwienia w najbliższym czasie.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia
BYTOWO-SOCJALNE

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 30 -

ZAGADNIEŃ BUDOWŁO-SOCJALNE

Problematyka szczególnie nurtującymi założami zakładów objętych działalnością naszego Związku były zagadnienia budownictwa mieszkaniowego, opieki lekarskiej, ubezpieczeń społecznych oraz zaopatrzenia w towary pierwszej potrzeby....

Toteż sprawy te obok zagadnień ekonomicznych, były w okresie sprawozdawczym podstawowymi w pracy i działalności Związku. Przy ich rozwiązywaniu, z uwagi na trudną sytuację gospodarczą kraju, napotykano na szereg trudności.

Powszechnie znanym jest trudny problem mieszkaniowy, wynikający z niewykonywania planów przez przedsiębiorstwa budowlane.

Nieroświątanym również w skali krajowej zagadnieniem jest sprawa właściwego zaopatrzenia emerytalnego pracowników i ich rodzin.

Z tym niemniej Związek, w miarę możliwości dążył do zrealizowania skutecznych postulatów założ w tym zakresie.

Budownictwo mieszkaniowe

Szybki rozwój naszych przemysłów, zwłaszcza chemii i stiassany z tym wzrost liczebności załóg spowodował wyjątkowo trudną sytuację mieszkaniową wśród pracowników i ich rodzin.

Budownictwo mieszkaniowe nie nadaje się zaspakajaniem potrzeb przemysłów. W latach 1955 - 1956 zakładы objęte działalnością naszego Związku otrzymały z budownictwa DBOR i budownictwa rozeszonego łącznie 5,233 mieszkania, co zdecie zaspakoić założ w 1/4 najpilniejsze potrzeby. Założi naszych zakładów wzrosły w tym czasie o blisko 40 tys. osób.

- 31 -

Powierzona przez Państwo ludowa mieszkani przedsiębiorstwom Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych nie zdaje w pełni egzaminu.

Nie terminowe dostawy materiałów budowlanych, brak ludzi itp. przyczyniają się z roku na rok do niepełnego wykonania planów budownictwa mieszkaniowego oraz złej jakości wznoszonych budynków.

W latach 1955 - 1956 jak wiadomo, przydziły izb z budownictwa DBOR dokonywane były za pośrednictwem resortów dla poszczególnych zakładów.

Otrazuje to poniższe zestawienie:

Przydział izb z budownictwa DBOR w latach 1955 i 1956

	1955	1956
Ministerstwo Przem.Chemicznego /całość/	3.649 izb	3.762
Min. Przem.-Przewn.Papiern. / 2 CZ /	276	206
Min. Przem.Mater.Budowl. / 3 CZ /	211	103
	4.136	4.071

W roku bieżącym system rozdziału izb uległ zmianie.

Na podstawie Uchwały Rządu z dnia 1 kwietnia br. rozdziału izb z budownictwa DBOR dokonują rady narodowe. Jednakże rady narodowe rozpatrują indywidualnie składane podania o przydział mieszkani, mieniając je najczęściej bez porozumienia z zakładami pracy.

W orędziowej ilości izb dzielonych przez rady narodowe pewien procent zostaje wyłączony do dyspozycji resortów: Górnictwa Węglowego, Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych.

W nieco wąglowej na potrzeby górnictwa przeszacza się z ogólniej puli 75-85 % oddawanych izb. Stwarza to dla nas specyficznie trudną sytuację na terenie Śląska, części okręgu krakowskiego i wałbrzyskiego. Nie lepiej sytuacja przedstawia się na terenach miast Wrocławia, Jeleniej Góry, Łodzi, Krakowa, Poznania,

- 32 -

gdzie rady narodowe przydzielają znikomą ilość izb pracowników naszych zakładów, ponieważ muszą przesiedlać osoby mieszkające w zagrożonych budynkach, suterynach itp.

W rezultacie zakłady pracy nie mają możliwości w roku bieżącym otrzymania nawet 40 % tej ilości mieszkań, którą otrzymywały w latach ubiegłych od swych resortów.

Związek nie neguje całkowicie skuteczności przekazania radom narodowym kompetencji w zakresie rozdzielenia izb, lecz uważa za konieczne zaciśnięcie współpracy pomiędzy radami narodowymi a zakładami pracy.

Zarząd Główny wystąpił do Centralnej Rady Zw.-Zawodowych z wnioskiem w sprawie dokonania zmian w zakresie sposobu rozdzielania izb z budownictwa DBOR.

Poważną część w zaspakajaniu potrzeb mieszkaniowych stanowi budownictwo rozproszone.

Nakłady na budownictwo rozproszone przedstawiają się następująco:

	1955		1956		1957		plan 1958	
	zt.	izb	zt.	izb	zt.	izb	zt.	izb
Min. Przem. Chos.	25.879	1.144	41.048	1.887	101.000	2.561	130.917	3.000
Min. Przem. Węgl. Sł. (3 L.)	8.113	380	10.855	816	14.460	824	13.203	540
Min. Leśn. Przem. Drzewnego (2 L.)	4.658	160	3.450	130	13.520	584	20.830	670
	37.630	1.684	64.353	2.821	129.640	2.750	161.840	5.312

Należy stwierdzić, że niektóre zakłady pracy dotychczas traktowały budowę domów mieszkalnych jako dodatkowy balast. Świadczy o tym niewykorzystywane w pełni nakłady przeznaczone na ten cel.

Również instancje związku niedostatecznie interesowały się przebiegiem inwestycji mieszkaniowych.

W ostatnim okresie czasu dużego zwiększenia nabiera budownictwo indywidualne.

- 33 -

Zakłady w latach 1955 - 1957 przedstawiają się następująco:

	1955		1956		1957	
	zł.	domków	zł.	domków	zł.	domków
Min. Przem. Chem.	1.000	25	2.200	45	21.300	304
Min. Bud. i Mater. Bud. /3 CZ/	-	-	-	-	1.700	26
Min. Leśn. i Przem. Drzewn./2 CZ/	400	10	-	-	1.065	15
	1.400	35	2.200	45	24.065	345

Z kredytów przeznaczonych na ten cel w roku bieżącym korzysta 47 zakładów objętych działalnością naszego Związku, w których przewiduje się wybudowanie około 350 domków jednorodzinnych 3 - 5 izbowych. Ponadto duża część pracowników skorzystała z pożyczek w ramach tychże kredytów, przeznaczając je na dokonanie budowy domków rozpoczętych w latach ubiegłych. Należy stwierdzić, że w porównaniu do lat ubiegłych pracownie budujący domki mogą obecnie łatwiej otrzymać materiały budowlane takie jak elementy prefabrykowane oraz wapno i cement. Szereg zakładów prowadzi uboczną produkcję prefabrykatów budowlanych jak np. ZPA Chorzów, Tarnów, Zakłady Chemiczne Oświęcim, Zakłady Elektrod Węglowych Racibórz, Łódzkie Zakłady Włókien Sztucznych, Zakłady Sodowe Łętawy, Stomil Poznań, Zakłady Fajansu Radom i wiele innych. Produkcja ta jest jeszcze w niektórych zakładach za droga i pod względem jakości nie zawsze odpowiednia.

Należy dołożyć starań, aby przeszkody te usunąć do końca i udostępnić budującym domki dobry i tani materiał budowlany. Czynnikiem opóźniającym rozwój budownictwa indywidualnego są trudności związane z załatwieniem formalności u władz terenowych oraz uzyskaniem terenu i pozwolenia na budowę. Rady narodowe często zwlekają z wydawaniem odnośnych decyzji. Z tego też powodu część zakładów nie mogła wykorzystać otrzymanych kredytów na budownictwo indywidualne i musiała przekazać je na rzecz innych zakładów.

- 34 -

Pomoc naszego Związku w zakresie budownictwa indywidualnego
szta w kierunku kontroli rozdziału kredytów, pomocy zakładom
pracy w nabywaniu dokumentacji, przeprowadzaniu interwencji w
sprawach przydziału terenów pod budowę i materiałów budowlanych
itp.

Widząc trudności na jakie napotykają zakłady pracy w związku z
rozpoczętą budową domków jednorodzinnych i w celu dokonania
wymiany doświadczeń, Zarząd Główny zorganizował dwie narady z
udziałem zainteresowanych zakładów przedstawicieli resortu
chemii i fachowców intynierów budowlanych.

Wystąpiono również z wnioskiem do resortu o dokonanie przerzu-
tów kwot z zakładów, które nie mogą wykorzystać pieniędzy
przeznaczonych na budowę domków indywidualnych, na rzecz tych
które mają możliwości ich wykorzystania. Przerzuty takie zosta-
ły już dokonane.

Związek stoi na stanowisku, że budownictwo indywidualne powinno
w latach następnych stanowić poważne uzupełnienie budownictwa
mieszkaniowego prowadzonego dotychczas w głównej mierze przez
Państwo. Zasługuje ono na pełne poparcie z tej racji, że zmniej-
sza znacznie nakłady państwowe, jest tańsze, stwarza możliwości
wykorzystania miejscowych surowców, uczy ludzi oszczędności itp.

W związku z decentralizacją i rozszerzeniem uprawnień rad na-
rodowych system rozdziału kredytów na budownictwo indywidualne
w latach następnych ma ulec zmianie. Projektuje się rozdział
kredytów tylko przez rady narodowe. Taki sposób rozdziału może
się okazać krzywdzącym założgi naszych zakładów, a zatem wymaga
uprzednio wszechstronnego rozpatrzenia.

Związek wypowiada się za utrzymaniem obecnego sposobu rozdziału
kredytów za pośrednictwem resortów i objęcia nimi większej
ilości zakładów.

Remonty mieszkań pracowników

Rokrocznie w pozycjach budżetu zakładów figurują dosyć poważne
sumy na remonty mieszkań. Do nakładów na ten cel dochodzą

- 35 -

jezzcze w wielu zakładach pieniędze uzyskane z funduszu zakładowego.

W latach 1955 - 1957 Ministerstwo Przemysłu Chemicznego wydatkowało na przeprowadzenie kapitalnych remontów sumę 15.245 tyś. zł. Porównując jednak efekty przeprowadzonych remontów z wydatkownymi na ten cel środkami należy stwierdzić, że dotychczasowa gospodarka remontowa była niewłaściwa.

Związek zbyt mało uwagi zwracał na celowość przeprowadzanych remontów.

Brak bieżącej kontroli nad remontami mieszkań świadczy przykład z Zakładów Sodowych Mątwy. W roku bieżącym zakłady te przeznaczyły z funduszu zakładowego na remonty mieszkań sumę 410 tyś. zł. Na skutek braku kontroli właściwego ich wykorzystania dorzło do tego np. że OB. Mieczysław Posadzy pracownik maszynu, zwrócił się do Rady Zakładowej w sprawie zapewnienia dla wynajmowców do przeprowadzenia remontu dachu, przy pomocy posiadanych przez niego materiałów. Robotnicy skierowani przez Dyrekcję przeprowadzili przy tej okazji remont sąsiadującego budynku z materiałów zakładu, w rezultacie administracja obciążona konto Rady Zakładowej sumą 33.370 zł. W tymże zakładzie za powłokowanie 12 pokoi w budynku fabrycznym zapłacono aż 16.838 zł.

Przy zakładach objętych działalnością naszego Związku istnieje 86 hoteli robotniczych, z czego 23 zostało w 1956 roku przekształconych z Domów Młodego Robotnika. Praktyka wykazała bowiem, że DMR nie spełniały należycie swojej roli w stosunku do dużych kosztów ich budowy i utrzymania. Ostatnio ograniczono również nakłady na budowę hoteli na rzecz budowy mieszkań dla pracowników.

Umożliwienie robotnicze

Niedociągnięcia w dziedzinie dystrybucji niektórych artykułów spożywczego, zwłaszcza o środках położonych z dala od największych miast, a takich przypadków w naszym przemyśle jest dużo, stwarzają konieczność ustanowienia tymczasowego systemu rozpatrzenia tych miejscowości. Rolę tą miały spełnić powołane przy większość z nich przy Oddziałach Zarządzania Robotniczego.

- 36 -

W roku 1955 istniało 84 stołówek OZR, 325 placówek handlowych sklepów, kiosków, bufetów, 34 punkty przetwórcze, 215 punktów usługowych oraz 74 gospodarstwa pomocnicze o łącznym obszarze 12.500 ha. Personel OZR wynosił 6.400 osób. Stołówki wydawały dziennie ok. 24 tyś. obiadów w cenie 3, 5, 5-5 zł. za obiad. Wydawane w stołówkach posiłki ponizej ceny kosztów surowca nie zachęcały specjalnie robotników do masowego korzystania z nich. Z drugiej strony stołówki przynosiły dosyć znaczne tak zw. planowane straty, które miały być pokrywane z działalnością innych agend OZR, a w szczególności z gospodarstw rolnych. To natomiast przynosiły i dotychczas przynoszą największe straty. Ponadto punkty usługowe a nawet część placówek handlu detalicznego były również deficytowe.

Panstwo rok rocznie płaciło setki milionów złotych na pokrycie powstających w OZR ponadplanowych strat.

Tak np. w roku 1954 OZR-y działające w naszych przemysłach przyniosły 28.986 tyś. strat, a w roku 1955 - 34.459 tyś.zł. Na skutek tak wysokich deficytów Zarząd Główny zaakceptował w roku 1956 likwidację części OZR oraz reorganizację zarządzania pozostałymi.

Z 69 istniejących w roku 1955 zlikwidowano dotychczas 33 OZR-y pozostawiając jedynie stołówki i bufety, które obecnie prowadzone są przez spółdzielnie lub zakłady we własnym zakresie. Ponadto część OZR zrezygnowała z prowadzenia nierentowych oraz odległych od zakładów gospodarstw rolnych. Po likwidacji w ubiegłym roku Zarządów Zaopatrzenia Robotniczego, OZR-y przeszły całkowicie pod administrację zakładów. Wiele z nich pracuje obecnie zadawalająco. NP. OZR-y przy Zakładach Chemicznych Czajcim, który w roku 1955 miał największe straty wynoszące 2.931 tyś.zł., obecnie po likwidacji 500-set ha gospodarstwa rolnego Mikuszowice, odległego o 200 km. od zakładu oraz wyłączeniu sklepów na Osiedlu, pracuje nieskle. Ilość wydawanych tam obiadów na stołówkach powiększyła się o 300 na 1.100 dziennie. Straty w r.b. w tym OZR będą nieznaczne.

Narówno w latach ubiegłych jak i obecnie konieczna jest systematyczna kontrola wszystkich placówek OZR, o ile w latach ubiegłych funkcje te sprawowali SKKZ, to

- 37 -

po ich likwidacji rady zakładowe często zapominają o obowiązkach w tym zakresie. Jednakże kontrola jest nadal potrzebna tym bardziej, że cała działalność OZEK obecnie obecnie zakłady. Stwierdza się również słabe zainteresowanie Centralnych Zarządów tymi sprawami.

W ostatnim okresie czasu dało się zaobserwować szereg przypadków samowolnego podnoszenia cen za usługi oraz na niektóre towary. W tej sprawie Plenum Zarządu Głównego wystąpiło do Centralnej Rady Zw.Zawodowych z uchwałą domagającą się konieczności uwzględnienia w takich przypadkach stanowiska związków zawodowych.

Obwośnie dla zwiększenia nadużyć w handlu i zaopatrzeniu robotniczym w miejsce zlikwidowanych SKKZ, Związek powołał przy zakładach pracy grupy kontrolerów społecznych, które w odróżnieniu od dawnych SKKZ pracują wyłącznie pod kierownictwem PIH.

Stwierdzić należy, że w sprawie przydziaku towarów atrakcyjnych Związek nasz nie był nigdy uprzywilejowany. Przydziaki towarów w roku 1955 i 1956 były bardzo małe. Intervencje Zarządu Głównego czynione w Prezydium Rządu i Ministerstwie Handlu Wewnętrzne nie daly bezpośrednich wyników.

Wprowadzony w roku bieżącym system rozdziału towarów atrakcyjnych za pośrednictwem Komisji Porozumiewawczych Związków Zawodowych na książeczkę docelowego oszczędzania jest w zasadzie słuszny. Nie można natomiast pogodzić się z faktem, aby uprawnienia na zakup były wydawane na krótko przed terminem zakupu danego artykułu, jak to miało miejsce np. z towarami przydzielonymi na IV kw.br.

Pod adresem Ministra Handlu Wewnętrznego Związek wysuwa postulat zwiększenia importu rowerów, na których robotnicy chcą dojechać do pracy, zamiast samochodów osobowych, które i tak ze względu na wysokie ceny są praktycznie niesiągalne przez człowieka pracy.

W związku z podniesieniem cen na wyroby drzewne Związek nasz umykał z Centralnej Rady Zw.Zawodowych w roku bieżącym na zapomogi dla młodych małżonków zakupujących meble sumę 1.080 tyś. zł

- 38 -

która poprzez zarządy okręgowe rozprowadzana jest dla poszczególnych zakładów pracy. Przydzielone fundusze są niewystarczające na pokrycie istotnych różnic cen dla wszystkich uprawnionych do korzystania z tego przywileju i dlatego też dzielone są wśród osób najniżej zarabiających. Obecny stan jest przedmiotem licznych nieporozumień w zakładach. Centralna Rada Zw.Zawodowych o ile uznała takie rozwiązanie sprawy za właściwe winna poczynić starania o zwiększenie funduszu meblowego.

W zaopatrzeniu robotniczym dodatkową pozycję stanowią pracownicze ogródki działkowe.

Finansowa pomoc resortów w uzbrajaniu terenów ogródków działkowych była w ostatnich latach dosyć znaczna. Natomiast występujące trudności w uzyskaniu takich materiałów jak: siatka ogrodzeniowa, instalacja wodna i inne elementy metalowe, które utrudniały pełne wykorzystanie kredytów. W okresie poprzednim opiekę nad P.O.D. sprawowały specjalne komórki WRZZ-ów. Po zniesieniu Wojewódzkich Rad Zw.Zaw. obowiązki w tej dziedzinie przejęły związki branżowe.

Ostateczne ustalenie organizacyjne tego zagadnienia są tematem rozwiazań w Centralnej Radzie Związków Zawodowych.

Lecznictwo sanatoryjne

W latach 1955 - 1957 Związek nasz zyskał 17.725 skierowań leczniczych dla pracowników objętych działalnością Związku i członków ich rodzin.

Rozdział puli skierowań dokonywały komisje społeczne przy Zarządzach Okręgowych, złożone z przedstawicieli poszczególnych zakładów. Komisje podejmowały decyzję kierującą się przede wszystkim orzeczeniami lekarzy konsultantów, wyznaczonych przez Wydziały Zdrowia Wojewódzkich Rad Narodowych.

Z wyżej podanej liczby 12.666 osób skierowano na 28-dniowe leczenie sanatoryjne, 4.338 - wybrano na 21-dniowe leczenie profilaktyczne, 655 na zapobiegawcze leczenie przeciwgruźlicze, oraz 66 osób przebywało na leczeniu w uzdrowiskach zagranicz-

- 39 -

nych, w Czechosłowacji i Związku Radzieckim.

Wykorzystanie poszczególnych rodzajów skierowań w latach poprzednich przedstawia się następująco:

28-dniowe leczenie sanatoryjne

Rok	Ogółem	w tym: czł. rodzin
1955	4.106	379
1956	4.193	475
1957	4.367	469

21-dniowe profilaktyczne

28-dniowe przeciwwgruźlicze

Ogólna ilość wysłanych pracowników

1955	1.365	212
1956	1.373	223
1957	1.600	220

Przeciętnie Związek nasz otrzymywał w skali miesięcznej do podziału jedno skierowanie sanatoryjne na około 800 zatrudnionych. Jest to stanowisko za mało, jeżeli uwzględni się specyfikę produkcji w naszych przemysłach i związane z nią stale narządzanie pracowników na szkodliwości dla zdrowia. Zwłaszcza zbyt małą liczbą skierowań dysponowano dla osób cierpiących na choroby dróg oddechowych i przewodu pokarmowego, które najczęściej występują wśród naszych pracowników.

Według poszczególnych rodzajów schorzeń przewiduje się w 1957 roku następujące wykorzystanie miejsc:

choroby reumatyczne	2.119 osób
choroby sercowe	598 "
choroby żołądkowe	972 "
choroby dróg oddechowych	505 "
inne schorzenia	173 "

Za wagędu na stale rosnącą liczbę skierowanych pracowników na leczenie, Zarząd Główny kilkakrotnie występował do Centralnej Rady o powiększenie puli skierowań sanatoryjnych. Mimo te nie udało się uzyskać poważniejszego zwiększenia ilościowego skle-

- 40 -

zowań. W związku z tym w zarządzach okręgowych ilość niezałatwionych wniosków stale wzrasta powodując napływ interwencji i skarg z zakładów pod adresem Centralnej Rady, Ministerstwa Zdrowia, Zarządu Głównego i Zarządów Okręgowych. Jedną z przyczyn takiego stanu jest fakt, że od czasu przejęcia lecznictwa sanatoryjnego przez związki zawodowe lekarze wystawiają wnioski na leczenie bez ograniczeń, natomiast w czasie kiedy skierowania sanatoryjne wydawane Wydziały Zdrowia ilość wystawianych wniosków przez lekarzy była przez te wydziały ograniczona. Pomimo tych trudności od czasu kiedy związki wydają skierowania, znacznie więcej pracowników korzysta z leczeniem.

Np. z Tomaszowskich Zakładów Włókien Sztucznych o ile przedtem wyjeżdżało przeciętnie 60 pracowników rocznie na leczenie sanatoryjne, to w roku 1955 wystąpiły 162 pracownicy w 1956 - 178, a w roku 1957 już 198 pracowników. Podobnie z Chorzowskich Zakładów Przemysłu Azotowego w latach 1952/53 wyjeżdżało przeciętnie od 20 do 25 pracowników, a roku 1955 wystąpiły 115 osób, w 1956 - 110 i w 3-ch kw. 1957 roku wyjechało już 90 pracowników na leczenie. Zmienił się również skład społeczny wyjeżdżających. Obecnie więcej wyjeżdża robotników i członków ich rodzin.

Z puli skierowanych sanatoryjnych, którą dysponuje Zarząd Główny i Zarządy Okręgowe korzystają również w miarę naszych możliwości emeryci.

Stwierdzić należy, że Związek uzyskuje za mało skierowań do takich miejscowości atrakcyjnych jak: Krynica, Giechocinek, Polanica, a zwłaszcza w miesiącach letnich.

Ponadto w sprawie skarg, wnoszonych przez pracowników na niedostateczną opiekę lekarską i złe żywienie w okresie leczenia w sanatoriach, Związek kilkakrotnie przeprowadzał kontrolę bezpośrednio na miejscu oraz interweniował w Ministerstwie Zdrowia.

- 61 -

Ubezpieczenia społeczne

Starania Związku w zakresie zabezpieczenia emerytalnego dla pracowników i ich rodzin były z pierwotu podwyższaniem założenia rentowego i wprowadzaniem trybu załatwiania tych spraw.

Niedociągnięcia przy załatwianiu wniosków w tych sprawach powstały od czasu, kiedy zmienne zostały amortizowane ubezpieczeniowe przy byłych zakładach Ubezpieczeń Społecznych, w skład których wchodziły przedstawiciele związku zawodowych, a organizami rozpatrującymi wnioski stały się wyłącznie wydziały Rent i Pomocy Społecznej przy radach narodowych.

Poważne niedociągnięcia istnieją w pracy terenowych komisji do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia sorganizowanych przy radach narodowych które orzekają stopień kalectwa i przynajmniej renty inwalidzkie.

Również wiele spraw wniesionych przez naszych pracowników do Sądów Ubezpieczeń Społecznych czeka od roku na załatwienie i zmussa Zarząd Główny do ciągłych interwencji.

Takie sprawy akierowane do Trybunału Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie leżą od 2-oh lat samim według kolejności znajdują się i sądzone i załatwione. Ten stan spowodował wystąpienie Zarządu Głównego do CRRZ w sprawie reorganizacji instytucji przysługujących świadczenia rentowe - starosie i inwalidzkie.

Związek nasz domaga się wyodrębnienia tego zagadnienia z rad narodowych i utworzenia samodzielnej instytucji do spraw świadczeń emerytalnych pozostacej we współpracy ze związkami zawodowymi. Jak dotychczas sprawa ta nie została załatwiona.

W ostatnim czasie rozszerzono uprawnienia w zakresie rent dla pracowników sekcji formujących sekcje zatrudnionych w hutach sejka, przez zaliczenie do karty hutnika nowych stanowisk pracy. Wybranej świadczeniami emerytalnymi objęto równocześnie pracowników wysuniętych awansem społecznym, którzy przepracowali co najmniej 20 lat w zawodzie hutnika.

Wie myślano natomiast włączenia do karty sejkarskie takich stanowisk jak: krajacze sejka i obsługa gazogeneratorów, mimo stanu związku prowadzonych na podstawie Komisji Sejmowej.

- 42 -

W ubezpieczeniu emerytalnym poważecznym wprowadzone zostały dodatki do rent wynoszące 20 % zarobku przekraczającego podstawę wymiaru renty t.zn. od 1.200 do 2.000 zł. oraz 15 % od nadwyżki przeciętnego zarobku ponad 2.000 zł.

Mimo starań zmierzających w kierunku podwyższenia rent obowiązujących przed rokiem 1954 /czyli tzw. starego portfela/ nie udało się tej sprawy uregulować. Częściową poprawą sytuacji stanowi możliwość przeliczania rent dla tej części pracowników, którzy od 1954 roku do lipca 1957 r. byli w dalszym ciągu zatrudnieni.

Na skutek starań Związku w przemyśle chemicznym i materiałów budowlanych podwyższone zostały odszkodowania za wypadki przy pracy do:

15 tyś. zł. za wypadek śmiertelny
30 " " za spowodowanie trwałego kalectwa

Świadczenia te w przemyśle materiałów budowlanych obowiązują od dnia 1.IV.1957 r. natomiast w chemii wprowadzone zostaną z dniem 1.I.1958 r. w Przemyśle papierniczym odszkodowania wynoszą:

10 tyś. zł. za wypadek śmiertelny
20 " " za trwałe kalectwo

Dalsze podwyższenie odszkodowań jest w toku załatwienia.

W przemyśle naszym pracownicy są podzieleni na dwie kategorie zatrudnienia, które są podstawą przy przyznawaniu wyższych świadczeń rentowych.

Wydane bez porozumienia ze związkiem rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczenia pracowników do kategorii zatrudnienia nie obejmowało poważnej części naszych pracowników. Zarząd Główny wystąpił z projektem do Prezesa Rady Ministrów domagając się rozszerzenia wykazu produkcji uprawniających do zaliczenia do I kategorii zatrudnienia w dziale przemyśla chemicznego, materiałów budowlanych, papierniczego. Opracowany nowy projekt wykazu produkcji i stanowisk które winny być objęte świadczeniami w tym zakresie, po skonsultowaniu z resortami został skierowany do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, aby po dokonaniu

- 49 -

ostatecznej analizy i ustaleniu środków finansowych potrzebnych na jego pokrycie zostaje przedłożony do zatwierdzenia Zarządzie Ministrów.

Właśnie pilności tej sprawy i licznych naszych staranów udało nam się ostatecznie odwoleć ostateczne załatwienie.

Przyjęcie przez zarządzki zawodowe kompetencji w zakresie świadczenia krótkoterminowych wykazało, że po umieszczenie tehyby obyczajnej, Zarządy Okręgowe i Zarządy Główne wydają ostateczne decyzje w sprawach odwoleń dotyczących zasiłków chorobowych i rodzinnych. Decyzje te nie podlegają rewizji przez sądy i sądziebnie specjalistyczne. Komisje rozpatrujące odwołania pracowników kierują się względami społecznymi,大臣ując na podstawie przepisów prawnych obowiązujących w tym zakresie.

Wata wypłacanych zasiłków rodzinnych pozostała swiętynią. Podniesienie zasiłków dla rodzin wielodzietnych. Obecnie w skali miesięcznej kwota wypłacana z tytułu zasiłków rodzinnych na zakładach pracy wynosi ok. 17,5 mil. zł.

Opieka nad młodzieżą i dzieciństwem

Przemysł nasz zatrudnia ponad dwieście kobiet. Ogółem w trzech resortach jest zatrudnionych ok. 200 tys. kobiet, co stwarza konieczność organizowania placówek akcji socjalnej takich jak: żłobki, przedszkola i świetlice dziecięce.

W okresie młodzieżyjskim następuje wstęp tego rodu grup placówek. Pomyśleliśmy o utworzeniu grup akcji kolonii letnich dla dzieci naszych pracowników.

Również tam wykazuje gwałtowne zrostanie:

żłobki

1955 r. organizowanych było 51 żłobków obejmujących 2.820 dzieci

1956 r. organizowanych było 53 " " 3.110 " "

1957 r. organizowanych było 58 " " 3.525 "

W okresie młodzieżyjskim następuje wstęp tego rodu grup placówek

Przedszkola

1955 r. według przedszkoli 109 korzystało 7.468 dzieci

1956 r. " " 114 " 7.936 "

1957 r. " " 118 " 8.491 "

- 44 -

Punkty kolonijne

1955 r.	ilosc placowek	67	korzystajacych	14.530	dzieci
1956 r.	"	73	"	15.130	"
1957 r.	"	79	"	17.192	"

W okresie sprawozdawczym wybudowano dla naszych zakładów 16 dobrze wyposażonych obiektów socjalnych. Duża część funduszy przeznaczona była na modernizację placówek, zakup nowego sprzętu itp.

Rola instancji związkowych była raczej organizacyjno-kontrolna. Wnioski i interwencje nasze przyczyniły się do poprawy doboru personelu w żłobkach i wychowawczyli w przedszkolach. Część personelu poddano specjalnemu przeszkoleniu. Obecnie kierowniczkami placówek socjalnych, takich jak żłobki są przeważnie dyplomowane pielęgniarki, znające dobrze zakres swojej działalności i obojętni. Podobnie jest z personelem wychowawczym w przedszkolach. Zmiany te miały miejsce w ciągu ostatnich 3-ch lat i wynikły z podniesienia opieki nad dziećmi. Tak więc szereg tych placówek, które przedtem niedomagali pracują obecnie zadawalająco. Związek nasz sprzeciwił się propozycjom w sprawie likwidacji posiłków w przedszkolach oraz ograniczenia pracy przedszkoli tylko do 5 godzin dziennie. Wydanie takiego zarządzenia przez Ministerstwo Oświaty wpłynęło by na pogorszenie sytuacji tych matek pracujących, które w czasie pracy oddają dzieci do placówek.

Wczasy pracownicze

W okresie od 1955 do 1957 roku /do miesiąca września/ poprzez Zarządy Okręgowe i rady zakładowe wydano 26.633 ulgów skierowanych na 14-dniowe wczasy dla naszych pracowników i ich rodzin. Wykorzystanie wczasów w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

- 45 -

R o d z i e ż s k i e r o w a n					
w latach	wczasy 14 dniowe	wczasy 10-dniowe	rodzinne wyjścia skierowane	rodz-i z dzieciakami	wczasy zagraniczne
1955	9.153	-	852	.81	-
1956	8.326	-	696	361	36
1957	9.160	957	1.163	223	24
Razem	26.639	957	2.687	665	54

U w a g a : Rok 1957 obejmuje wykorzystanie do miesiąca września, (plan roczny wynosi 12.031 skierowań).

Z wczasów rodzinnych /w Pobierowie nad morzem/ korzystało 720 rodzin. W tabeli w rubryce wczasy rodzinne podano liczbę ilość wysłanych pracowników, żon i dzieci.

W roku bieżącym w porównaniu do lat ubiegłych napłynekto więcej szczególnie na wczasy i dlatego przewidujemy wyższe wykorzystanie liczby skierowań w stosunku do lat ubiegłych.

Rokrocznie miesiące letnie są okresem w którym ilość skierowań jaką dysponują Związek jest za mała. Jest to zrozumiałe z uwagi na pełny okres urlopowy przypadający na te miesiące.

W latach 1955 - 1956 wykorzystanie skierowań w skali rocznej kształtowało się w granicach 90 % w stocurku do planu. Wynika to z faktu, że w I i IV kwartale mniej pracowników wyjeżdża na wczasy, natomiast w kwartałach II i III do związku napływa z zakładów szereg interwencji o zwiększenie puli skierowań.

Zarząd Główny dysponuje określona liczbą skierowań, którą otrzymuje z Centralnej Rady Zw.-Zawodowych dlatego nie ma większych możliwości dokonywania zmian w rozdzielniku.

Wydawaniem skierowań w terenie zajmują się Biura Skierowań Fundacji Związków Pracodawców, etc. Charakter działalności tych biur wynosi, że są to planiści administracyjni, nie mający charakteru związковego i wykazujący reorganizację.

- 48 -

Wśród wyjeżdżających na wczasy stwierdzamy nadal przewagę pracowników umysłowych, którzy częściej niż robotnicy korzystają z wczasów.

Dla poprawy organizacji wypoczynku i udostępnienia go większej liczbie pracujących rozwinięto ostatnio formę organizowania własnych domów wczasowych przez poszczególne zakłady pracy. W chwili obecnej kilkanaście zakładów pracy posiada już takie domy, a między innymi Szczecinńskie Zakłady Włókien Sztucznych, Zakłady Azotowe w Tarnowie, Zakłady Przemysłu Azotowego w Chorzowie, Zakłady Gumowe "STOMIL" w Dębicy, Niedomicka F-ka Pieru.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia
**OCHRONY
PRACY**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 49 -

zagadnienia OCHRONY PRACY

Ogrom zaniedbań z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w przemysłach objętych działalnością Związku zadecydował, że zagadnienia ochrony pracy zajęły jedno z czołowych miejsc na V Krajowym Zjeździe w roku 1955.

W tej dziedzinie Uchwała zobowiązała Zarząd Główny oraz wszystkie instancje Związku do spowodowania radykalnej poprawy istniejącego stanu, poprzez uwzględnienie potrzeb bhp. w narodowych planach gospodarczych, szybką likwidację produkcji stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia, względnie modernizację zakładów i obiektów szczególnie zaniedbanych, usunięcie niedociągnięć w projektowanych i nowo-oddanych do ruchu inwestycjach, zatrudnianie kobiet i młodocianych zgodnie z przepisami, urealnienie tabeli norm odzieży, wprowadzenie urlopów profilaktycznych, zaostrenie walki z wypadkowością oraz wznowienie szkolenia bhp.

Realizacji tego programu sprzyjało posiadanie przez Związek technicznej inspekcji pracy - stanowiącej kadrę specjalistów o wysokich kwalifikacjach zawodowych i szerokich uprawnieniach państwowych.

Zasadnicza działalność technicznej inspekcji pracy obejmuje poniesze zestawienie liczbowe:

1/ ilość przeprowadzonych wizytacji	1.471
2/ Ilość wydanych zarządzeń przez T.I.P.	37.116
a) z bezpieczeństwa pracy	24.169
b) z higieny pracy	12.949
3/ Liczba przypadków wykorzystania uprawnień:	
a) wstrzymanie niebezpiecznych robót	219
b) niedopuszczenie do eksploatacji nowo-wybudowanych lub przebudowanych zakł. pracy	27
c) przesunięcie pracowników do innych robót	128

- 90 -

4/ Udział w Komisjach Oceny Projektów Inwestycyjnych	106
5/ Udział w odbiorach obiektów przekazanych do eksploatacji	48
6/ Liczba przeprowadzonych wykładów oraz udział w egzaminach i weryfikacjach zakresu znajomości zagadnień bhp.	412
7/ Ilość przeprowadzonych dochodzeń powypadkowych	430
8/ Ilość wydanych orzeczeń karno-administracyjnych	
a) za niewykonanie nakazu techn.insp.pracy	59
b) w związku z wypadkiem przy pracy	111
c) za nieprzestrzeganie przepisów bhp.	65
d) za nieprzestrzeganie ustawy o ochronie kobiet i młodociały	4
e) za niewykonanie zaleceń Zakt.Spot.Insp.Pracy	70

Działalności naszej technicznej i społecznej inspekcji pracy sprzyjają korzystna atmosfera i formy pracy stosowane przez Zarząd Główny i poszczególne instancje Związku, które do sprawy ochrony pracy odnoszą się ze szczególną troską.

Po V Krajowym Zjeździe drugie Plenum Zarządu Głównego, odbyte 19 lipca 1955 r., poświęcone było wyłącznie sprawom ochrony pracy. Realizując Uchwałę Zjazdu, nakreśliło ono zadania Związku w dziedzinie dalszej poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Odtąd we wszystkich Sąsędach Okręgowych odbywają się minimum dwa w roku plenarne posiedzenia, poświęcone wyłącznie sprawom ochrony pracy w zakładach, zostając powołane i prowadzą skuteczną działalność Komisje Ochrony Pracy przy Okręgach. Następuje polepszenie działania zakładowych komisji ochrony pracy i zakładowych społecznych inspektorów pracy.

Równocześnie Prezydium Zarządu Głównego stawia sprawy ochrony pracy w centrum uwagi kierownictwu administracji wszystkich szerebli.

Na wniosek Prezydium, odbyły się w resortach specjalne Kolegium dotyczące rocznych i długofalowych planów poprawy warunków b.h.p., podczas których postulaty Związku całkowicie zostały uwzględnione.

- 51 -

Prezydium Zarządu Głównego w okresie międzyzjazdowym odbyło 41 posiedzeń, na których w obecności odpowiedzialnych Podsekretarzy Stanu, dyrektorów Centralnych Zarządów Przemysłów i dyrektorów zakładów podjęto szereg wiążących decyzji z zakresu ochrony pracy.

Tematem posiedzeń był::

- 1/ Analiza stanu b.h.p. w przemyśle włókien sztucznych,
- 2/ ustalenie rozbiórki grotącej zawaleniem Huty Szkła "Dubiecko".
- 3/ ustalenie warunków dalszej produkcji w nowoprzyjętym do eksploatacji oddziale tektury w Warszawskich Zakładach Tapierniczych Jeziorna w związku z wadliwą wentylacją i uciążliwym procesem produkcyjnym,
- 4/ ocena przeniegu realizacji zaleceń Prezydium z dnia 20 kwietnia 1955 roku dotyczących polepszenia stanu b.h.p. w przemyśle syntez chemicznej.
- 5/ analiza stanu b.h.p. w zakładach przemysłu gumowego,
- 6/ ocena realizacji uchwał II Plenum Zarządu Głównego, dotyczących zadań Związku w zakresie ochrony pracy.
- 7/ sprawa wstrzymania na skutek zagrożeń budowlanych produkcji w Zakładach Porcelany "Bykowina".
- 8/ ocena realizacji Uchwał Prezydium, dotyczących poprawy b.h.p. w przemyśle gumowym,
- 9/ ocena stopnia realizacji zobowiązań z zakresu ochrony pracy zawartych w Zakładowych Umowach Zbiorowych,
- 10/ rozpatrzenie stanu b.h.p. w Zakładach Chemicznych "Alwernia", "Aniołów", i "Rudniki".
- 11/ konferencja u V-ce Premiera Janota w sprawie "Gelwiskozy" i Poznańskich Zakładów Nawozów Fosforowych,
- 12/ ocena rocznej działalności technicznej i społecznej inspekcji pracy za rok 1955 oraz omówienie planu pracy Technicznej Inspekcji na rok 1956 i form współdziałania instancji Związkowych ze społeczną inspekcją pracy
- 13/ analiza stanu b.h.p. w przemyśle gazów technicznych

- 52 -

- 14/ ocena realizacji Uchwały Prezydium z 22 listopada 1955 r.
w sprawie polepszenia stanu bhp w przemyśle włókien sztucznych,
- 15/ analiza wypadkowości za rok 1955 w przemyśle chemicznym
i ocena udziału technicznej inspekcji pracy w jej zwalczaniu,
- 16/ ocena realizacji Uchwały Rady Ministrów z 31 grudnia 1955r.
o urlopach profilaktycznych w chemii,
- 17/ analiza realizacji przez zakłady pracy Uchwały Kolegium
Ministra Przemysłu Chemicznego w sprawie nakładów na inwestycje b.h.p. w planie 5-letnim.
- 18/ ocena stanu b.h.p. w Gliwickich Zakładach Budowy Urządzeń Chemicznych,
- 19/ analiza stanu b.h.p. w Zakładach Przemysłu Azotowego
Chorzów i Zakładów Przemysłu Barwników Wola Krzysztoporska.
Na jej podstawie Prezydium poleciło zainteresowanym Centralnym Zarządom Przemysłów i Dyrekcjom powyższych zakładów opracować harmonogram prac związanych z usunięciem usterek i zaniedbań,
- 20/ omówienie stanu b.h.p. w przemyśle materiałów budowlanych,
ze szczególnym zwróceniem uwagi na przemysł ceramiczny,
- 21/ analiza stanu b.h.p. w oddziale Bazodnika Kwasu Ftalowego
w Zakładach Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie,
- 22/ omówienie stanu b.h.p. w przemyśle papierniczym i przetworów papierowych,
- 23/ analiza stanu b.h.p. w Zakładach Przemysłu Tworzyw Sztucznych i Lakierów,
- 24/ konferencja z udziałem naczelnych inżynierów zakładów w sprawie wykonawstwa postanowień dotyczących 12 najbardziej zaniedbanych zakładów w przemyśle nieorganicznym,
- 25/ ocena wykazu stanowisk przewidzianych do skróconego czasu pracy i urlopów profilaktycznych,
- 26/ ocena realizacji postulatów wyłożonych przez Plenum Zarządu Głównego z listopada 1956 r. a dotyczących ochrony pracy,

- 53 -

- 27/ analiza stanu bhp w przemyśle izolacyjnym.
- 28/ rozpatrzenie stanu b.h.p. w Gliwickich Zakładach Izolacyjnych, w Hucie Szkoła Zabrze i Wymiarki oraz w Zakładach Elektrod Węglowych Racibórz,
- 29/ analiza stanu b.h.p. w Dolnośląskich Zakładach Chemicznych "Barów" i Naodrzaniakich Zakładach Przemysłu Organicznego "Rokita" w Brzegu Dolnym,
- 30/ rozpatrzenie i przyjęcie harmonogramu gruntownej modernizacji Zakładów Barwników i Półproduktów w Woli Krzysztońskiej,
- 31/ konferencja w Zakładach Przemysłu Azotowego Chorzów. Jej rezultatem było przyjęcie i zatwierdzenie planu w sprawie modernizacji oddziału salmiaku, kwasu azotowego, odpylanie karbidowni, mechanizacji odtułania kotłowni oraz zbadanie stanu wszystkich budynków i usunięcia zagrożeń budowlanych.

Niezależnie od powyższych posiedzeń Prezydium - Zarząd Główny delegował swoich przedstawicieli na wszystkie ważniejsze konferencje i narady na temat bhp. organizowane w przemyśle.

I tak np. w związku z niezadowalającym stanem b.h.p. w przemyśle włókien sztucznych - została zorganizowana w Łodzi w listopadzie 1956 roku specjalna konferencja robocza z udziałem wybitnych specjalistów z zakresu higieny pracy i technologii przemysłu włókien wiskozy N.R.D. i P.R.L., w której uczestniczył Zarząd Główny.

W Rerorcie Chemii i Materiałów Budowlanych wprowadzono systematyczne kwartalne posiedzenia Kierownictwa Resortów i Centralnych Zarządów, na temat ochrony pracy w podległych zakładach. W czasie posiedzeń kątorazowo przedkładane są i uwzględniane szczegółowe postulaty Zarządu Głównego.

Zarząd Główny załatwiał liczne, wysuwane przez założgi zakładów pracy, konferencje delegatów w Zarządzach Okręgowych, komisje ochrony pracy lub indywidualnie przecz pracowników skargi, załączenia, interwencje i wnioski. Dotyczyły one najczęściej takich spraw, jak: ulepszenie zaopatrzenia w odzież ochronną, środki

- 54 -

do życia i środki ochrony osobistej, przyznanie dodatków na pracę w warunkach szkodliwych i niezdrowych, oddywowych środki profilaktyczne, skrócenego czasu pracy i ujemów dodatkowych, polepszenie warunków higieny pracy, poprawy opieki lekarskiej, przygotowanie wykonań inwestycji ważnych pod względem bhp, przydzielenie trudnych do nabycia materiałów budowlanych lub instalacyjnych, urządzanie kontrolno-pomiarowych itp.
Zesma ilość załatwionych tego rodzaju spraw w omawianym okresie wynosi 673.

Prezydium Zarządu Głównego rozpatrzyło 112 odwołań od nakazów i 142 odwołań od erseczeń karno-administracyjnych T.I.P.

Zarząd Główny spowodował podjęcie przez administrację przemysłową decyzji w sprawie modernizacji, rekonstrukcji lub likwidacji najbardziej zaniedbanych lub zagrożonych obiektów przemysłowych, a mianowicie:

1. Dolnośląskie Zakłady Chemiczne "Jarów",
2. Zakłady Chemiczne "Azot" w Jaworznie,
3. Zakłady Barwników i Półproduktów "Wola Krysztoporska",
4. Zakłady Chemiczne "Rudniki",
5. Zakłady Chemiczne "Aniołów",
6. Zakłady Chemiczne "Alwernia",
7. Zakłady Superfosfatu "Uboos",
8. Poznańskie Zakłady Nawozów Fosforowych w Imboniu,
9. Zakłady Włókien Sztywnych "Celwiskosa" w Jeleniej Górze,
10. Zakłady Przemysłu Azotowego w Chorzowie,
11. Zakłady Elektrof Nadwiślańskich "Racibórz",
12. Zakłady Porcelany "Kęto",
13. Zakłady Porcelany "Bykowina",
14. Zakłady Materiałów Isolacyjnych "Isola" w Gliwicach,
15. Zakłady Płytek Kamionkowych "Opoczno",
16. Huta Szkła "Bobocino",
17. Warszawskie Zakłady Przemysłu Gumowego,

- 55 -

18. Krakowskie Zakłady Przemysłu Gumowego.
19. Zakłady Tworzyw Sztucznych w Pustkowie.
20. Huta Szka "Kadbućanka".
21. Huta Szka "Ruda Opalin".
22. Huta Szka Bełków,
23. Huta Szka "Skiernewice".
24. Fabryka Farb i Lakierów "Helenówek".
25. Zakłady Przemysłu Azotowego "Kędzierzyn" - Bezvodnik Kw.
Ptalowe
26. Krakowskie Zakłady Soda - oddział Czadnic.
27. Krakowskie Zakłady Farmaceutyczne - oddział chloromecytyny
i drobną syntezy i inne.

Dolnośląski Zakłady Chemiczne "Zarów" w Zarowie

znajdowały się w katastrofalnym stanie ze względu na nadmier-
nie wyeksploatowaną aparaturę, brak hermetyzacji i skutecznie-
dziających urządzeń wentylacyjnych, istnienie niebezpiecz-
nych zagrożeń budowlanych oraz brak odpowiednich warunków hi-
gieniczno-sanitarnych.

Dlatego też techniczna inspekcja pracy była zmuszona wstrzymać
niektóre produkcje, a mianowicie: sól anilinową, redukcję
i nitrację, pigmente, produkcję farb suchych, kwasu solnego
oraz przyśpieszacz.

Zakład i C.Z.P. Organiczne został zobowiązany przez Prezydium
Zarządu Głównego do opracowania planu modernizacji całego
zakładu. Plan ten został rozpatrzony i przyjęty przez Zarząd
Główny, natomiast administracja przemysłowa zapewniła środki
finansowe na jego realizację.

W chwili obecnej trwa generalna przebudowa oddziałów: soli
anilinowej, redukcji i nitracji oraz farb suchych.

W toku bułowy jest również bocznica kolejowa oraz wentylacja
na wydziale półproduktów. Ponadto nastąpiła likwidacja oddzia-
łu kwasu solnego oraz zmodernizowano produkcję żelkieni chro-
mowej.

- 56 -

Zakłady Chemiczne "Azot" w Jaworznie

Na podstawie protokołu technicznej inspekcji pracy, Zarząd Główny spowodował wyłączenie z eksploatacji oddziałów: cyjanowodoru i cyjanofumu, oraz wstrzymanie na pewien okres dla poprawy warunków pracy produkcji azotochu i środków ochrony roślin.

Niezależnie od tego spowodowano opracowanie przez kierownictwo zakładu planu modernizacji i poprawy warunków bhp. w bieżącej 5-latce dla całości zakładu.

Plan modernizacji został przeanalizowany i przyjęty przez Związek, Centralny Zarząd Przemysłu i Resort do realizacji.

Po chwili obecnej oprócz cyjanowodoru i cyjanofumu zlikwidowano produkcję siarczanu miedzi, przeprowadzono kapitalny remont aparatury kondensacji na oddziale azotochu, przeprowadzono remont oddziału chlorowego /chlorobenzen/, przystąpiono do zainstalowania wentylacji mechanicznej dla obu elektroliz, rozpoczęto przebudowę oddziału środków ochrony roślin połączoną z uocześnie niem technologii. W stadium przebudowy i modernizacji procesu znajduje się również stara chlorownia. Przystąpiono wreszcie do budowy dróg komunikacyjnych o trwałej nawierzchni /główna droga gotowa/ i uregulowanego koryto rzeki przepływającej przez teren zakładu.

Nadzorcujące Zakłady Przemysłu Organicznego "Rokita" brzeg Dolny

W zakładach tych szereg oddziałów znajdowało się w katastrofalnym stanie pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy.

W Oddziale nitrozwiązków występowało, nadmierne zagęszczanie aparatury. Aparatura była wyeksploatowana i niehermetyczna, a równocześnie przy tak toksycznym procesie produkcyjnym brak było w ogóle urządzeń wentylacyjnych.

Podeobnie i oddział produkcji fenolu nie spełniał wymagań przepisów. Nieszczodra z przyprawami była instalacja elektryczna, nadmierne zagęszczanie aparatury, brak skutecznie działającej wentylacji, a ponadto występowły poważne zagrożenia budowlane.

- 57 -

W podobnym stanie znajdował się oddział B-naftolu, warsztat ołowiarski nie był przystosowany do prac z ołówkiem. Nienależyte warunki technicznego bezpieczeństwa pracy w całym zakładzie, a przeważnie brak osłon części wirujących i sprawne działających urządzeń pomiarowych, zły stan urządzeń higieniczno-sanitarnych, występujące szczególnie do połowy roku 1956, były tolerowane przez ówczesne kierownictwo i personel intynieryjno-techniczny zakładu. Dając do zmiany tego stanu rzeczy, zorganizowano w roku 1955 na terenie zakładów naradę technicznej inspekcji pracy, na której w oparciu o szczegółową wizytację, ustalono z kierownictwem i aktywem kierunki działania. W stosunku do winnych lekceważenia przepisów b.h.p. zastosowano sankcje karno-administracyjne.

Do chwili obecnej przebudowano gruntownie oddział produkcji fenolu, a mianowicie: wykonano czerpanie powietrza z wentylacji nawiewnej, przebudowano instalację elektryczną, rozłożono park maszynowy, przystąpiono do wprowadzenia mechanizacji procesu technologicznego.

Oddział nitrozwiażków, zgodnie z nakazem technicznego inspektora pracy poddano kapitalnemu remontowi, który obecnie jest na ukończeniu. W czasie remontu zostanie zainstalowane również wentylacja mechaniczna oraz wzmocnione będzie rozluźnienie aparatury wirującej mieszkańców mieszarek nitrujących. Wybudowano również nowy warsztat ołowiarski, który z początkiem IV kwartału b.roku zostanie przekazany do eksploatacji oraz przeprowadzono remont oddziału B-naftolu. Zarządzono przyśpieszenie budowy instalacji wody pitnej i wody sanitarnej dla ogólnozakładowych urządzeń higieniczno-sanitarnych. Ze względu na rynek ustalono konieczność doprowadzenia do należytego stanu higieny pracy na oddziale elektrolizy.

Wolskie Zakłady Barwników "Wola Krzysztoporska"
Podstawowe zaniedbania pod względem b.h.p. w tym zakładzie wyrządzają się w nadmiernym zagęszczeniu aparatury produkcyjnej, braku mechanizacji dosowania szkodliwych surowców, braku odpowiednich magnetyków, niedostatecznej hermetyzacji urządzeń,

- 58 -

braku wentylacji. Nie stosowano również indywidualnych napędów urządzeń, nie przestrzegano izolowania produkcji bardziej szkodliwych i mniej toksycznych.

Pewna częścią był stan techniczny budynków produkcyjnych. Występowały poważne braki urządzeń higieniczno-sanitarnych itp. Na podstawie sporządzonych przez techniczną inspekcję pracy materiałów - Prezydium Zarządu Głównego wspólnie z dyrekcją C.Z.P. i Zakładu podjęto decyzję gruntowej modernizacji i przebudowy zakładu.

Do chwili obecnej zlikwidowano produkcję naftolu AS, przeprowadzono kapitalny remont pomieszczeń produkcji naftolu BS i SW, wymieniono w większości budynków produkcyjnych drewniane podesły na inne z płyt prefabrykowanych. Przebudowano budynek, w którym prowadzona jest produkcja kwasu Tobiasa i unowocześniono proces technologiczny. Przeprowadzono remont połączony z podwyższeniem budynku, w którym produkuje się kwas sulfaniowy.

Przebudowano budynek A 1. Zlikwidowano produkcję metanitroaniliny. W toku realizacji jest kapitalny remont, połączony z unowocześnieniem aparatury budynku L. Dokonano remontu kapitalnego wraz z podwyższeniem budynku P.

Zakłady Chemiczne "Rudniki"

Zostały do tego stopnia wyeliminowane, że przed Zarządem Głównym stanęły do wyboru dwie alternatywy - gruntowna modernizacja całego zakładu łącznie z terenem i magazynami, względnie jego całkowita likwidacja.

Dotyczyło to przede wszystkim oddziału produkcji kwasu siarkowego, którego aparatura była zniszczona, a grożące w każdej chwili zawaleniem budynki, stwarzały niebezpieczeństwo dla życia załogi.

Również w pozostałych oddziałach stan aparatury budził poważne zastrzeżenia na skutek zniszczenia jej przez korozję, brak hermetyzacji, nadmierne zagospodarzenie parku maszynowego itp. Zakład nie posiadał odpowiednich urządzeń higieniczno-sanitarnych.

Teren zakładu był nieskanalizowany, drogi komunikacyjne oraz składowiska nieutwardzone.

- 59 -

Zarząd Główny przeprowadził na terenie zakładu konferencję z udziałem Ministra Kowalskiego, Dyrekcji C.Z.Przemysłu Nieorganicznego w wyniku której ustalono plan usunięcia wszystkich zaniedbań. Do chwili obecnej zlikwidowano produkcję kwasu siarkowego, rozebrano grozący zawaleniem budynek, zmechanizowano dźwóz fryty z piecowni na składowisko w oddz. dwuchromianu, a także zasyp pieców prażalnych rudy. Zainstalowano również urządzenie odpylające młyna rudy w nowym oddziale dwuchromianów oraz urządzenia wentylacyjne, poprawiono absorbcję chlоро-wodoru na oddziale kwasu solnego przez dobudowanie końcowych wież absorbacyjnych, wybudowano łazieni i szatnię zakładową, a także utwardzono nawierzchnię części dróg komunikacyjnych i składowisk. Przewiduje się, że ustalony plan zostanie całkowicie zrealizowany w I-szej połowie 1958 roku.

Zakłady Chemiczne "Aniołów"

Przedstawiały się pod względem b.h.p. podobnie jak Zakłady Chemiczne Rudniki. W oddziałach dwucromianów, kwasu chromowego i szkła wodnego istniały poważne zagrożenia budowlane, a proces technologiczny prowadzony był systemem bardzo promitywnym.

Administracja przemysłowa do Ministerstwa włącznie nie próbowała podjąć decyzji, dotyczącej dalszych perspektyw istnienia tego zakładu.

W tej sytuacji Zarząd Główny wystąpił do Centralnego Zarządu Przemysłu Nieorganicznego i Ministerstwa Przemysłu Chemicznego z żądaniem podjęcia konkretnych prac i przeprowadzenia modernizacji tego zakładu.

Do chwili obecnej usterki objęte nakazami technicznej inspekcji pracy zostały usunięte. Zlikwidowano produkcję dwuchromianu sodu, produkcję kwasu chromowego zlokalizowano w innym przystosowanym do wymagań procesu pomieszczeniu. Prowadzona jest również rekonstrukcja produkcji szkła wodnego uwzględniająca remont budynku oraz modernizacja produkcji kwasu fluorowodorowego.

- 60 -

Zakłady Chemiczne "Alwernia"

były po wyzwoleniu eksploatowane bez "względnienia przez jednostkę nadzorującą konieczności prowadzenia jakichkolwiek remontów i inwestycji, nie mówiąc już o asygnowaniu środków finansowych na cele bezpieczeństwa i higieny pracy /poza eksploatacją/.

Po dokonaniu przez techniczną inspekcję pracy - Zarząd Główny spowodował podjęcie przez Kierownictwo Resortu i C.Z.P. decyzji odrębnie modernizacji i rozbudowy tego zakładu.

Do chwili obecnej wybudowano i oddano do eksploatacji nowy oddział siarczku sodu, zlikwidowano stary, zmodernizowano produkcję kwasu solnego i przystąpiono do zainstalowania pieca rotacyjnego do prażenia rudy chromowej. Wypalanie rudy chromowej zostało całkowicie zmechanizowane. Zainstalowano także wentylację mechaniczną przy wyparkach, wybudowano warsztaty mechaniczne oraz przekazano nowe urządzenia higieniczno-sanitarne dla oddziału siarczku sodu.

Dalsze prace nad modernizacją i rozbudową Zakładów Chemicznych "Alwernia" są w toku.

Zakłady Superfosfatu "Ubocz"

najbardziej katastrofalnie pod względem bezpieczeństwa technicznego w tym zakładzie przedstawał się stan komór do produkcji kwasu siarkowego. W każdej chwili groziły one zawaleniem. Zaznaczyć należy, że produkcja kwasu siarkowego metodą komorową uznawana jest obecnie przestarzałą.

Uciążliwym dla obsługi jest transport wypałek pirytowych sposobem ręcznym oraz ręczny dowóz surówca na piecownię.

Na zarządzalni oddz. superfosfatu brak było wentylacji oraz nie prowadzono neutralizacji ścieków ogólno-zakładowych.

Na skutek nakazów technicznej inspekcji pracy spowodowano likwidację zagrożeń budowlanych na szeregu oddziałach oraz usunięto i zlikwidowano niebezpieczeństwo ze strony grożących zawaleniem komór ołowioowych. Spowodowano także przejście z metody komorowej na wieżową, wykonano stację neutralizacji ścieków ogólnozakładowych, wybudowano chłodnię ociekową i ambulatorium.

- 61 -

Uzupełniono osłony części ruchomych i miejsc niebezpiecznych
itp.

Poznańskie Zakłady Nawozów Fosforowych w Luboniu

w rezultacie tolerancyjnego traktowania zagadnień b.h.p. przez
kierownictwo zakładów, jak również i C.Z.Przemysłu Nieorganicznego
należy do najbardziej zaniedbanych pod tym względem na
terenie województwa poznańskiego.

Dla zlikwidowania tego stanu rzeczy Zarząd Główny spowodował
konferencję w tym zakładzie z udziałem Ministra Kowalskiego
i Dyrektora Centralnego Zarządu Przemysłu Nieorganicznego
Rozmusa, na której ustalono rodzaj i terminy wykonania posze-
gólnych prac oraz przydzielono dodatkowe fundusze w wysokości
6,1 mil. złotych, w tym na inwestycje bhp 3,5 mil. zł.

Do chwili obecnej między innymi oddano do eksploatacji neutra-
lizatory ścieków, zmechanizowano wywóz wypałek pirytowych,
a w najbliższym czasie zostanie oddana do eksploatacji kolejka
surowców siarkonośnych. Wykonanie wszystkich prac związanych z
poprawą warunków pracy nastąpi w ciągu roku 1958.

Jeleniogórskie Zakłady Celulozy i Włókien Sztucznych "Celwiskoza"

Jaskrawym przykładem niedoceniania warunków bezpieczeństwa i
higieny pracy przez administrację przemysłową w ubiegłym okre-
sie były warunki pracy w wymienionych zakładach. Zakłady te już
w chwili oddania ich do eksploatacji nie odpowiadały wymogom
b.h.p.

Zainstalowane urządzenia wentylacyjne, wkrótce uległy korozji.
Maszyny przedziałnicze oddano do eksploatacji bez należytej
hermetyzacji, a szereg wydziałów w ogóle nie posiadało urządzeń
higieniczno-sanitarnych.

Zły stan bezpieczeństwa i higieny pracy w jakim oddano te za-
kłady do eksploatacji - pogorszył się stopniowo w późniejszym
okresie na skutek braku całkowitej troski ze strony ówczesnego
kierownictwa zakładu i kierowników wydziałów.

- 62 -

Aby doprowadzić do radykalnej poprawy warunków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników Jeleniogórskich Zakładów Włókien Szczepionych - Zarząd Główny spowodował w roku 1955 specjalną nadzór technicznej inspekcji pracy, połączoną ze szczególną wizytacją zakładów. W oparciu o materiały powizytacyjne i wnioski miejscowej organizacji związkowej i partyjnej oraz przy wydanej pomocy kierownictwa C.R.Z.Z. przeprowadzono konferencję u Vice Premiera Zapota, na której zobowiązano Resort i Centralny Zarząd do szybkich posunięć i likwidacji istniejącego w zakładach katastrofalnego stanu b.h.p.

Dla tego celu skontaktowano najwybitniejszych naukowców i specjalistów w tej dziedzinie, a między innymi prof. Ferencowicza, którzy podjęli się opracowania systemów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych. Spowodowało również przydzielenie funduszy w wysokości około 21 milionów zł., z których 11 milionów zużyto w roku 1956 na zamontowanie wentylacji na oddziale przedziałni i innych. Zakładom w pierwszej kolejności przyznano reglamentowane materiały, takie jak: blacha kwasoodporna itp. Bierny i lekoczącej stosunek kierownictwa zakładu został przetarty sankcjami karno-administracyjnymi technicznej inspekcji pracy. Wszystkie te pooszczędzenia spowodowały wyraźną poprawę stanu higieny i bezpieczeństwa pracy w tym zakładzie. Zainstalowane w 1956 roku urządzenia wentylacyjne zdążyły egzamin, co stwierdzili nawet eksperci zagranicni. Dalsza poprawa warunków pracy w tym zakładzie jest w centrum uwagi Związku.

Zakłady Przemysłu Asotowego im.P.Findera w Chorzowie

Jedne z najstarszych zakładów podlegających Centralnemu Zarządowi Przemysłu Syntety Chemicznej, należą do najbardziej zaniebanych pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy.

Stan ten tolerowany był do 1956 roku przez kierownictwo Resortu i Centralny Zarząd Przemysłu, a kierownictwo zakładu, przyzwyczajone do długoletnich zaniedbań, opierając się przystępowało do likwidacji tego stanu rzeczy.

- 63 -

Zarząd Główny spowodował w zakładach konferencję z udziałem Kierownictwa Resortu i Centralnego Zarządu Przemysłu na której podjęto decyzje rozpoczęcia budowy komina dla odpłylenia oddziału karbidowni, mechanizacji odlewania kotłowni nisko prężnej, przeniesienia w roku 1958 produkcji kwasu azotowego do Zakładów Przemysłu Azotowego Kędzierzyn, dokonania remontu budynku produkcji salmiaku i unowocześnienia jego technologii, a także natychmiastowego wprowadzenia skróconego czasu pracy dla edukacyjnych.

Poprawa stanu technicznego bezpieczeństwa pracy oraz warunków higieniczno-sanitarnych, jak również modernizacja niektórych procesów i aparatury usankcjonowana jest na rzecz technicznej inspekcji pracy, które będą konsekwentnie egzekwowane.

Zakłady Materiałów Izolacyjnych "Izola" w Gliwicach

Wyjątkowo katastrofalny stan b.h.p. tych zakładów musił techniczną inspekcję pracy Zarządu Głównego do wstrzymania produkcji. Administrację zakładu, C.Z.P. Izolacyjnego oraz Resortu musiano do opracowania planu modernizacji budynków produkcyjnych i procesu technologicznego.

Jako doraźny środek profilaktyczny, w celu ochrony zdrowia pracowników zatrudnionych w wymienionym zakładzie wprowadzono skrócony czas pracy do 6-ciu godzin.

Huta Szkła Dubieckiego

Należy do najstarszych zakładów polskiego hutnictwa szkła. Z chwilą objęcia tej huty działalnością naszego Związku stwierdzono, że jej budynki produkcyjne znajdują się w stanie zagrożającym utratę życia zatrudnionych w niej robotników. Z tego powodu huta nie miała zagwarantowanych mniej przyjemniejszych warunków higieniczno-sanitarnych.

Zarząd Główny poprzez techniczną inspekcję pracy, podniósł sprawę władz terenowych spowodował wstrzymanie produkcji, dokonanie doraźnych zabezpieczeń oraz podjęcie decyzji przez kierownictwo.

- 64 -

nictwo Resortu Przemysłu Materiałów Budowlanych, z sprawie budowy nowej hali maniern oraz wydziałów poruc.zych, uwzględniających przepisy b.h.p. Od dnia 15 stycznia 1957 roku załoga Huty Szczecin Dubiecko pracuje już w nowych obiektach gwarantujących bezpieczeństwo pracy oraz należytne warunki higieniczno-sanitarne.

Zasadnicze kierunki działania dla poprawy technicznego bezpieczeństwa i higieny pracy.

Dla należytnej poprawy stanu technicznego bezpieczeństwa i higieny pracy w obiektach i przy urządzeniach grożących powstaniem wypadków zatrutiem czy wywołaniem chorób zawodowych, techniczni inspektorzy pracy zmuszeni byli oprócz wydawania nakazów przebudowy i modernizacji, stosować szczególnie ostre środki egzekucyjne. Nie cofano się przed wstrzymaniem prac, niedopuszczeniem do eksploatacji, nakładaniem sankcji karno-administracyjnych na osoby odpowiedzialne oraz kierowaniem spraw do prokuratury.

Środki te były konieczne, ponieważ administracja przemysłowa przez dłuższy okres czasu uniknęła priorytet produkcji nad zagadnieniami bezpieczeństwa i higieny pracy i w licznych wypadkach odnosili się z niesrozumieniem do poczynań Zwiazku.

Zasadnicze problemy i kierunki działania technicznej inspekcji pracy w dziedzinie technicznego bezpieczeństwa pracy obejmowały zabezpieczenie, przebudowę lub likwidację budynków produkcyjnych i pomocniczych, grożących niebezpieczeństwem, mechanizację transportu wewnętrz-sakładowego oraz mechanizację dosowania sierwów do aparatury. Oznaczało się to przede wszystkim do transportu i dosowania substancji tlenekowych oraz tych, którymi opatrzano w różnych ilościach. Przykładem tego może być mechanizacja oddzielania hydroni starego typu pracujących w naszych zakładach, mechanizacja wywozu wypałek pyritowych z piecowni zakładów kruszcu siarkowego oraz mechanizacja dosowania rakotwórczego palu do aparatury.

Niestety ponadto do restaurowania nadmiernego zagospodarzenia aparatu pracy, zjawisko to występowało zwłaszcza w przemyśle organicznym, w oddziałach konfekcji w przemyśle gumowym, w przedzalniach

- 65 -

zakładów przemysłu włókien sztucznych oraz na oddziałach syntez w przemyśle farmaceutycznym.

Wielką wagę przywiązywano również do wymiany przestarzałych i wyeksploatowanych urządzeń na aparaturę nowego typu, remontu aparatury, zmiany systemu napędów uwzględniających wprowadzanie w miejsce zespołowych, napędów indywidualnych, zakładania przeciwwybudowanych instalacji elektrycznych, stosowania narzędzi nieiskrzących przy produkcjach specyficznych oraz doboru lepszych tworzyw dla budowy i wyposażenia aparatury, przede wszystkim ze względu na korozję.

Uwzględniano ponadto sprawy wprowadzenia urządzeń kontrolno-pomiarowych i sygnalizacyjnych dla urządzeń nie objętych nadzorem U.D.T., sprawy przestrzegania i poprawy z punktu widzenia b.h.p. parametrów technologicznych jak np. przestrzeganie obowiązującego procentu wilgotności wsadu dla pieców karbidowych, czy przechodzenia w miarę możliwości na korzystniejsze pod względem b.h.p. zakresy ciśnień i temperatur.

Dla zmniejszenia uciążliwości pracy uznano za konieczne przedłużenie czasokresu prowadzenia pewnych cykli technologicznych oraz przedłużenia przerw przed przystąpieniem do urabiania po odstrzale w kopalniach surowców mineralnych. Czuwano także nad prowadzeniem w ustalonych terminach kontroli dźwigów, wytrzymałości lin, tańcuchów i naczyń ciśnieniowych, kontroli stanu uziemień itp.

Na czoło zagadnień z dziedziny higieny pracy wysunęły się sprawy zmniejszenia szkodliwości dla zdrowia wynikających z procesów produkcyjnych. Osiągano to poprzez hermetyzację aparatury, przechodzenie na procesy ciągłe i mokre, zastępowanie w procesach technologicznych bardziej szkodliwych dla zdrowia substancji, przez inne o mniej szkodliwym działaniu.

Przykładem tego rodzaju posunięć może być hermetyzacja rozdrabniania fryty chromowej w przemyśle nieorganicznym, utrwalanie włókien białkowych i obudowa maszyn przedzialniczych w przemyśle włókien sztucznych i zastosowanie bezpyłowego wiercenia otworów strzałowych w niektórych kopalniach surowców mineralnych oraz wyeliminowanie szkodliwego dla zdrowia paku i zastąpienie go

- 66 -

niezgodliwym lepikiem naftopochodnym przy produkcji papierów bitumowanych w Zakładach Celulozowo-Papierniczych Kalety. W jednej z Wytwórni Chemicznych wskazano również na konieczność wyeliminowania z produkcji szkodliwego antracenu na rzecz sześciochloroetanu.

Szczególną uwagę skierowano na zapewnienie należytej wentylacji we wszystkich zakładach, a głównie w przemyśle chemicznym. W tym celu Zarząd Główny wystąpił do Kierownictwa Resortu Chemii z postulatem powołania specjalnego zakładu projektowania i budowy urządzeń wentylacyjnych dla potrzeb chemii. Problem ten był rozważany również przez Radę Ministrów, jednakże na skutek braku w kraju specjalistów z tej dziedziny, nie został dotychczas rozwiązany. Utworzono natomiast, w zakładach podległych Resortowi Chemii, stanowiska inżynierów do spraw wentylacji oraz zorganizowano w większych zakładach laboratoria toksykologiczne dla dokonywania pomiarów stóżeń substancji szkodliwych. Przeprowadzono liczne interwencje w sprawie realizacji inwestycji dotyczących urządzeń wentylacyjnych, a w licznych przypadkach również w sprawie przyśpieszenia budowy tych urządzeń, zwłaszcza przez wykonawców z innych resortów.

Na skutek nacisku Związku zaspokojono najpilniejsze potrzeby z zakresu budowy i wyposażenia urządzeń higieniczno-sanitarnych. Mieło to miejsce m.in. w zakładach Elektrod Węglowych Racibórz, w Zakładach Chemicznych Oświęcim, zakładów Przemysłu Azotowego Kędzierzyn, w "Celwiskozie", Rudnikach, "Borucie" i innych.

Przedłożono także postulaty w sprawie poprawienia gospodarki wodnej i ściekowej ze szczególnym uwzględnieniem zaopatrzenia zakładów w wodę sanitarną oraz zagadnień kanalizacji zakładów i neutralizacji ścieków technologicznych.

Dla rozwijaniem tych problemów Resorty zleciły Instytutom podjęcie szeregu badań naukowych. Przeprowadzane są również w zakładach poważne inwestycje w tej dziedzinie. Ma to np. miejsce w "Rokicie", Blachowni Śląskiej, zakładach Chemicznych Oświęcim, Poznańskich Zakładach Naftowych, Tarchomińskich i Jeleniogórskich zakładach Farmaceutycznych, zakładach Elektrod Węglowych Racibórz i innych.

- 67 -

W Resortach Przemysłu Papierniczego i Materiałów Budowlanych na skutek wprost katastrofalnego stanu budynków przemysłowych, przestarzałego parku maszynowego, prymitywnych i niebezpiecznych urządzeń dźwigowych oraz złego stanu instalacji energetycznych, jaki zastała w tych przemyślaach techniczna inspekcja pracy naszego Związku, działalność jej zwróciła się przede wszystkim w kierunku likwidacji tych niedociągnięć.

Na naradzie z techniczną inspekcją pracy, przeprowadzonej w grudniu 1955 roku na terenie Klałtajskich Zakładów Celulozowo-Papierniczych ustalono główne kierunki działania w tej dziedzinie. Sprawy te stanęły również na fpuim posiedzeniu prezydium Zarządu Głównego z udziałem Resortu i C.Z.P. oraz w stanowczej formie stawiane były bezpośrednio przed kierownictwem poszczególnych zakładów.

W efekcie tych poczynań wykonane zostały eksperdyty zagrożonych obiektów, a na tej podstawie opracowano harmonogramy usunięcia zagrożeń.

W wielu zakładach, jak w Fabryce Celulozy w Bardo Śląskim, Pałacnickiej Fabryce Papieru, Fabryce Celulozy w Małczycach, Klałtach Fabryce Papieru w Boruszowicach, Zakładach Ceramiki w Kole, Ćmielowie, Łočławku, Chodzieży, Jaworzynie, Wałbrzychu, Hutach Szkła w Piechowicach, Szklarskiej Porębie, Stroniu Śląskim, Ząbkowicach, Wołominie, i innych, obiekty zagrożone uległy rozbiorce, zabezpieczeniu lub przebudowie na skutek wydanych w tym kierunku zarządzeń nakazowych przez T.I.P.

Wydano szereg nakazów polecających wyłączenie z eksploatacji niebezpiecznych maszyn i urządzeń dźwigowych w zakładach papierniczych w Nyszkowie, Klałtach, Jeziornie, Miłkowie, Jeleniej Górze, Janowicach, Drezdenku, Zakładach Ceramicznych w Wałbrzychu, Chodzieży, Kole i innych, w wyniku czego większość zakładów otrzymała nowe urządzenia, względnie doprowadzonyne zostały one do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami. Można stwierdzić, że stan techniczny bezpieczeństwa poprawia się z roku na rok. Do rzadkości należą dziś maszyny lub urządzenie nie posiadające prawidłowych zabezpieczeń. Podobnie poprawie uległa sytuacja w dziedzinie higieny pracy.

- 68 -

Stwierdzić należy, że realizacja zarządzeń nakazowych w dziedzinie b.h.p. napotyka na trudności. Jest to między innymi rezultatem częstego skreślania przez jednostki nadzorujące, odnoszących się do poprawy warunków b.h.p. składników planów inwestycyjnych przedsiębiorstw, jako pozycji nieprodukcyjnych. W innych przypadkach, szczególnie w dziedzinie klimatyzacji i wentylacji, realizacja postanowień T.I.P. napotyka natomiast na trudności, wynikające z braku odpowiedniego doświadczenia projektantów. W związku z tym powstaje najczęściej wadliwa dokumentacja, zaś likwidacja braków ulega przesuwaniu z roku na rok. Częstym zjawiskiem jest ponadto niedostateczne zaopatrzenie w materiały potrzebne dla celów b.h.p.

Nakazy wstrzymania produkcji.

Nakazy wstrzymania produkcji wynikające z konieczności natychmiastowego zapobiegania niebezpieczeństwstwu życia i zdrowia pracowników, były równocześnie jednym z najskuteczniejszych środków walki o poprawę warunków b.h.p. Niezależnie od podjęcia tego rodzaju decyzji w wypadkach poprzednio wymienionych zakładów zaniebanych, nakazami tymi objęte zostały ponadto następujące produkcje:

- ładownia tlenu i urządzenia skipowe na oddziale pieców wapiennych - Zakłady Chemiczne Oświęcim
- bezwodnik kwasu ftalowego, sprężarki gazu do syntezy - Zakłady Przemysłu Azotowego Kędzierzyn,
- oddział drobnej syntezy - Krakowskie Zakłady Farmaceutyczne,
- produkcja formaliny - Grodziskie Zakłady Farmaceutyczne,
- produkcja sublimatu i octanu fenylofertociowego - Fabryka Odczynników Chemicznych Gliwice,
- Oddział superfosfatu granulowanego - Szczecińskie Zakłady Nawozów Fosforowych,
- ozadnice - Krakowskie Zakłady Sodowe,
- oddział wapna chlorowanego - Zakłady Elektrochemiczne Ząbkowice,
- oddział lakierów bitumicznych - Wrocławska F-ka Farb i Lakierów,

- 69 -

- urządzenie do produkcji ceratki - Gliwickie Zakłady Tw. Sztucznych,
- znajdujące się w suterynach laboratorium - Instytutu Farb i Lakierów w Gliwicach,
- oddział konfekcji - Grudziądzkie Zakłady Przemysłu Gumowego,
- część oddziału nr.2 - Instytut Chemii Stosowanej.
- oddział tektury - Warszawskie Zakłady Papiernicze Jeziora,
- oddział produkcji ubocznej - Mińskowskie Zakłady Papiernicze,
- oddział tektury w Rudzie Pabianickiej - Pabianickie Zakł. Papiernicze
- aparatura ciśnieniowa Doerfla - Truszkowskie Zakł. Mater. Biurowych,
- oddział fryty ołówkowej - Zakłady Fajansu Włocławek,
- likwidacja kwasiarni - Zakłady Szklarskie "Mortensja".
- część produkcji - Huta Szkła Wymiarki,
- hala produkcyjna - Huta Szkła Antoninek,
- żuraw obrotowy - Zakłady Remontowo-Kontażowe Barcinek,
- cały zakład - Łódzkie Zakłady Papy,
- cały zakład - Warszawskie Zakłady Papy.

Wyłączono z eksploatacji cały szereg dźwigów, a m.in. w "Rokicie" Zakładach Porcelany Wałbrzych i Chodzież, Zakładach Fajansu Wrocław, w Krakowskich Zakładach Sodowych i innych.

Należy stwierdzić, że nakazy wstrzymania prac, techniczni inspektorzy pracy stosowali jako środek ostatczny, wołec faktów biurokratycznego podchodzenia osób odpowiedzialnych do zagadnień bezpieczeństwa życia ludzkiego.

Negminnie występujące zjawisko nieprzestrzegania przepisów ochrony pracy w zakładach, nie wpływa ie na poprawę tej sytuacji przez administrację i personel kierowniczy, wielokrotnie tolerowanie złego przez bieżącą państwową inspekcję pracy spowodowało, że zarzucania b.h.p. miały charakter powszechny. Dlatego też.

- 70 -

wzmoczenie nadzoru nad ochroną pracy stało się nader koniecznym. Sprzyjało temu pełne przejęcie zadań w tym zakresie przez związki zawodowe. Dla ciągłości nadzoru powołano i wyszkolono w zakładach szeroką kadrę społecznych inspektorów pracy. Trzeba stwierdzić, że dzięki oparciu o instancje związkowe i pomoc technicznej inspekcji pracy, część społecznych inspektorów pracy przyczyniła się w znacznym stopniu do poprawy stanu b.h.p. Współdziaływanie technicznej i społecznej inspekcji pracy umożliwiło szybkie reagowanie Związku na występujące niedociągnięcia b.h.p. i ich likwidację. Przez komisje ochrony pracy w zakładach zostało rozpracowanych szereg ważnych problemów z zakresu ochrony pracy. Oczywiście osiągnięcie te byłyby większe, gdyby udało się wciągnąć do pracy wszystkich społecznych inspektorów pracy. Jednakże działalnością wykazywała się jedynie część zakładowych społecznych inspektorów pracy i niektórzy oddziałowi. Ogólny spadek liczby zaleceń notuje się na przestrzeni ostatniego roku. Również administracyjna służba b.h.p. nie wykorzystywała wszystkich swoich uprawnień. Niewątpliwie niedociągnięcia te wynikają z pewnych braków organizacyjnych. Zarówno więc w stosunku do administracyjnej służby b.h.p. jak i społecznej inspekcji pracy, konieczna jest obecnie pewna reorganizacja, a w szczególności zniesienie nadmiernej zaletności od administracji w dziedzinie sprawowania nadzoru nad wykonywaniem ustawodawstwa ochrony pracy. Nie zawsze z należytym zrozumieniem do powyższych zagadnień odnosili się również rady robotnicze. Dowodem tego były np. przypadki likwidacji etatów służby b.h.p. tendencje do ograniczenia nakładów na b.h.p. itp.

Działalność zapobiegawcza

Likwidacja już istniejących zagrożeń dla zdrowia pracowników w zakładach to tylko część zadań w dziedzinie ochrony pracy. Równorzędne znaczenie ma działalność zapobiegawcza, której zadaniem jest niedopuszczenie do powstawania wadliwych pod względem b.h.p. nowych inwestycji. Z tego względu Związek ma ze szczególnym zainteresowaniem śledził pracę instytutów naukowo-badawczych, biur projektowych, oraz za pośrednictwem technicznej inspekcji pracy dokonywał ocen dokumentacji projektowej w części dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy.

- 71 -

Techniczni inspektorzy pracy uczestniczyli w licznych posiedzeniach Komisji Oceny Projektów Inwestycyjnych na szczeblu Centralnych Zarządów Przemysłów i zakładów, przekazując swoje zastrzeżenia dotyczące prawidłowości rozwiązań z punktu widzenia b.h.p. Zapewniono również administracyjnej służbie b.h.p. udział przy dokonywaniu oceny projektów. Ponadto Zarząd Główny powodował powołanie w biurach projektowych, najpierw w przemyśle syntetycznym, a następnie w całym resortie Chemii, specjalnych weryfikatorów do spraw b.h.p.

Na przełomie roku 1956/57 Zarząd Główny dokonał wstępniego rozszerzania zadań i możliwości Instytutu Chemii Ogólnej, Instytutu Farmacji i Instytutu Medycyny Pracy w zakresie rozpracowywania problematyki ochrony pracy i ze swojej strony zgłosił tematykę do planu naukowego na rok 1957, a częściowo i na lata następne.

Inicjatywy ta realizowana przez Instytut Syntezy Chemicznej nie dalała spodziewanego rezultatu z winy administracji przemysłowej zakładów, która w odpowiedzi na ankietę zgłosiła abyt bliską tematykę do planu naukowego.

Problemy zgłoszone ze strony Zarządu Głównego dotyczyły m.in. zagadnień opracowania postaci skidu i sposobu dosowania metalizatorów, metod badania stóżeń substancji szkodliwych, zastosowania skutecznnej absorbcji gazów oddechowych do atmosfery, jak tlenki azotu, czy dwusiarozek węgla, siarkowodór itp. oraz zmian procesów technologicznych. Przykładem mogą być wprowadzanie fluidalnych metod dla ciągłych reakcji heterogenicznych, np. utleniania naftalenu bez bezwodnika kwasu ftalowego, utlenianie pirytów itp.

Szczególnie bliski kontakt nawiązał Zarząd Główny z Instytutem Medycyny Pracy. Ta ważna placówka z winy Resortu Chemii przez wiele lat nie była związana z przemysłem, mimo tego, że powołano ją specjalnie dla rozpracowywania problemów profilaktycznych przemysłu chemicznego. Ministerstwo Przemysłu Chemicznego nie zadało sobie trudu przedłożenia problematyki z zakresem zadania Zarządu Głównego związanego z działalnością Instytutu. W tej sytuacji Zarząd Główny zmuszony był przejmąć rolę administracji i przede wszystkim do rozpracowania problematyki przemysłowej. Cogđe zagnie-

- 72 -

nien została włączona do planu naukowego na rok 1957 i 1958. Obejmuje ona m.in. takie problemy jak: wpływ bezwodnika kwasu ftalowego, dowthermu, substancji stocowanych w technologii włókna poliamidowego, tworzyw sztucznych, środków ochrony roślin, szynków, nitroaminozwierzątów oraz innych na organizm w środowisku pracy. Niczaśnie od tego Instytut Medycyny Pracy współdziałając z techniczną inspekcją pracy przeprowadził wizytację czeregu zakładów i opracował dla nich zalecenia profilaktyczne. Pracami tymi objęte zostały m.in. Jeleniogórskie Zakłady Celulozy i Włókien Sztucznych "Celwiskoza", Zakłady Chemiczne "Azot" w Jaworznie, Zakłady Przemysłu Azotowego "Kędzierzyn" Zakłady Chemiczne "Oświęcim", Gorzowskie Zakłady Włókien Sztucznych, Zakłady Chemiczne "Rudniki", Przemysł Arsenowy "Złoty Stok".

Szereg niedociągnięć z dziedziny b.h.p. powstało podczas wykonawstwa obiektów inwestycyjnych. Uczestnicząc w komisjach odbioru inwestycji technicznej inspekcja pracy powodowała, aby wykonywano wszystkie zaprojektowane oraz zastrzeżone w odnośnych przepisach b.h.p. urządzenia, przed przekazaniem obiektu do eksploatacji. Na skutek zdecydowanego stanowiska technicznego inspektora pracy przeprowadzono np. pokrycie posadzek wykładziną gumową na halach elektrolizy w Zakładach Chemicznych Oświęcim, spowodowano zainstalowanie urządzeń wentylacyjnych na oddziale tekturnicy w Zakładach Papierniczych Jeziorna, przebudowę aparatury na oddziale chlorobenzenu w "Rokicie", a także szeregu urządzeń zabezpieczających w oddziałach acetylenu Warszawskiej i Kędzierskiej Wytwórni Gazów Technicznych. Przeprowadzono szereg dodatkowych prac w oddziale superfosfatu granulowanego w Górczycielskich Zakładach Nawozów Fosforowych w związku z zakwestionowaniem przez technicznego inspektora pracy możliwości przekazania tego obiektu do eksploatacji. Podobnie było w sprawie oddziału chemicznego Gorzowskich Zakładów Włókien Sztucznych i wielu innych.

Ulepszenie przepisów ochrony pracy i szkolenie b.h.p.

Podstawą działalności aktywnej ochrony pracy są przepisy prawne z dziedziny b.h.p. Związek nasz od dłuższego czasu stwierdzał potrzeby rozszerzenia, nowelizacji i uzupełnienia ogólnych

- 73 -

i branżowych przepisów b.h.p. Kiedy innymi swrócone uwagę na konieczność opracowania przepisów w sprawie b.h.p. w przemyśle stekien sztucznych wiadrozowych i syntetycznych, poliamidowych ekstakadowania chloru, technologii kwasu siarkowego, nowelizacja przepisów dotyczących pracy kobiet i młodocianych, a także zasad b.h.p. w przemyśle papierniczym oraz w hutach szkła. Przepisy te po rozwinięciu ich przez zespół przy Centralnej Rada Związków Zawodowych zostały przez Zarząd Główny wnioskowo sprawdzona i zatwierdzone.

Konradto wstępnie udział w opiniowaniu przepisów o charakterze ogólnym, względnie rozporządzeń dotyczących raczej innych branż przemysłowych, jak np. zasady b.h.p. w transporcie samochodowym, wymagania higieny w nowobudowanych i przebudowywanych zakładach, zasad b.h.p. przy procesach metalizacji natryskowej, termicznej obróbki metali itp. Przekazano wnioski do nowej Uchwały Rady Ministrów Nr 522/56 oraz do Uchwały Nr 77/57.

Szereg uchybień w dziedzinie b.h.p. wynikał z braku znajomości podstawowych zasad ochrony pracy zarówno wśród szkół jak i personelu inżynierowo-technicznego. Prowadziło to do systematycznego naruszania obowiązujących przepisów, a w konsekwencji sprzyjało powstawaniu wypadków przy pracy.

W ciągu ostatnich 2-ech lat, w myśl Uchwały V Krajowego Zjazdu, Zarząd Główny wspólnie z Resortami i Centralnymi Zarządami Przemysłów spowodował przeszkolenie około 70 procent szkół oraz części personelu inżynierowo-technicznego. W niektórych branżach przemysłowych jak np. w przemyśle papierniczym, izolacyjnym, tworzyw sztucznych i lakierów przeszkołono z dziedziny b.h.p. dyrektorów zakładów, naczelników inżynierów i kierowników wydziałów kadr. Programy kursów i dobór wykładowców były opiniowane przez technicznych inspektorów pracy. Konradto Techniczna Inspekcja nadzorowała praktyczne szkolenia biorące udział w komisjach egzaminacyjnych i przeprowadzając egzaminy. W roku bieżącym w niektórych przemysłach jak np. w przemyśle papierniczym, przeprowadza się weryfikując personelu inżynierowo-technicznego przeszkołonego w ubiegłych latach.

- 74 -

Wypadkowość

Podstawowym zadaniem ochrony pracy jest zwalczanie wypadkowości. Niezależnie od omówionych form walki z wypadkowością, techniczna i społeczna inspekcja pracy prowadziły bezpośrednio systematyczną analizę przyczyn wypadków. Analiza ta stanowiła podstawę do wykrywania i usuwania źródeł oraz przyczyn wypadków i chorób zawodowych. Ze szczególną wnikliwością badano przyczyny ciężkich śmiertelnych i zbiorowych wypadków przy pracy, a wykryte uchybienia b.h.p. były regulowane zarządzeniami nakazowymi technicznych inspektorów pracy. W stosunku do winnych zaistnienia wypadków zastosowano orzeczenia karno-administracyjne lub kierowano sprawę do prokuratury.

W zakładach o dużym nasileniu wypadkowości zespoły technicznej inspekcji pracy przeprowadziły analizę wypadkowości połączoną ze szczegółową wizytacją zakładu i badaniem realizacji zaleceń komisji powypadkowych oraz zarządzeń b.h.p.

W wyniku takiej analizy polecono np. w Poznańskich Zakładach Korkowych wymianę parku maszynowego oraz podjęto odpowiednie środki dzięki którym uzyskano poważny spadek liczby wypadków np. w Zakładach Przemysłu Azotowego Kędzierzyn i Zakładach Chemicznych "Azot" Jaworzno. Na przełomie roku 1956 i 1957 notuje się ogólny spadek współczynnika częstotliwości wypadków, a w roku 1956 wydatnie spadła liczba wypadków śmiertelnych w stosunku do roku 1955.

Jednakże mimo wysiłków technicznej inspekcji pracy i całego aktywu ochrony pracy nastąpił szczególnie w ostatnim okresie wzrost współczynnika ciężkości wypadków t.j. średniej liczby dni straconych przypadającej na jeden wypadek.

Stan wypadkowości w zakładach przedstawia się następująco:

Rok	liczba wypadków	liczba straconych dni	stan za-trudnie-nia
1955	6 844	106 940	193 116
1956	7 236	122 081	212 666
I pół.1957	3 546	64 928	231 515

- 75 -

Podczas analizy wypadków ciężkich stwierdzono liczne wypadki tolerancyjnego stosunku personelu kierowniczego zakładów wobec faktów wyraźnego naruszania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Poważne zaniepokojenie Związku wywołują również ostatnie wypadki, które miały miejsce w Przemyśle Syntezy Chemicznej, a szczególnie w Zakładach Chemicznych Oświęcim oraz wypadki ciężkie w przemyśle włókien sztucznych i kopalniach surowców chemicznych.

Wykorzystanie kredytów na b.h.p.

Występującym często, zwłaszcza do roku 1955, zjawiskiem było nienależyte wykorzystywanie kredytów na b.h.p. oddawanie do ruchu obiektów bez jednoczesnego wyposażenia ich w urządzenia higieniczno-sanitarne, wentylacje itp.

Dlatego też stosowanie do Uchwały Zjazdu roczne i wieloletnie plany nakładów na b.h.p. w Resortach i C.Z.P. były przed załatwieniem opiniowane przez Zarząd Główny. Szczegółowe plany potrzeb b.h.p. zakładów były opracowane przy współudziale technicznych inspektorów pracy i zakładowych komisji ochrony pracy.

Kontroli techn.insp.pracy poddany został również przebieg realizacji funduszy na cele b.h.p. Najczęściej występującymi w wyciążce funduszy przeszkodami stwierdzonymi w czasie konywaniu tych funduszy przeszkodami stwierdzonymi w czasie kontroli były: brak terminowego zaopatrzenia materiałowego, tendencja do przerzucenia sum przeznaczonych na b.h.p. na cele produkcyjne, niedotrzymanie terminu opracowania dokumentacji i wykonawstwa inwestycji - zwłaszcza ze strony wykonawców i biur projektowych innych resortów.

Na skutek żądań założeń i starań Związku w Resortach na przestrzecie lat 1955 - 1957 nastąpił poważny wzrost kredytów na cele bhp.

- 76 -

Przedstawia to poniższe zestawienie:

chemia

rok	ogółem plan	inwestycje	kap.res.	ekspl.	wykorzystanie ogółem
1955	172.528	48.452	4.028	120.048	
1956	223.920	65.522	6.624	151.774	242.453
1957	257.692	72.250	7.949	177.763	

przemysł papierniczy i przet.papierowych

1955	21.532,4	4.916	186	16.430,4	23.317,8
1956	28.532,6	5.191	197,9	18.996,3	30.689,5
1957	40.025,1	7.280	3.291,7	29.453,4	

przemysł materiałów budowlanych

1955	28.054,7	1.836,8	1.765,1	24.452,8	30.889,0
1956	36.346,4	5.315,4	1.931,4	29.308,2	40.716,4
1957	41.513,6	6.053,2	2.037,0	33.423,9	

7 roku bieżącym zostały na wniosek Zarządu Głównego dofinansowane m.in. Zakłady Przemysłu Azotowego Chorzów, Zakłady Chemiczne "Azot" Jaworzno, Poznańskie Zakłady Nawozów Fosforowych. Te ostatnie otrzymały ogółem 6 mil. złotych. w tym 3 mil. zł. na inwestycje.

Zarząd Główny w porosumieniu z Kierownictwem resortu spowodował opracowanie dla przemysłu chemii pierwazego w kraju, długofalowego planu poprawy warunków pracy na lata 1956-1960, w którym zostały uwzględnione zasadnicze postulaty Związku. W chwili obecnej plan ten wymaga częściowej nowelizacji.-

- 77 -

Działalność profilaktyczna i świadczenia z tego tytułu.

Zasadniczym dążeniem Związku była poprawa warunków bezpieczeństwa i higieny pracy metodami technicznymi, poprzez stosowanie różnorodnych urządzeń i środków zabezpieczających, jako podstawy usunięcia źródeł i przyczyn zagrożenia zdrowia i życia pracowników.

Niemniej jednak istnieje w przemyśle wiele produkcji, w których ze względu na specyfikę technologii, szybka poprawa warunków pracy tymi sposobami nie jest osiągalna w krótkim terminie.

Z tego też powodu wysiłki Związku poszły w kierunku znalezienia innych rozwiązań zmniejszających narażenie pracowników oraz umożliwiających im regenerację zdrowia. Rzeczą jasna, najwyższe świadczenia z tego tytułu mogli otrzymać w pierwszej kolejności pracownicy obsługujący najbardziej toksyczne procesy technologiczne występujące przede wszystkim w chemii.

Wysiłki Związku szły w kierunku:

- 1/ skrócenia dnia pracy /do 6-ciu godzin/
- 2/ wprowadzenia dodatkowych urlopów tak zwanych profilaktycznych /6,9,12 dni/
- 3/ uregulowania czasu pracy przez wprowadzenie podmian.
- 4/ dodatkowych świadczeń profilaktycznych w formie dożywiania, podawania napojów, ewentualnie w wyjątkowych przypadkach dodatku pieniężnego.

Skrócony czas pracy.

Po wieloletnich staraniach Związku skrócenia dnia pracy wprowadzono po raz pierwszy w przemyśle chemicznym w lutym. Objęto nim około 5.500 robotników /17 zakładów - 309 stanowisk pracy/ w przemysłach: organicznym, nieorganicznym, syntez chemicznej, częściowo włókien sztucznych i farmacji/.

Stosunkowo nie wielka liczba pracowników objętych świadczeniami, podyktowana była ograniczeniem środków finansowych. Wprowadzenie skróconego czasu pracy wymagało bowiem dodatkowego zatrudnienia oraz utrzymania płacy robotników na nieszmienionym poziomie.

- 78 -

W roku bieżącym po dłuższych pertraktacjach Zarządu Głównego z Kierownictwem Resortu i Vice Premierem Jaroszewicem Minister Przemysłu Chemicznego rozszerzył świadczenia z tego tytułu na dalszą liczbę około 6 tysięcy robotników /37 zakładów, 349 stanowisk pracy/, dla przemysłu włókien sztucznych, syntezy chemicznej, organicznego, nieorganicznego, częściowo tworzyw sztucznych i lakierów oraz farmacji.

Zaćcznie do chwili obecnej ze skróconego czasu pracy w Resorcie Chemii korzysta około 12 tysięcy robotników. Wymagało to dodatkowego zatrudnienia około 4 tysięcy osób.

W Ministerstwie Budownictwa i Materiałów Budowlanych skrócony czas pracy wprowadzono w 1954 roku dla około 1900 robotników, zatrudnionych w przemyśle szklarskim w zespołach formujących szkło ustami.

Zarząd Główny od dłuższego czasu wywierał nacisk na resort w kierunku dokonania radykalnej poprawy warunków pracy w Gliwickich Zakładach Przemysłu Izolacyjnego "Izola" i Hucie Szkła Zabrze - oddział watty szklanej.

Dopiero po wydaniu przez technicznego inspektora pracy nakazu zamknięcia obydwu zakładów, Resort zdecydował się na usunięcie podstawowych zaniedbań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz na wprowadzenie skróconego czasu pracy.

Urlopy profilaktyczne

Ze wszystkich resortów objętych działalnością związku urlopy profilaktyczne dla największej liczby pracowników uzyskał przemysł chemiczny.

W roku 1955 objęto świadczeniami z tego tytułu około 8.800 robotników /24 zakłady - 276 stanowisk pracy/ przemysłu włókien sztucznych, organicznego, nieorganicznego, syntezy chemicznej.

W bieżącym roku po usilnych staraniach Zarządu Głównego, Minister Przemysłu Chemicznego zatwierdził przedłożony projekt uwzględniający propozycje Związku i rozszerzył urlopy profilaktyczne na dalsze zakłady dla około 6 tysięcy robotników /750

- 79 -

stanowisk pracy/, tych samych branż oraz częściowo dla robotników zakładów farmaceutycznych, tworzyw i lakierów. Łącznie w Resorcie Chemii korzysta obecnie z dodatkowego urlopu około 15 tys. robotników.

W drodze podobnych starań w przemyśle drzewno-leśnym w 1956 roku wprowadzono urlopy profilaktyczne dla około 1.600 robotników.

Obecnie Związek nasz czyni dalsze starnia w kierunku rozszerzenia świadczeń na przemysł przetworów papierowych i materiałów biurowych.

W przemyśle ceramicznym, szklarskim i izolacyjnym należących do Ministerstwa Budownictwa i Materiałów Budowlanych są również poważnie zaawansowane prace dotyczące wprowadzenia świadczeń urlopowych.

Ostateczny projekt opracowany przez Zarząd Główny wspólnie z Resorem, w najbliższym czasie przedłożony Radzie Ministrów. Zagadnienie skróconego czasu pracy i urlopów profilaktycznych w Ministerstwie Przemysłu Chemicznego należy traktować jako długofalowe.

Przewiduje się, że z każdym rokiem 5-cio latki w ramach wygospodarowanych kredytów pojedą dalsze świadczenia tak, aby do roku 1960 objąć nimi łącznie około 30 % zatrudnionych robotników.

Podmiany.

Niezależnie od wymienionych świadczeń, pod koniec 1956 roku wprowadzono w przemyśle chemicznym tzw. podmiany, które pozwoliły na zlikwidowanie dotychczasowego 56 godzinowego wymiaru tygodnia pracy i przejście na 48 godzinny tydzień roboczy. Na pokrycie potrzeb tej reorganizacji przeznaczono kwotę około 30 mil. zł. Mimo zmniejszenia wymiaru godzin pracy, uposażenie objętych tym przywilejom robotników utrzymane zostało na dotychczasowym poziomie, a w czarze przeprowadzonej regulacji płac zapewniono im podwyżkę płac. Łącznie około 25 tys. robotników przeszło na 48 godz. tygodni zatrudnienia, co należy uwieść również za poważne osiągnięcie Związku.

- 80 -

Swiadczzenia z tytułu zatrudnienia w warunkach szkodliwych.

Robotnicy zatrudnieni w produkcjach o charakterze szkodliwym dla zdrowia wymagają odpowiedniego odżywiania. W tym celu, w niektórych przypadkach akceptowanych przez służbę zdrowia, zastosowano dożywianie - np. dla oddziału bezwodnika kwasu ftalowego w ZPA Kędzierzyn, dla przedzialni włókien sztucznych Zakładów "Celwiskoza" w Jeleniej Górze i innych.

Od dawna powszechnie uznawanym przez przemysł środkiem profilaktycznym było mleko, które według współczesnej oceny fachowców nie spełniało tej roli. Z tego powodu w ostatnim okresie istnieją tendencje zastępowania go innymi środkami bardziej korzystnymi jak np. masło, ser, jaja, wędliny itp. Podobnie na tak zw. stanowiskach "gorących" wprowadzono wodę solankowo-gazową i inne napoje. Współpracując ze służbą zdrowia Związek nasz ze swojej strony wysuwał sugestie dotyczące potrzeby wprowadzenia dożywiania, a jednocześnie czynił starania o zapewnienie przez administrację funduszy na ten cel.

Ze względu na stosunkowo niskie płace robotników zatrudnionych w wyjątkowo szkodliwych i uciążliwych warunkach, które narażają na utratę zdrowia, Związek w szczególności zatrudnionych przypadkach uważa za konieczne czynić starania dla zapewnienia tym robotnikom pewnych przywilejów ekonomicznych w postaci dodatków za pracę w warunkach szkodliwych. Uprawnienia te w formie protokołu jednokrotnego włączane były do Sądorowych Układów Pracy.

Ochrona pracy kobiet i młodocianych

Związek nasz w myśl Uchwały V Zjazdu koncentrował również swoją uwagę na zagadnieniach ochrony pracy kobiet i młodocianych. Szczególne zadanie w tym kierunku powierzono technicznej oraz społecznej inspekcji pracy, które wykorzystując swe uprawnienia likwidowały w dużej mierze łamanie jednościch przepisów przez administrację przemysłową.

Majątkowe trudności w tej dziedzinie napotykano na terenie niecki węglowej, gdzie ze względu na specyfikę przemysłową zatrudniały się kobiety na stanowiskach, na których winni być

- 81 -

zatrudnieni mężczyźni. Dlatego też mimo pertraktacji z Urządami Zatrudnienia nie udało się tego zagadnienia rozwiązać. Nawet z podobnych przyczyn nic uregulowano tej sprawy w Szczecinięckich Zakładach Włókien Sztucznych, gdzie na przypadkach zatrudnionych jest około 300 kobiet.

Starania w Urzędzie Zatrudnienia w Szczecinie, a nawet na szczeblu Rady Ministrów nie dały oczekiwanej rezultatu. Niezależnie od wymienionych staran Związek nasz dążył do spowodowania maksymalnej poprawy warunków środowiska pracy oraz wprowadzenia specjalnych świadczeń jak np. skróconego czasu pracy i urlopów profilaktycznych.

Szczególnie wiele uwagi poświęcił Związek sprawom przestrzegania przez administrację obowiązku ochrony macierzyństwa.

W wypadku spostrzeżonych wykroczeń stosowano ostre kary administracyjne w stosunku do winnych.

Całkowicie udało się uregulować zatrudnienie młodocianych zgodnie z przepisami.

W minionym okresie najczęstszym zjawiskiem łamania przepisów było zatrudnianie młodocianych na stanowiskach wzbronionych, w porze nocnej, nieprzestrzeganie przepisowego czasu pracy, nie udzielanie należnych urlopów, nie zawieranie umowy o przyjęciu zatrudnienia, a traktowanie ich jako pracowników pomocniczych, góńców itp.

Również w niektórych zakładach nie prowadzona była ewidencja ani okresowe badania lekarskie. Niemożliwe było to głównie miejsce w przemyśle: szklarskim, ceramicznym, papierniczym, cząśniowo chemicznym.

Z uwagi na dużą liczbę zatrudnionych kobiet i młodocianych w przemyśle, prowadzona jest obecnie przez aktyw związkowy stała kontrola przestrzegania przepisów prawnych w tej dziedzinie.

Niezależnie od powyższego, od dłuższego czasu Związek nasz stwierdził potrzebę nowelizacji wykazu prac wzbronionych kobietom i młodocianym.

- 82 -

W tej sprawie Zarząd Główny przedstawił swoje wnioski Centralnej Rady Związków Zawodowych oraz uczestniczył w pracach komisji powołanej dla opracowania nowego projektu wykazu dotyczącego zatrudniania młodocianych.

Przemysłowa służba zdrowia

Związek nasz posiada działalność w zapewnieniu świadczeń na rzecz robotników z tytułu zatrudnienia ich w warunkach wyjątkowo uciążliwych i szkodliwych, uważa za rzeczą podstawową, poczynie starania w kierunku zagwarantowania nadzoru nad stanem zdrowia załóg.

Problem opieki lekarskiej pod postacią dostatecznej ilości personelu medycznego, wyposażenia w sprzęt i urządzenia ambulatoryjne, w leki i materiały opatrunkowe, wymagał opracowania konkretnego planu działania dla Ministerstwa Zdrowia i Resortów Gospodarczych.

W pierwszym etapie liczone na zasadniczy zwrot w poprawie usług przemysłowej służby zdrowia na rzecz robotników w wykonaniu Uchwały V Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych, która zobowiązywała Resort Zdrowia do podjęcia zdecydowanych kroków na odcinku zapewnienia ochrony zdrowia w przemyśle.

Jakkolwiek trudno jest ocenić stopień realizacji wymienionej Uchwały, to jednak pewnym jest, że załogi nasze nie doznały efektywnej poprawy jakości usług ze strony służby zdrowia.

Z uwagi na fakt, że po części Centralnej Rady Zw.Zaw. zakończyły się niepowodzeniem, a sytuacja na odcinku zachorowalności ogólnej i zawodowej stała się palącą, Związek nasz zmuszony był do podjęcia w tej sprawie zdecydowanych kroków we własnym zakresie. Waga tego zagadnienia występowała przed wszystkim wśród załóg przeryska chemicznego, w którym stosowany jest w produkcji szkodliwy substancji o wyjątknie szkodliwym działaniu na organizm, przez co wyrównie zwiększoną jest podległość na powstawanie zachorowań typu ogólnego i przewlekłego.

Działalność Związku skoncentrowała się na trzech poligonowych kierunkach:

- 83 -

1. na dokonaniu rozeznania chorobowości ogólnej i zawodowej,
2. na zorientowaniu się w jakości usług sprawowanych przez przemysłową służbę zdrowia, oraz jej potrzeb pod względem osobowym i wyposażenia ambulatoriów,
3. na przeprowadzaniu interwencji w wydziałach i Resortie Zdrowia na podstawie postulatów zgłaszanych przez załogi.

Mając dokładny pogląd na zachorowalność przemysłową i potrzeby służby zdrowia, Zarząd Główny zorganizował pierwsze spotkanie robocze z udziałem odpowiedzialnych Ministrów Ministru Zdrowia i Chemii w dniu 24.X.1955r. na którym przedstawił wstępnie swoje postulaty i propozycje, wskazując w jakim kierunku winny pójść poczynania na odcinku zapewnienia opieki lekarskiej, wyposażenia ambulatoriów oraz struktury organizacyjnej lecznictwa w przemyśle.

Należy stwierdzić, że Resort Zdrowia przyjął nasz plan bez zastrzeżeń, wykazując jednocześnie trudności na jakie napotyka. Występują one w postaci niedofinansowania, braku kadry lekarskich i personelu pomocniczego, aparatury itp. Dalszym etapem prac było II Plenum Zarządu Głównego w dniu 19.VII.1956r. na którym przedszkutowano i wysunięto dalsze wnioski do realizacji przez Resort Zdrowia i Chemii. Zamierzenia zawarte w Uchwalie, a dotyczące Resortu Zdrowia zostały wykonane. Nie zrealizowane natomiast części tych zaleceń, które winien był wykonać Resort Chemii jak np. zapewnienie służbie zdrowia warunków lokalowych, dostatecznej ilości urządzeń socjalnych dla robotników itp.

W wyniku Plenum Zarządu Głównego zorganizowano ponadto konferencję z udziałem odpowiedzialnych Ministrów Zdrowia, Chemii, CRZZ, Instytutu Medycyny Pracy w dniu 9.V.1957 r., na której przedstawiono szczegółowy program działania dla Resortu Zdrowia, wskazując w których zakładach pracy konieczna jest pomoc oraz w jakim zakresie.

W efekcie załatwiono obsadę lekarską w Zakładach Włókien Sztucznych w Szczecinie, Jeeleniej Górze i Chodakowie, a ponadto wnioski Zarządu, Resort Zdrowia przekazał do realizacji terenowym Wydziałom Zdrowia.

Niezależnie od powyższych Prezydium Zarządu Głównego wysunęto wniosek dotyczący pokrywania przez przemysł części świadczeń

- 84 -

na rzecz służby zdrowia.

W wyniku tego Resort Zdrowia opracował projekt Uchwały Prezydium Rządu zatwierdzony przez Kolegium Ministerstwa Zdrowia, który będzie przedłożony na jesiennej sesji Sejmu w bieżącym roku.

Główne kierunki projektu zmierzają so :

1. możliwości budowy i rozbudowy we własnym zakresie przez zakłady pracy punktów służby zdrowia jak: szpitale, sanatoria, półsanatoriów, domy profilaktyczne itp.,
2. przejęcia zaopatrzenia i wyposażenia ambulatoriów przemysłowych w leki i urządzenia medyczne przez zakłady przemysłowe,
3. częściowego obciążenia finansowego przemysłu na rzecz służby zdrowia w kierunku przyznania świadczeń służbie zdrowia równorzędnego z pracownikami zakładów jak np. mieszkańców, deputatów, ponadto dodatku przemysłowego w wysokości 40-60% od uposażenia zasadniczego.

Stanowisko Związku przedyskutowane z przedstawicielami Resortu Zdrowia i Chemii, wskazuje na stuszność uprzewilejowania przemysłowej służby zdrowia, a to pozwoli na stabilizację kadr medycznych, na lepsze wyposażenie ambulatoriów w urządzenia i środki medyczne, a tym samym poprawi jakość usług na rzecz zakładów.

W uzgodnieniu z Resortem Zdrowia, Chemii, Instytutu Medycyny Pracy i CRZZ, Prezydium Zarządu Głównego zorganizowało posiedzenie w dniu 26.IX.b.r. na którym Związek przedstawił analizę zachorowalności, stan lecznictwa przemysłowego, działalność profilaktyczno-zapobiegawczą, oraz nadzór nad higieną pracy w Resorcie Chemii.

Materiały te pozwolily na wyciągnięcie odpowiednich wstępnych wniosków. Szczególnym ich rozpracowaniem zajęła się powołana przez Prezydium Zarządu Głównego komisja złożona z przedstawicieli Resortu Zdrowia, Chemii i Instytutu, która w dniu 14 bm. ustaliła szczegółowy plan działania.

Wnioски te postulują między innymi:
pod adresem Ministerstwa Zdrowia:

1. uzupełnienie kadru lekarskich, pomocniczych, zaopatrzania w leki, materiały opatrunkowe i urządzenia medyczne,

- 85 -

2. zapewnienie obsady specjalistycznej dla kluczowych przemysłów,
3. nadzoru nad ambulatoriami przemysłowymi ze strony Akademii Medycznej, Poradnia Higieny Pracy i Konsultantów,
4. uprzywilejowanie służby zdrowia przez wprowadzenie dodatku przemysłowego i świadczeń równorzędnych z założą,
5. przejęcie w etapie późniejszym służby zdrowia na etaty zakładów przemysłowych,
6. przekazanie ambulatoriów przemysłowych pod względem finansowania urządzeń i zaopatrzenia w leki i materiały opatrunkowe zakładom pracy,
7. stworzenie warunków wykonywania prac naukowych z zakresu higieny pracy lekarzom przemysłowym, zagwarantowanie specjalizacji i zdobywania stopni naukowych,
8. zorganizowanie bazy doszkalania we wzorcowych ambulatoriach przemysłowych,
9. wydawanie zwolnień chorobowych /druk I/ w przypadku kierowania na leczenie sanatoryjne pracowników z objawami choroby zawodowej,
10. zmiana dotychczasowej formy statystyki absencji chorobowej,
11. rozszerzenie obowiązującego obecnie wykazu chorób zawodowych,
12. zorganizowanie kolegium Ministerstwa Zdrowia i Chemii dla opracowania rozwoju przemysłowej służby zdrowia w Resorcie Chemii oraz zapewnienia wszechstronnej opieki lekarskiej założom.

pod adresem Ministerstwa Przemysłu Chemicznego:

1. przejęcie finansowania ambulatoriów przemysłowych pod względem zaopatrzenia przez przemysł,
2. wcięgnięcie w prace aktualizujące plan inwestycyjny pionu służby zdrowia, poprawienie środowiska pracy w tych produkcjach które powodują powstawanie chorób zawodowych,
3. organizowanie narad kwartalnych na temat zachorowalności ogólnej i zawodowej oraz przyczyn absencji chorobowej.

- 86 -

4. doposażenie Instytutu Medycyny Pracy pod względem aparatury i urządzeń, ponadto ustalenie form wzajemnej współpracy,
5. zapewnienie funduszy na zorganizowanie domu profilaktycznego dla leczenia chorób zawodowych w Dusznikach Zdroju,
6. ufundowanie stypendiów dla studentów V - roku Medycyny, którzy przygotowywani byliby do pracy w przemyśle chemicznym,
7. ustalenie lokalizacji, przygotowanie dokumentacji dla budowy sanatorium dla Przemysłu Chemicznego,

pod adresem Instytutu Medycyny Pracy

1. dokonanie wspólnie z Zarządem Głównym rozegnania chorób ogólnych i zawodowych w przemyśle chemicznym, na podstawie których zostaną przedłożone wnioski do realizacji przez Resort Chemii,
2. uwzględnienie w planie naukowym na rok 1958 problematyki przedstawionej przez Zarząd Główny dot. ustalenia środków profilaktycznych wyspecjalizowanych produkcji,
3. zapewnienie nadzoru nad ambulatoriami wzorcowymi,
4. nawiązanie współpracy z lekarzami przemysłowymi,
5. otoczenie opieką fachową organizowanego domu profilaktycznego w Dusznikach Zdroju.

Doceniając znaczenie wykorzystania nowoczesnej wiedzy medycznej w jej powiązaniu z przemysłem, Związek uważa za celowe podjęcie odpowiednich kroków w tym zakresie.

Na specjalne podkreślenie zasługuje tu osiągnięcie w dziedzinie współpracy z Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi.

Celem zapoznania się z działalnością tej placówki, tematyką prac naukowych w świetle potrzeb, wyposażenia, składu osobowego itp., Zarząd Główny zorganizował w dniu 1.VIII.1956r. oficjalną konferencję z udziałem przedstawicieli Resortu Zdrowia, Chemii i CRZZ. Po wysłuchaniu referatów uczestników spotkania, Zarząd Główny przedstawił punkt widzenia na rolę Instytutu Medycyny Pracy w odniesieniu do przemysłu jak również obowiązków przemysłu względem tej placówki.

Propozycje Zarządu Głównego spotknły się z pełnym zrozumieniem kierownictwa Instytutu Medycyny Pracy, które uznało za korzystne

- 87 -

nawiązanie współpracy ze Związkiem.

W ramach tej współpracy dokonano wspólnych wizytacji w szeregu zakładów.

Niezależnie od powyższego Instytut jest na bieżąco informowany przez Zarząd Główny w przypadku występowania zagrożenia zdrowiu lub powstawania masowych zachorowań zawodowych w przemyśle.

Wszystkie projekty usprawnienia działalności przemysłowej służby zdrowia są również wspólnie rozpracowywane przez Zarząd Główny i Instytut Medycyny Pracy.

Trzeba stwierdzić, że niezależnie od prac programowych zakres doradniczych usług na rzecz przemysłu świadczonych przez Instytut jest stosunkowo duży w porównaniu do aktułu osobowego i wypożyczenia, co szczególnie winno zobowiązać przemysł do pomocy na rzecz Instytutu.

W minionym okresie istniało szereg pretensji w stosunku do Instytutu Medycyny Pracy. Jakkolwiek pretensje były naogół skusne to należy stwierdzić, że Instytut nie jest w stanie przejąć do opracowania wszystkich zagadnień występujących w przemyśle ze względu na poważne trudności na jakie natykamy pod względem lokalnym urządzeń badawczych, kadrowych i innych.

Mając odpowiednio zapewniony warsztat pracy, kierownictwo Instytutu wypowiada się za przejęciem każdej problematyki do rozpracowania, nie pomijając spraw nawet mniejszej wagi o ile zartane Instytutowi zapewnione właściwe warunki pracy naukowej.

Zarząd Główny oceniając sytuację w jakiej znajduje się Instytut wystosował memorial do Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Centralnej Rady Związków Zawodowych, w którym zajął udział w udzielenia pomocy Instytutowi.

Bliski kontakt Zarządu Głównego z Instytutem przynieść nietylko korzyści zakładom, ale ułatwić Związkowi prowadzenie działalności w oparciu o najnowocześniejszy dorobek naukowy Instytutu Medycyny Pracy.

Pewnego rodzaju inowacje, którą zastosował w bieżącym roku związek, była seria narad w zakładach pracy z udziałem przedstawicieli służby zdrowia, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

- 86 -

i innych czynników, na których przemysłowa służba zdrowia przedstawiała stan lecznictwa i opieki zdrowotnej w zakładach pracy.

Organizacyjną stroną narad zajęły się Rady Zakładowe. Do ciwili obecnej odbyto w terenie 9 narad i to przyniosły stosunkowo dobre rezultaty, ponieważ obecni na nich przedstawiciele służby zdrowia i kierownictwa przemysłu zmuszeni byli na miejscu do podjęcia odpowiednich wniosków i decyzji oraz zostali zobowiązani do terminowego działania i udzielenia pomocy danemu zakładowi.

Z problematyką ochrony zdrowia w przemyśle Związek wyszedł również na forum Komisji Lecznictwa Przemysłowego przy CRZZ, wyłonionej przez IX Plenum Centralnej Rady.

W skład Komisji powołano przedstawicieli nauki i specjalistów z dziedziny medycyny pracy, profesorów Akademii Medycznych, Kierowników Instytutów Medycznych Pracy, lekarzy przemysłowych, ponadto przedstawicieli Zarządów Głównych.

Przez wyłonioną komisję zostały opracowane dezyderaty, które będą między innymi tematem prac Sejmu w bieżącej Sesji jesiennej.

Związek nasz oprócz omówionych wyżej spraw przedłożył wnioski dot. rozszerzenia obowiązującego wykazu chorób zawodowych. Wydana w tej sprawie Uchwała Rady Ministrów z dnia 14 maja 1956 rozszerza wykaz chorób zawodowych uprawniających do świadczeń rentalnych.

Mimo, że nie ujęła ona jeszcze wszystkich chorób zawodowych, to jednak należy stwierdzić, że poważnie rozszerzyła uprawnienia z tego tytułu w porównaniu z poprzednim.

Dzięki wyżej wymienionym poczynaniom realizowanym przez wszystkie instancje związkowe, nadzór nad ochroną zdrowia uległ pewnej poprawie. Tym niemniej sprawa ta wymaga w dalszym ciągu wyjątkowej troski ze strony Związku w kierunku zapewnienia wszestronnej opieki lekarskiej załogom.

- 89 -

Odzież ochronna i specjalna.

Sprawa zapewnienia odzieży roboczej i specjalnej dla pracowników, była do niedawna powodem częstego niezadowolenia ze strony załóg i przyczyną kierowania postulatów pod adresem Związku.

Interwencje dotyczyły najczęściej jakości i czasokresu użycia, poszczególnych rodzajów odzieży.

Poważną przeszkodą w załatwianiu przez Związek skutecznych postulatów załóg było ustalenie szczegółowych norm odzieży w całym kraju przez PIIG i zatwierdzanie ich przez Prezydium Rządu. Utrudniało to w praktyce szybkie dokonywanie zmian wynikających z koniecznych potrzeb. Dlatego też powszechnie było żądanie decentralizacji tego systemu i uproszczenie procedury postępowania. Najdalej idące propozycje wysunął nasz Związek, domagając się przekazania uprawnień w tej dziedzinie na szczebel zakładu. W rezultacie tych starań Rada Ministrów wydała uchwałę Nr 78 a regulującą zaopatrzenie w odzież roboczą i ochronną. Uchwała przekazuje pełne kompetencje Ministrom oraz uprawnienia. Resorty do przeniesienia ich na jednostki podległe. Nader korzystną jest możliwość decydowania w poszczególnych przypadkach o normach jak i czasokresie użycia odzieży przez zakład we własnym zakresie.

Minister Przemysłu Chemicznego na wniosek Zarządu Głównego, przekazał całkowicie gospodarkę odzieżą Centralnym Zarządom, w Centralnym Zarządzie Tworzyw Sztucznych i Lakierów kompetencję te otrzymywały nawet zakłady pracy.

W Przemyśle Drzewno-Leśnym nastąpiła nowelizacja tabel, a ponadto na skutek starań Zarządu Głównego uregulowano zaopatrzenie w odzież zimową i przeciw-deszczową robotników zatrudnionych na placach i w pomieszczeniach nicojrzewanych. Wydano równocześnie zezwolenie na zaopatrywanie się zakładów pracy nawet w sektorze prywatnym. Ostatnio podobnie jak w Resorcie Chemii, również w Przemyśle Papierniczym trwają prace nad przekazaniem kompetencji Ministra na szczebel Centralnych Zarządów!

Dla Przemysłu Budownictwa i Materiałów Budowlanych przeprowadzono w 1956 roku nowelizację tabel norm, oraz opracowano

- 90 -

ramową tabelę na podstawie której Centralne Zarządy mogą we własnym zakresie dokonywać odpowiednich zmian i regulować potrzeby w zaopatrzeniu.
W roku bieżącym rozszerzono w znacznym stopniu uprawnienia dyrektorów centralnych zarządów w tym zakresie.

Mależy stwierdzić, że omawiane posunięcia w sprawach zaopatrzenia w odzież były korzystne. Dowodem tego jest zanik skarg i korespondencji na ten temat otrzymywanych uprzednio przez Zarząd Główny i Zarządy Okręgowe w bardzo poważnej ilości.-

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia
**KULTURALNO-
OSWIATOWE**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 93 -

zagadnienia KULTURALNO-OŚWIATOWE

Związek nasz w okresie sprawozdawczym dokonał poważnej pracy w dziedzinie rozwoju działalności kulturalno-oświatowej wśród pracowników i członków ich rodzin. W wyniku gruntownej analizy pracy wszystkich placówek, w okresie tym spowodowano podniesienie na wyższy poziom organizacji działalności K.O. udoskonalenie jej podstawowych form wprowadzenie nowych bardziej atrakcyjnych form jak kina związkowe lub wczasy świąteczne, leprze wyposażenie poszczególnych placówek poprawę ich obady kadrowej. W realizacji tych zadań kierowano się zasadą konieczności dostarczania form pracy K.O. do potrzeb załogi, oraz zaинтересowań i warunków środowisk. Nie udało się jednak dotychczas usunąć wszystkich przeszkód w pracy K.O. Największą trudnością jest w dalszym ciągu brak dostatecznym pomieszczeń, a w szczególności do pracy Oświatowej w kółkach o wybranych zainteresowaniach.

Administracja zakładów nie wykazywała dostatecznej troski dla realizacji planów budownictwa kulturalnego opracowanych wspólnie z Zarządem Głównym. W sprawie tej przeprowadzono liczne interwencje w resortach. Obecny stan placówek w porównaniu do lat ubiegłych przedstawia się następująco:

Placówki K.O.	1955 r.	1956 r.	1957 r.
Z.D.K.	6	7	7
Kl. Fabr.	17	21	23
Świetlice	257	290	175
Razem :	280	318	205

Stwierdzić należy, że część placówek kulturalno-oświatowych znajduje się w obrębie zakładów pracy. Są one praktycznie nie dostępne dla członków rodzin a nawet samych pracowników.

Poważny procent stanowią placówki posiadające od 1-2 pomieszczeń przeznaczonych do pracy K.O.

- 94 -

Niesprzyjająco na rozwój działalności kulturalno-oświatowej wpływał brak funduszy. Przeznaczone w wysokości 4.764 tys. w roku 1955 i 4.263 tys. w 1956 r. kwoty stanowiły pokrycie zaledwie półno dla pracowników zatrudnionych w placówkach.

Placówki kulturalno-oświatowe natomiast zobowiązywano do wypracowywania dochodów własnych i tą drogą pokrywania wydatków.

W roku 1957 sytuacja ta uległa zasadniczej zmianie. Finansowanie placówek przy zakładach przemysłu chemicznego przejęły przemysł, a w pozostałych resortach tylko nieznaczna część finansuje Związek. Sytuacja taka pozwoliła, że Zarząd Główny w roku bieżącym będzie mógł przeznaczyć na działalność kulturalną około pół miliona złotych, co niewątpliwie przyczyni się do poprawy istniejących warunków.

Poważnej pracy dokonano w dziedzinie doboru i stabilizacji kadru kulturalno-oświatowych.

W czasie przeprowadzonej weryfikacji kadru usunięto ludzi przypadkowych, nieznanących się na pracy kulturalno-oświatowej a zajmujących stanowiska kierownika lub instruktorów placówek.

Dobór nowych pełnokwalifikowanych kadra ułatwiała przeprowadzona podwyżka płac dla pracowników kulturalno-oświatowych, po której to płace pracowników K.O. zównane zostały z poziomem płac nauczycieli szkół średnich.

Działalność oświatowo-kształceniowa

Wyjątkowo dużo uwagi Związek nasz poświęcił zagadnieniu oświaty wśród dorosłych. Wymagała tego m.in. szybka rozbudowa przemysłu chemicznego i napięty poważnej ilości robotników pochodzących ze wsi a nie posiadających pełnego podstawowego wykształcenia. Z tego względu Związek nasz przy pomocy rad narodowych, administracji zorganizował nabór do szkół dla pracujących i zabezpieczał odpowiednie warunki pracy i nauki uczącym się robotnikom.

W stoczeniu do skróconej pracy w tym zakresie rezultaty są jednak niskie, ponieważ robotnicy rekrutujący się ze wsi nie

- 95 -

wykazywali z różnych względów chęci do nauki a między innymi dlatego, że poza pracą w fabryce posiadali dodatkowe zajęcie przy uprawie roli, a ponadto ukończenie szkoły podstawowej nie gwarantowało bezpośredniego awansu.

W okresie sprawozdawczym na około 12 tys. robotników przewidzianych do szkolenia przeszkolono zaledwie 10 %.

W ramach pracy oświatowej Związek prowadził również akcję odczytową głównie za pośrednictwem Towarzystwa Wiedzy Powszechniej. N.O.T.-u i kół własnych prelegentów.

Akcja odczytowa przyczyniła się w znacznym stopniu do podniesienia wiedzy technicznej i społeczno-politycznej.

Analiza akcji odczytowej przeprowadzona przez Zarząd Główny wykazała, że we wszystkich większych zakładach wygłasiane były przeciennie dwa odczyty miesięcznie.

Frekwencja prelegenta w zależności od tematyki prelekcji i znajomości wachala się od 15 do około 200-tu.

Coraz większą popularność zdobywa czytelnictwo wśród robotników. W działalności formy pracy oświatowej naszego Związku przyjęła się najlepiej.

Podczas gdy inne formy pracy oświatowej uległy pewnemu zahamowaniu, rozwój czytelnictwa z roku na rok systematycznie wzrasta. Księgarnia zdobywa sobie coraz więcej zwolenników wśród naszych załóg. Jako przykład rozwoju czytelnictwa na przestrzeni lat 1954 - 1956 może posłużyć poniższa tabela.

Rok	ilość bibl.	liczba ks.	liczba czyt.	liczba wypoż.
1954	103	176.794	25.927	351.058
1955	95	223.159	34.875	398.884
1956	79	221.162	34.702	798.951

Jak widać z tabeli, ilość bibliotek stałych uległa w ciągu trzech lat zmniejszeniu się 103 na 79. Biblioteki te uległy likwidacji w takich przyczynach jak: brak odpowiednich lokalów, niewielkie rozmiary niektórych zakładów pracy, minimalna zawartość księgozbiorów, brak etatów i rygorystów dla obsługi bibliotek itp.

- 96 -

Na wzrost czytelnictwa wpływały w dużej mierze konkursy czytelnicze organizowane zarówno przez C.R.Z.Z. jak i Zarząd Główny, organizowanie dyskusyjnych spotkań z autorami książek, imprez o charakterze czytelniczym, lokalnych konkursów itp.

Kierunki osiągnięcia na odcinku rozwoju czytelnictwa byłyby jeszcze większe, gdyby sprawą tą w większej mierze zajęły się instancje i organizacje związkowe. Podczas gdy w zakładach posiadających stałe biblioteki czytelnictwo rozwija się to w mniejszych zakładach gdzie winny być organizowane punkty biblioteczne, nie wszystkie rady zakładowe sprawą tą się zajmują należycie. Ponadto rady zakładowe nie dopilnowują aby z funduszy zakładowych jak i z własnych prelimarynarzy związkowych przeznaczać systematycznie stałe fundusze na zakup i oprawę książek.

Biblioteka pozbawiona nowości wydawniczych staje się mniej atrakcyjna dla czytelnika, co w rezultacie może mieć odbijać się niekorzystnie na dalszy rozwój czytelnictwa.

Działalność kin związkowych

Jedną z nowych form w pracy kulturalno-oświatowej, wprowadzoną przez nasz Związek od 1-go stycznia 1955 roku, jest organizowanie i prowadzenie stałych kin związkowych w placówkach kulturalno-oświatowych przy zakładach pracy. W okresie sprawozdawczym notujemy pozytywne zjawisko stałego wzrostu kin związkowych i tak:

	w roku 1955	1956	1957
szeroko taśmowe	7	11	15
wąsko taśmowe	14	21	28
Razem kin	21	32	43

Wpływy i reszody finansowe kin związkowych w okresie sprawozdawczym kształtowały się następująco:

	1955	1956	1957 I półr.
Dechód	958.914,95	2.266.903,19	1.679.402,23
Roschód	862.762,76	2.001.492,53	1.542.381,97
Zysk	96.152,19	205.410,66	137.020,26

- 97 -

Zakup aparatury przez Zarząd Główny :

1955	1956	1957	I półrocze
204.585,74	352.101,90	120.633,-	

W samym tylko pierwszym półroczu 1957 na 4.462 seansach było w naszych kinach 650.000 widzów, to jest przeciętnie 154 widzów na jeden seans. Jest to w stosunku dużo zwiększy, że kina związkowe otrzymują z C.W.F. filmy w drugiej kolejności. Z analizy rozwoju kin związkowych wynika, że ta forma pracy kulturalno-oświatowej zdaje egzamin tak pod względem wychowawczym rozrywkowym i finansowym.

Opieka ze strony Rad Zakładowych i administracji zakładów jest przeważnie właściwa, dzięki czemu duża część naszych kin pracuje lepiej od kin państwowych i wprowadza szereg ciekawych innowacji. Przykładem tego może być kino "CHEMIK" przy Zakładach Sodowych w Krakowie, w którym wprowadzono częste występy zespołów artystycznych przed filmem, a ponadto zorganizowano poczynią dla dzieci, przez co ułatwiono korzystanie z kin rodzinom.

Jedną z największych trudności technicznych kin związkowych jest zaopatrzenie w potrzebne części zamienne dla różnych typów aparatury. Zarząd Główny przeznaczył w bieżącym roku 50.000 złotych na zorganizowanie magazynu części zamiennych oraz dodatkowo 200.000 złotych na zakup aparatury i wyposażenie dalszych nowo-powstających kin związkowych.

Działalność artystyczna

Przyjęty przez nasz Związek w roku 1955 kierunek działania w ruchu artystycznym spowodował masowy rozwój zespołów i podwyższenie poziomu artystycznego. Wyrazem tego było że w roku 1956 aż 104 zespoły doszły do eliminacji wojewódzkich a 17 do eliminacji centralnych. W świetle tych osiągnięć nastąpiła żywiołowa rywalizacja między poszczególnymi zakładami pracy na tym odcinku. Doprzedziała ona do tego, że w każdej placówce powstały zespoły artystyczne bez względu na to czy posiadały dogodne warunki do swej pracy, czy też nie.

- 98 -

Ogólna liczba zespołów w naszym Związku w tym czasie wzrosła do 613 znaczy to że niektóre placówki posiadały ich nawet po kilka.

Wzrost ten nie szedł jednak w parze z możliwościami finansowymi Związku ani też z odpowiednim wykorzystaniem produkcji, tych zespołów. Ograniczone możliwości lokalowe nie stwarzały warunków do odbywania systematycznych prób ani też do wystawiania opracowanego programu przez zespoły, bowiem poważna ilość placówek nie posiada sal imprezowo-widowiskowych. W tej sytuacji zaistniała konieczność zwrócenia uwagi jedynie na zespoły wyróżniające się i mające odpowiednie warunki pracy. Z ogólnej masy zespołów wyłoniono jednostki o charakterze reprezentacyjnym, które następnie pod opieką wybitnych specjalistów osiągnęły wysoki swój poziom artystyczny i stały się przedmiotem zainteresowania władz miejscowych. Jednocześnie zaistniały wśród zespołów tendencje do przechodzenia na zawódostwo.

Wiele zakładów pracy na czele z Radami Zakładowymi oderwało wybitnych od pracy zawodowej uczestników zespołów, których jedynym zajęciem stała się działalność artystyczna za dodatkowym wynagrodzeniem.

Wpływ ten z kolei rozciągnął się na pozostałe zespoły, których członkowie nie chcieli brać udziału w występach bez wynagrodzenia. Ponieważ podobna sytuacja zaistniała we wszystkich związkach w kraju, amatorski ruch artystyczny w Związkach Zawodowych został poddany publicznej krytyce, w wyniku czego zlikwidowano te nienormalne stosunki, przywracając społeczny charakter działalności artystycznej w ruchu związkowym.

W wyniku tej pracy w naszym związku zaistniała konieczność zlikwidowania 463 zespołów pozostawiając jedynie te, które zdecydowały się pracować na zdrowych zasadach.

Zlikwidowano również zespoły pieśni i tańca, które powstały w naszych warunkach pod naciskiem C.R.Z.Z.

Zespoły te bowiem były bardzo kosztowne, a przynosiły niewielkie korzyści pracownikom. W zespołach tych opracowanie nowego programu wymagało niejednokrotnie z góra roku czasu, a który dla załogi byłby nowością tylko jeden raz.

Obecnie w amatorskim ruchu artystycznym pod względem repertuaru panuje pewien haos, co stanowi jeden z najistotniejszych problemów do uregulowania.

- 99 -

Działalność wypoczynkowo-rozrywkowa

Nowa forma pracy kulturalno-oświatowej, zapoczątkowana w końcu 1955 r. a znajdująca szczególne uznanie u naszych sądów, to organizowanie najrozmaitszych form wypoczynku po pracy. podczas gdy w roku 1955 poszczególne placówki eksperymentowały w tym kierunku, to już w 1956 roku znalazła ona swoje właściwe miejsce pracy w K.O. W wyniku naporu przez organizacje związkowe administracje zakładów wyposażły swoje placówki w niezbędną sprzęt i urządzenia do prowadzenia wypoczynku po pracy. Większe zakłady zorganizowały ponadto stałe punkty wypoczynku poza zakładami pracy i wyposażyły je w urządzenia do zabaw i gier sportowych zarówno dla dorosłych jak i dzieci. W roku 1956 omawianych stałych punktów wypoczynku po pracy było 43, w których urządzeno imprezy artystyczne i sportowe, zabawy i festyny.

Dużego rozмаłu nabiera również akcja wczasów świątecznych. Akcją tą kierowały dla poszczególnych zakładów Rady Zakładowe, a międzylakadowe wczasy świąteczne organizowane były przez Zarządy Okręgowe.

W tej dziedzinie Związek nasz wypracował szereg atrakcyjnych form, dających godziwą rozrywkę załogom i ich rodzinom. Naskutek zmiany systemu finansowania akcji wypoczynku świątecznego w roku 1957, sytuacja jeszcze bardziej polepszyła się ponieważ przeznaczone na ten cel fundusze zostały przekazane tylko organizatorom wczasów świątecznych - zakładom względnie Zarządowi Okręgowemu na wyposażenie w sprzęt sportowy i uzbrojenie terenu stałych wypoczynków po pracy.

Podana w wielkim skrócie działalność Związku na odcinku kulturalno-oświatowym nie wyczerpuje całokształtu zagadnienia. Omówione zostały jedynie tylko te zagadnienia, które stanowiły podstawowe kierunki działalności K.O.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

założdzenia
KULTURY FIZYCZNEJ
i SPORTU

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 103 -

Rozgadnienia **KULTURY FIZYCZNEJ i SPORTU**

Specyficzne warunki pracy w zakładach przemysłu Chemicznego i pozostałych branż objętych działalnością Związku stwarzają konieczność zorganizowania właściwego wypoczynku po pracy, który można osiągnąć za pośrednictwem prawidłowo zorganizowanego życia sportowego.

Analiza przeprowadzona po V Krajowym Zjeździe wykazała, że zagadnienia kultury fizycznej i sportu posiadały poważne braki i to zarówno od strony organizacyjnej byłego Zrzeszenia Sportowego "UNIA", jak również zakresu i form jego działania. Wpływ Związku na zlikwidowanie tych niedociągnięć był niedostateczny, ponieważ ogniwa związkowe na skrerek spraw nie miały wpływu i nie doceniały swojej roli w tym zakresie.

W związku z tym, szczególnie w roku 1956/57 miało miejsce szereg zmian zarówno w strukturze Zrzeszeń Sportowych jak i w poglądach na rolę Związków Zawodowych w działalności sportowej. W czwartym kwartale 1955 roku, decyzją Sekretariatu Centralnej Rady Zw. Zaw. ze Zrzeszenia "UNIA", zostali wyłączeni członkowie Związku Służby Zdrowia przechodząc do Z.S. "SPARTA". Zrzeszenie Sportowe "UNIA" zostało jednobranżowym opartym o Związek Chemików.

W tym samym czasie na wniosek Zarządu Głównego została wprowadzona w Zrzeszeniu 2 stopniowa struktura organizacyjna i zostały zlikwidowane Rady Okręgowe w poczternastnych województwach. Oszczędności uzyskane po zlikwidowaniu Rad Okręgowych w kwocie zł. 1.300.000,- przeznaczono na działalność kół sportowych. Reforma ta wpłynęła na większą operatywność aparatu Rady Głównej i na zainteresowanie się działalnością kół,ogniw związkowych. Po ustaleniu form pracy organizacyjnych i wyrzkoeniowych oraz po opracowaniu długofalowego planu rozwoju naszego branżowego sportu - jeszcze w roku 1956 zapadła decyzja Sekretariatu CRZZ

- 104 -

dotyczącą likwidacji Rad Głównych Zrzeszeń Sportowych, a powołanie Komisji Organizacyjnej Stowarzyszenia Związkowych Organizacji Sportowych przy CRZZ z siedzibą w Warszawie.

Komisja Organizacyjna S.Z.O.S. miała objąć działalność organizacyjną i finansową wszystkie kluby i koła w Polsce w 1957 r. Mimo w 1958 r. w/g planu jedynie tylko kluby wybitnie wyczynowe. Poszczególne Związki Zawodowe i nasz Zarząd Główny występowali przeciwko tej formie działalności wnosząc o stworzenie Federacji Brązowych. W związku z tak licznymi głosami Sekretariat CRZZ przystąpił do analizy sportu Związkowego w okresie od stycznia do lipca 1957 r. i wysunął wnioski, które właśnie przyczyniły się do wznowienia działalności sportowej w Związkach Zawodowych. Uchwała Prezydium CRZZ z dnia 1 lipca br. czyni odpowiedzialnymi za sport związkowy poszczególne Zarządy Główne.

W/g obecnej struktury przy Zarządzie Głównym istnieje Wydział Kultury Fizycznej i Sportu obejmujący działalnością kluby i koła sportowe istniejące przy zakładach pracy przynależnych do Związku Chemików, powołany przez Plenum Zarządu Głównego dnia 28 sierpnia br.. Poza Wydziałem Plenum powołało do działania Społeczne Kolektywy Sportowe przy Zarządzach Okręgowych i Zarządzie Głównym. Skład osobowy Społecznego Kolektywu Sportowego przy Zarządzie Głównym wynosi 19 osób - są to przedstawiciele kolektywów sportowych okręgowych. Kolektywy Sportowe Okręgowe odbywają miesięczne posiedzenia, na których rozpracowywane są problemy województwa i przenoszone na kolektyw sportowy przy Zarządzie Głównym.

Kolektyw Sportowy przy Zarządzie Głównym działa jako Plenum Kolektywu i Prezydium w składzie 7 osób. Posiedzenia Plenum Kolektywu odbywać się będą raz na kwartał, a posiedzenia Prezydium raz w miesiącu.

Na przestrzeni lat 1955/56/57 stan organizacyjny jednostek sportowych przedstawia się następująco: /tabela z danymi statystycznymi/

- 105 -

Rok	Ilość kół	Ilość sekcji	Ilość członków	Ilość skalfikowanych zw. ogółem
1955	351	1662	53.882	12.512
1956	119	465	32.118	8.516
1957	112	441	31.102	-

Omawiając powyższą tabelkę należy zaznaczyć, że zmiany pomiędzy liczbami w rubryce 2,3,4 w latach 1955/56 wynikają z omówionych między innymi reorganizacji /odejście Zw. Służby Zdrowia/ z naszego pionu. Różnica w ilości kół sportowych w latach 1956/57 ma uzasadnienie w realizacji Uchwały Plenum Zarządu Głównego - określono z ewidencji 7 jednostek terenowych na opartych o żaden z naszych zakładów pracy, a mianowicie:

"Ruoh" - Chorzów, Krynickie Towarzystwo Hokejowe w Krynicy, "UNIA" - Swarzędz, "UNIA" - Leszno, Sportowe Towarzystwo "Krowodrza" w Krakowie, Klub Motorowy "Smok" w Krakowie, Moto-klub "UNIA" w Poznaniu oraz częściowo naskutek komagacji kół sportowych w miastach.

W okresie wznowienia działalności sportowej przez Zw.Zaw. nastąpiło ożywienie ruchu sportowego, co jest potwierdzeniem skuteczności ostatnich koncepcji organizacyjnych,
Działalność Zrzeszenia Sportowego skupiała się w dziedzinie sportu masowego:

- 1/ na organizacji: spartakiad zakładowych
- 2/ w zdobywaniu odznak SPO
- 3/ w obsłudze J.K.I.S. /Jednolitego Kalendarza Imprez Sportowych/ obejmującego między innymi takie imprezy jak: biegi narodowe i narciarstwo, marsze jesienne itp.

Z pośród wymienionych imprez sportowych najbardziej udaną były organizowane spartakiady zakładowe, których w 1956 r. przeprowadzono 57 co stanowi 52 % w stosunku do ogólnego stanu jednostek sportowych. Najlepiej organizacja spartakiad województwie wrocławskim, gdzie 16 kół tą imprezę przeprowadziło na 18

- 106 -

zarejestrowanych, katoickim 11, opolskim 8, krakowskim 7.
Z zorganizowanych spartakindach brało udział 15.636 osób
w tym 3.904 kobiety, co stanowiło w stosunku do członków Zrzeszenia 35 %. Pozostały formy sportu masowego nie zdążyły egzaminu w całej Polsce, zwłaszcza wskutek wypaczenia form organizacyjnych i treści i dlatego nie zasługują na szersze omówienie.

Sport wyczynowy w okresie naszej działalności zrobił on duży postęp i to prawie we wszystkich 21 dyscyplinach sportu.
W atletyce drużyny Zielona Góra, Dąbrowa i Racibórz zdobyły mistrzostwa swych województw, jednak w rozgrywkach o wejście do ligi zostały wyeliminowane. W stylu wolnym Zrzeszenie nasze zdobyło V-ce mistrzostwo Polski.

Poważne osiągnięcia notujemy także w hokeju na lodzie, bowiem drużyna przy Wyrskich Z-dach Budowy Urządzeń Chemicznych z powodzeniem prowadzi rozgrywki w II lidze. Największe osiągnięcia notujemy w kajakarstwie. Zrzeszeniowo przez wiele lat zdobyliśmy V-ce mistrzostwo Polski, a w roku 1956 osiągnęto zaszczytny tytuł Mistrza Polski.

W rozgrywkach międzyklubowych najsielniejszymi drużynami są : "UNIA" Poznań przy Za-ch Gumowych "STOMIL" i Szczecin przy Za-ch Włókien Sztucznych. Również sekcje kajakowe: Wrocławia, Warszawy i Gorzowa pracują dobrze i posiadają perspektywy rozwoju.

W lekkoatletyce posiadamy 52 sekcje na terenie całego kraju, a sekcje Chorzowa, Krywda, Wąbrzeźna, Mątew, Krapkowic i wiele innych znane są w kraju ze swych osiągnięć. Nazwiska takie jak: Kazimierskiego, Hantkiego czy Frankowiaka były rewelacją obecnego sezonu.

Najbardziej popularną dyscypliną sportu w Zrzeszeniu była i jest piłka nożna - zresztą jest ona popularną w całej Polsce. W latach 1955/56/57 notuje się w tej dyscyplinie sportu osiągnięcia, a mianowicie: W II lidze prowadzi rozgrywki Chodakowska "BCURA" lo drużyn rozgrywa zawody III lidze i należą do nich Kędzierzyn, Głuchaczki, Krapkowice, Rywiec, Szczakowa, Tarnów, Wąbrzeźno, Chodzież, Gorzów, Wyszków. Ostatnio dwa zespoły "UNIA" - Racibórz i "UNIA" - Olkusz walczą o awans do II ligi.

- 107 -

Zakres sprawozdania nie pozwala omówić wszystkich dyscyplin sportowych, które również posiadają dorobek i reprezentują nasz Związek w skali krajowej.

Działalność finansowa:

W latach 1955/56/57 fundusze znajdujące się w dyspozycji Zrzeszenia składały się z dochodów własnych kół sportowych oraz z dotacji CRZZ i wpłat branżowych zakładów pracy z tytułu świadczonych na rzecz sportu. Pewną część dotacji stanowiły fundusze Zarządu Głównego. Dotacje otrzymywane z CRZZ zabezpieczały jedynie koszty utrzymania Rady Głównej i Rad Okręgowych oraz wydatki związane z organizacją imprez sportowych objętych centralnym kalendarzem sportowym ustalonym przez Główny Komitet Kultury Fizycznej. W okresie sprawozdawczym nastąpiło stopniowe obniżanie dotacji CRZZ i tak w roku 1955 otrzymano zł. 8.750.000.- a w roku 1956 otrzymano zł. 7.633.220.-

Przyczyną zmniejszenia środków finansowych było zlikwidowanie w roku 1956 Rad Okręgowych i przejście na dwustopniową strukturę organizacyjną. Likwidując Rady Okręgowe uzyskano pewne oszczędności, a zdobytymi w ten sposób funduszami dofinansowane zostały koła sportowe, przede wszystkim te, które posiadały sekcje deficytowe, lecz wykazujące się dorobkiem sportowym.

W związku z podjętą z początkiem roku 1957 decyzją Sekretariatu CRZZ w sprawie likwidacji Rad Głównych Związkowych Zrzeszeń Sportowych i powołaniu na to miejsce Związkowej Organizacji Sportowej przy CRZZ, nastąpiła obawa o rozwój sportu masowego i wyczynowego w naszym Związku.

Zgodnie z przewidywaniami Zarządu Głównego, limit finansowy nakreślony przez S.Z.O.S. na rok 1957 w stosunku do lat przednich znacznie został zaniszczyony, i wynosi 4.879.815.- zł.

Kilkakrotnie podejmowane przez Związek i Kolektyw Sportowy naszego Zrzeszenia próby dla zrewidowania stanowiska przez Kierownictwo S.Z.O.S. i przyznania dotacji budżetowej w/c limitu z roku 1956 okazały się bezskuteczne.

- 108 -

Poparcie tego okresznego postulatu również przez inne Zarządy, Główne Związków Zawodowych wpłynęło na zmianę decyzji CKEZ. Obecnie po podjęciu spraw kultury fizycznej i sportu w zakładach przez nasz Związek finansowanie jednostek sportowych prowadzone będzie od 1 stycznia 1958 r. na podstawie proliniarzy budżetowych opracowanych przez kluby i koła sportowe.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia:
**ORGANIZACYJNO
FINANSOWE**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 111 -

pracodnienia ORGANIZACYJNO-FINANSOWE

W czasie kadencji Zarządu Głównego zmienił się stan liczebny Okręgów z 12 - 11. Było to rezultatem likwidacji Okręgu Lary, która nastąpiła w styczniu br. Zakłady objęte działalnością tego Okręgu, przekazano Zarządom Okręgu Poznań i Wrocławia.

W tym samym okresie zachodziły również zmiany przynależności związakowej 22 zakładów, które przeszły do innych związku. Są to między innymi takie zakłady jak: Zakłady Produktywizacji Głównej w Katowicach, Zakłady Tworzyw Sztucznych "Pionier" w Chorzowie, Wytwórnia Uszczepów w Warszawie i inne. Przejśli natomiast Zakłady Tłuszczone "Strem" w Strzemieszycach, które do roku 1952 należały już do naszego Związku.

Stan zakładów i zatrudnienia w nich, objętych działalnością naszego Związku pracowników ilustrują następujące cyfry:

W roku 1955	zakładów	429	zatrudnionych	299.842	prac.
" 1956	"	458	"	216.282	"
" 1957	" I pół.	459	"	229.989	"

Ten wzrost zatrudnienia, jaki natujemy w latach 1956/1957 nastąpił na skutek dalszej rozwojowej zakładów i uruchomienia nowych produkcji.

W 426-ciu zakładach pracy działają rady zakładowe i 33 delegaci związkowi.

W ostatniej kampanii sprawozdawczo-wybiorczej liczba rad oddziałowych wzrosła z 404 w 1955 - do 454 w roku bież.

Małże dodać, że w myśl instrukcji Zarządu Głównego w oparciu o którą odbywały się wybory do władz zakładowych, organizacji związkowych o wyborze rad oddziałowych i grup związkowych decydowały Plenar Rad Zakładowych. Rady Zakładowe uznały, że to ognisko związkowe jakim są rady ogólnokrajowe jest niespełnione w

- 112 -

duzych i specyficznych zakładach pracy.

Odwrotnie natomiast przedstawia się sprawa grup związkowych, które w ostatnich wyborach zmniejszone z 6.617 w roku 1955-tym do obecnego stanu 6.050. Wynika to z faktu, że w latach 1955 i 1957 przestano się trzymać kurczowo maksymalnej ilości 30-tu członków w grupie, jak to określają uprzednie instrukcja CRZZ - lecz poczęte tworzyły grupy większe, przekraczające w niektórych wypadkach i 50 osób, w zależności od wielkości produkcyjnych, zmian i warsztatów pracy.

W grupie związkowej nie wybierano już jak dawniej delegata socjalno-bezpieczeństwowego i organizatora kult.-oświatowego, lecz tylko mądra zaufania i grupowego społecznego inspektora pracy.

Ograniczono także w poważnym stopniu ilość komisji strukturalnych do 4-ch t.j. ekonomicznej, bezpieczeństwa i ochrony pracy, bytowo - socjalnej i kulturalno - oświatowej przy czym do kompetencji tej ostatniej należy jeszcze sport.

Obecnie zgodnie z uchwałą Plenum Zarządu Głównego w większych zakładach pracy powołuje się jeszcze komisje młodzieżowe i kobiece.

Drogą tych reorganizacji wybierany aktyw został poważnie zmniejszony. Pozwala to radom zakładowym na bardziej operatywnie i szybsze porozumiewanie się z aktywistami.

Dzięki większej samodzielności rad zakładowych działalność związkowa uległa poważnej poprawie. Miernikiem tego może być między innymi również wzrost liczności członków i poprawa opłacalności składek członkowskich.

Począwszy od roku 1955 liczba członków Związku wynosiła 182.950 - te w pierwszym półroczu 1957 r. liczba ta wzrosła do 208.998 członków.

Ma to również wpływ na wzrost składek członkowskich, które na przestrzeni 3-ch lat kształtoły się średnio miesięcznie :

W roku 1955	-	m/średn.	1.611.000
" 1956	-	"	1.670.000
I I półr. 1957	-	"	2.074.000

- 113 -

Na zwiększenie samodzielności rad zakładowych i poczucie odpowiedzialności przed założą, między innymi wpłynęło to, że 60 % składek członkowskich przesmacza się obecnie bezpośrednio do dyspozycji członków Związku. Rady Zakładowe muszą przed założą zdawać sprawozdanie ze sposobów dysponowania tymi funduszami.

Sprawa corocznych wyborów nowych władz w radach zakładowych budziła wątpliwości u wielu działaczy związkowych, którzy uważali, że coroczna zmiana działaczy w radach zakładowych nie wpływa na stabilizację pracy, gdyż nowo-wybrani radcy tracą połowę kadencji na zapoznawanie się ze swoimi obowiązkami. W związku z tym w projekcie nowego statutu czas kadencji rad zakładowych przedłużono do 2-ch lat.

Dobra praca aktywu związkowego wymaga odpowiedniego przygotowania aktywistów. Jedną z form tego przygotowania aktywu do stojących przed nim zadań to szkolenie związkowe.

W latach 1955 i 1956 na 475-ciu kursach zostało przeszkołonych 17.610 aktywistów. W bieżącym roku planuje się przeszkołenie na dwu-tygodniowym kursie tych aktywistów, którym założgi porządkowi powierzyły funkcje w organizacji związkowej, a także wprowadzenie systematycznego szkolenia dla aktywu zakładowego w Zarządzach Okręgowych i w zakładach pracy.

Drugą formą szkolenia jaką prowadzono w okresie sprawozdawczym było szkolenie w Ośrodku Szkoleniowym Zarządu Głównego zlikwidowanym, w lutym bieżącego roku. W latach 1955 - 1956 w Ośrodku tym przeszkołono 960 towarzyszy w tym 782 przewodniczących i sekretarzy rad zakładowych oraz 178 przewodniczących poszczególnych komisji strukturalnych. Ponadto w Centralnym Ośrodku Szkolenia Zakładowych Społecznych Inspektorów Pracy prowadzonym przez CRZZ przeszkołono w latach 1955 - 1957 247 aktywistów społecznej inspekcji pracy.

We wszystkie te formy szkolenia aktywu w równym stopniu wpływały na ożywienie działalności zakładowych organizacji związkowych. Rezultatem tego było większe samodzielnenie się rad zakładowych i kolektywne podejmowanie przez nie szeregu decyzji.

- 114 -

Ten właściwy kierunek rad zakładowych przeważający w wiek-szczę-zakładów pracy pozwolił na dalsze zmniejszenie aparatu etatowego w Zarządzach Okręgowych i w Zarządzie Głównym. Świadcza o tym następujące cyfry:

rok	Ilość pracowników etatowych ogółem	Ilość prac. etat. w Zarz. Okręg.	Ilość prac. etat. w Zarządzie Głów.
1955	174	112	62
1956	162	106	56
1957	135	94	41

Powyższe dane nie obejmują technicznej inspekcji pracy, która liczy 25 osób i stanowi aparat Zarządu Głównego.

Edając sobie sprawę ze swojej odpowiedzialności za dalszy rozwój działalności Związku i konieczności kolektywnego załatwiania wszystkich spraw, Zarząd Główny postanowił wełączyć do pracy wszystkich członków i zastępcoów członków w Plenum Zarządu Głównego.

W tym celu powołane zostały przy Zarządzie Głównym Komisje Społeczne składające się z członków Plenum i aktywu społecznego. Poniżej tym do zadań członków Plenum niezależnie od udziału w komisjach należy opieka nad organizacją związkową w ich zakładach pracy.

Komisje społeczne, jako jedna z form pracy nie zdążyły w pełni wykorzystać względów na trudności w utrzymywaniu stałego kontaktu Prezydium Zarządu Głównego z członkami Plenum.

Wszystko teraz dla utrzymania stojącej więzi z masami członkowskimi i pobudzania do aktywnego udziału członków Plenum w życiu Związku. W niektórych Zarządzach Okręgowych wprowadzono okresowe spotkania członków Plenum z wyborcami.

Przeökazywane postulaty ze spotkań członków Plenum z aktywem oraz głosy z zebran sprawozdawczo - wyborczych pozwoliły Zarządowi Głównemu na zwrócenie bacznieszej uwagi na problemy nurtujące zakłgi, oraz załatwianie szeregu zażaleń i życzeń zakładów w dziedzinie ekonomicznej, b.h.p., socjalnej itd.

--115 -

Osohną pozycję stanowią także sprawy i postulaty załóg, które na skutek przeprowadzonej interwencji przez Zarząd Główny zostały załatwione na miejscu w zakładach pracy bądź też u czynników kompetentnych.

Pomoc Zarządu Głównego dla zakładów pracy i Zarządów Okręgowych udzielona była również przez organizowanie specjalnych zespołów. Zadaniem tych zespołów było udzielanie właściwej pomocy w uaktywnianiu zakładowych organizacji związkowych oraz załatwianiu spraw, wynikłych w toku pracy zespołów. Zespoły takie pracowały między innymi w Zakładach Sodowych w Krakowie, w Zakładach "Stomil" w Poznaniu, w Zakładach "Celwiskoza" w Jeleniej Górze, w Z.P.A. w Chorzowie i Z.P.A. w Kędzierzynie.

Pracownicy Zarządu Głównego brali również udział w Komisjach Partyjno - Rządowych pracujących nad usprawnieniem działalności naszych zakładów pracy.

Przy większości Zarządach Okręgowych powołyano Komisje Społeczne składające się z najlepszego aktywu zakładowych organizacji związkowych. Komisje te brały czynny udział w pracy Zarządów Okręgowych i utrzymywały systematyczną łączność między zakładami pracy.

Duże ożywienie w pracy naszego Związku nastąpiło po VII, VIII i IX-tym Plenum CRZZ po których w pracy szeregu Zarządów Okręgowych takich jak: Warszawa, Łódź, Toruń, Katowice i Radom nastąpił znaczny przełom. Okręg Łd. na przykład wykazał dużą aktywność i samodzielność w czasie przeprowadzonej w roku 1956 regulacji płac nawiązując bezpośredni kontakt z Centralnymi Zarządami Przemysłów i Reortami.

Zwoływanie okręgowych narad poszczególnych branż z udziałem dyrektorów zakładów i Centralnych Zarządów pozwoliło Zarządowi Okręgowemu na załatwienie na miejscu szeregu spraw z dziedziny zagadnień płac, b.h.p. i socjalno - bytowych.

W wyniku realizacji wytycznych i uchwał Plenum CRZZ nastąpiła również duża poprawa w stylu pracy zakładowych organizacji związkowych. Nie nastąpiło to jednak we wszystkich zakładach pracy naszych przemysłów. Niektóre rady zakładowe nie zwoły-

- 116 -

waty plenarnych posiedzeń, nie wysłuchiwały sprawozdań dyrekcji na temat rozwiązywania kluczowych spraw dotyczących warunków pracy i bytu załogi. Rady Zakładowe sprawy ważne często załatwiały jednoosobowo przez przewodniczącego względnie sekretarza. Do błędów w działalności rad zakładowych naleły również zaliczyć brak ciągłej pracy z aktywem oddziałowym i grupami związkowymi.

Część aktywu rad zakładowych cechowała brak poczucia odpowiedzialności za działalność organizacji związkowych. Tego rodzaju niedociągnięcia w pracy rad zakładowych zmniejszały zaufanie do Związku, oraz obniżały autorytet organizacji związkowej w kierownictwie zakładu.

Przekłomowym w pracy Związku wydarzeniem było listopadowe rozszerzone Plenum Zarządu Głównego, które w oparciu o VIII Plenum Komitetu Centralnego PZPR krytycznie oceniło dotychczasową pracę naszego Związku, oraz wytyczyło nowe kierunki działalności.

Dla ich realizacji przeprowadzono zmiany w składzie Zarządu Głównego i jego Prezydium. Skład Zarządu Głównego powiększono z 39-ciu do 75-ciu członków, a skład Prezydium z 9-ciu do 15-tu członków.

W oparciu o dyskusję listopadowego Plenum – Prezydium Zarządu Głównego opracowało szereg wniosków zmierzających do ochrony interesów ludzi pracy i realizacji ich postulatów.

Dla zapewnienia pełnej realizacji słuszych postulatów załóg, konieczne jest jak najszybsze przeprowadzenie decentralizacji i pełnego samodzielnilenia Związku.

Pod takim hasłem przebiegały obrady kolejnego grudniowego Plenum Zarządu Głównego, które było poświęcone w zasadzie zagadnieniom organizacyjnym.

Plenum wypowiedziało się zdecydowanie za samodzielnością Związku, określając jego zadania w dziedzinie ekonomicznej, socjalno – bytowej, bezpieczeństwa i gwarancji pracy, kulturalno-oświatowej i organizacyjnej.

- 117 -

Wprowadzając w czyn uchwały listopadowego i grudniowego Plenum Zarządu Głównego w dziedzinie organizacyjnej, zrealizowano szereg wniosków i postulatów, które były przedmiotem dyskusji wielu kampanii sprawozdawczno - wyborczych, a mianowicie:

- opracowano projekt Statutu Związku, który zostanie przedyskutowany i zatwierdzony przez VI-ty Krajowy Zjazd. Proponowane zmiany w Statucie zmierzają między innymi do przedłużenia kadencji zarówno Zarządu Głównego jak i Zarządów Okręgowych do 3-ch lat, a kadencji rad zakładowych do 2-ch lat.
Należy zaznaczyć, że dotychczas działalność naszego Związku oparta była o Statut Zrzeszenia Związków Zawodowych w Polsce.
- Do rozwiązywania trudnych i skomplikowanych problemów, wynikających ze specyfiki poszczególnych przemysłów powołano, składające się z członków Plenum i fachowców tych przemysłów, pięć komisji branżowych, działających przy Zarządzie Głównym a mianowicie:
  - 1/ Komisję Przemysłu Kopalnictwa Surowców Chemicznych i Przemysłu Solnego,
  - 2/ Komisję Materiałów Budowlanych, obejmującą swym zasięgiem szkło, ceramikę i przemysł izolacyjny.
  - 3/ Komisję do spraw instytutów.
  - 4/ Komisję Biur Projektów.
  - 5/ Komisję Przemysłu Papierniczego i Przetworów Papierowych.
- wprowadzono zmianę w systemie przyznawania zasięków statutowych, polegającą na tym, że z zasięków statutowych korzystać mogą na tych samych zasadach członkowie pracujący, emeryci, rodziny i rodzice członków Związku.
- zmniejszono aparat etatowy w Zarządzie Głównym i w Zarządzach Okręgowych o dalsze 30 %.
- pozostało radom zakładowym większa samodzielność w ustalaniu struktury organizacyjnej w zależności od potrzeb,
- zwiększone uprawnienia Zarządów Okręgowych i rad zakładowych,

- 118 -

- szczególne duże uprawnienia Zarządy Okręgowej i rady zakładowej otrzymały w dziedzinie finansowej, 60 % składek członkowskich przeznacza się obecnie bezpośrednio do dyspozycji rad zakładowych,
25 % a nawet i większy procent tych funduszy rady zakładowe przeznaczają na zapomogi i pomoc materialną dla członków Związku,
- poparto ideę samorządu robotniczego, inicjując i organizując wybory do rad robotniczych.

Decentralizacja i wzrost samodzielności Związku dała Zarządowi Głównemu prawo przedkładania postulatów załóg na wszystkich szczeblach do komisji-sejmowych włącznie.

Wyrazem tego jest udział przedstawicieli Zarządu Głównego w pracach Komisji Sejmowych, zasięganie opinii Zarządu Głównego w sprawach związanych z ruchem płac, z ustaleniem planów inwestycyjnych, na b.h.p., urzędnictwa socjalno-bytowe i kulturalne.

Trudne i skomplikowane zagadnienia te rozwiązywane są kolejno przez cały Zarząd Główny. Świadczy o tym fakt, że od m-ca listopada 1956 r. do końca okresu sprawosdawczego odbyło się 6 Plenów Zarządu Głównego, na których omawiano sprawy płac, Zbiorowych Układów Pracy i zagadnienia organizacyjne.

Począwszy od listopadowego Plenum Zarządu Głównego o realizacji nakreślonego programu Związku i pracach bieżących Zarządu Głównego informuje członków systematycznie własne pismo "Sprawy Chemików". Zadaniem tego pisma jest nie tylko informowanie członków Związku, ale również instruowanie i pomoc instancjom związkowym, oraz zasięganie opinii mas członkowskich na temat szeregu istotnych spraw i zagadnień.

Członkowie Związku mogą wypowiadać się na łamach pisma o wszelkich posunięciach Zarządu Głównego.

O tematyce pism decyduje Kolegium Redakcyjne zatwierdzone przez Plenum Zarządu Głównego.

W marcu, kwietniu i maju br. odbyły się konferencje okręgowe. Niątki one duły wpływ na dalszą poprawę pracy związkowej. Na

- 119 -

komferencjach tych wielu delegatów domagało się jednak szybkiego załatwienia szeregu spraw i postulatów, nie uwzględniając trudności ekonomicznych naszego kraju.

Wnioски wysuwane na konferencjach okręgowych a także postulaty wysuwane w czasie wyborów do rad zakładowych przez zakłogi zostały już załatwione, bądź też znajdują rozwijanie w zbiorowych układach pracy, niektóre z nich wymagają uregulowania w skali krajowej przy udziale naszego Związku.

Poważnym niedociągnięciem w działalności instancji i ogniw związakowych jest ograniczanie się jedynie do załatwiania wniosków i postulatów zakłog poprzez przekazywanie ich czynnikom kompetentnym. Mało uwagi poświęca się natomiast szybkiemu i sprawiedliwemu wprowadzeniu w życie załatwionych już wniosków. Przykładem może być ostatnia przeprowadzona regulacja płac. Przydzielona na ten cel poszczególnym zakładom pracy pula pieniężna nie zawsze sprawiedliwie, zgodnie z ogólnymi założeniami polityki płac podzielona była wśród zakłog.

Spotykało się również z takimi faktami, że o dawno załatwionych wnioskach, rady zakładowe nie informowały zainteresowanych pracowników. Często też wprowadzano je w życie z dużym opóźnieniem. Dowodziło to nie tylko słabego zainteresowania rad zakładowych tymi sprawami, ale również świadczy o słabym popularyzowaniu przez nie osiągnięć Związku.

Winę za tego rodzaju niedociągnięcia w pracy rad zakładowych ponoszą w znacznym stopniu również i Zarządy Okręgowe, które nie doceniają wagi tych zagadnień w zakładach pracy. Wychodząc z założenia iż większą niż dotąd uwagę należy zwrócić na sprawy i problemy nurtujące zatrudnioną młodzież w naszych zakładach pracy - Zarząd Główny uchwałą z dnia 28.VIII. 1957 r. zaleca instancjom związkowym powołanie komisji młodzieżowych we wszystkich zakładach pracy, zatrudniających więcej niż 20-tu ludzi w wieku poniżej 25 lat.

Powoływanie komisji młodzieżowych w zakładach pracy odbywało się na zebraniach młodzieży. Szczerbilec znał znaczenie miany tego rodzaju założenia w kluczowych zakładach przemysłu chemicznego.

- 120 -

Na naradach tych oprócz komisji młodzieżowych, wybierano również delegatów na ogólnokrajową naradę, która z inicjatywy KC ZMS przy współudziale Zarządu Głównego odbydzie się w Zakładach Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie.

Narada ma nakreślić właściwy kierunek pracy wśród młodzieży, oraz ożywić pracę powołanych komisji młodzieżowych.

Na szczególną uwagę zasługuje również sprawą działalności wśród kobiet pracujących i obrona ich praw.
Po rozwijaniu bowiem rad kobiecych notuje się nasilenie wypadków łamania przepisów chroniących prawa kobiet. Problem zatrudnionych staramy się rozwijać również poprzez komisje kobiece.

W tym celu we wszystkich zakładach pracy zatrudniających ponad 20 kobiet odbywają się zebrania kobiet, na których podejmowane są decyzje o powołaniu rad kobiecych.

Kominijo takie powołane będą również przy Zarządzach Okręgowych i Zarządzie Głównym.

Zadaniem komisji kobiecych jest pomoc radom zakładowym w praktycznych zmierzających do poprawy warunków pracy kobiet, dlatego też nie zwalniają one w żadnym wypadku rad zakładowych od obowiązku wszechstronnego zajmowania się sprawami pracujących kobiet.

Na zakończenie stwierdzić należy, że rolę związków zawodowych w umacnianiu demokracji robotniczej, oraz ich pojęcie w dziedzinie obrony interesów ludzi pracy na podstawie uchwał VIII i IX Plenum KC PZPR określiło jasno XI Plenum CRZZ.

Realizacja tych zadań wymaga dalego wysiłku organizacyjnego od wszystkich członków Związku, wymaga stosowania takich metod działalności, które umożliwią pogłębienie więzi organizacji związkowych wszystkich szczebli z szerokimi masami związkowców i całą w zakładach pracy.-

- 121 -

Sprawy finansowe

Całokształt działalności finansowej za lata 1955 - 1956 oraz częściowo 1957 roku, ujmują zbiorcze sprawozdania finansowe z wykonania budżetu naszego związku.

Poniższe dane obejmują łącznie działalność: Zarządu Głównego, Zarządów Okręgowych i Rad Zakładowych.

1955 rok

<u>Dochody budżetowe:</u>	<u>planowano</u>	<u>wykonano</u>	<u>% wykon.</u>
Składki członkowskie	12.694.500,-	14.499.495,38	114,2
Pozostałości budżet.	1.051.069,84	1.051.069,84	100,0
z imprez K.O.	1.000.810,-	599.024,59	59,8
Z kim związkowych	1.443.550,-	958.914,95	66,4
Inne wpływy	233.800,-	344.053,41	147,1
Dotacje z CRZZ	4.277.760,16	1.546.316,-	36,1
Razem dochody:	20.701.490,-	18.998.874,17	91,8

<u>Koszty budżetowe:</u>	<u>planowano</u>	<u>wykonano</u>	<u>% wykon.</u>
Kultura i oświata	4.983.956,-	4.764.174,65	95,5
Kina związkowe	1.361.110,-	862.762,76	63,4
Zakup aparatów kin.	200.000,-	204.585,74	102,2
Wypoczynek świąteczny	446.516,-	383.354,43	85,8
Pomoc członkom związku	140.000,-	129.436,-	92,5
Zasiłki statutowe	3.911.000,-	3.016.788,44	77,1
Działalność organiz.	1.529.548,-	1.240.660,99	91,1
Współzawodn.i racjoni.	1.180.000,-	1.198.502,42	101,6
Ośrodek Szkoleniowy	1.203.135,-	915.644,70	76,1
Utrzym.Zarządu Główn.	2.392.372,-	1.980.325,35	82,8
Utrzym.Zarz.Okrąg.	3.287.853,-	3.170.775,31	94,4
Srodki rezerwowe	66.000,-		
Razem koszty:	20.701.490,-	17.867.010,79	86,3

- 122 -

1956 rok

<u>Dochody budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Skłdki członkowskie	15.435.000,-	15.204.380,39	98,5
Pozostałości budżet.	1.131.863,-	1.131.863,38	100,0
Z imprez K.O.	1.024.600,-	577.633,40	56,4
Z kin związkowych	1.724.746,-	2.206.903,19	128,3
Inne wpływy	469.187,-	841.397,19	179,3
Dotacje z CRZZ	2.369.959,-	2.369.959,-	100,0
Razem dochody:	22.155.355,-	22.332.136,55	100,8

<u>Koszty budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Kultura i oświata	4.779.315,-	4.263.691,47	89,2
Kina związkowe	1.706.067,-	2.001.492,53	117,3
Zakup aparatów kin.	320.417,-	352.101,90	109,9
Wypoczynek świąteczny	447.516,-	395.609,60	88,4
Pomoc członkom związku	330.000,-	252.137,32	76,4
Wych. fizyczne i sport	1.000.000,-	1.001.930,40	100,1
Zasiłki statutowe	6.291.695,-	4.326.590,45	68,8
Działalność organiz.	1.021.788,-	994.461,23	97,3
Współzawodn.i rejon.	200.000,-	83.025,09	41,5
Odrodek Szkoleniowy	258.081,-	210.773,48	81,6
Utrzym.Zarz.Głównego	2.268.334,-	1.943.538,44	85,7
Utrzym.Zarz.Okrqg.	3.517.509,-	3.380.260,70	96,1
Fondki rezerwowe	14.633,-	1	-
Razem koszty:	22.155.355,-	19.205.612,61	86,7

I półrocze 1957 roku

<u>Dochody budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Skłdki członkowskie	23.954.640,-	11.357.791,20	47,4
Pozostałości budżet.	1.174.126,-	1.269.346,69	108,1
Z imprez K.O.	966.063,-	376.271,60	38,9
Z kin związkowych	3.162.345,-	1.679.402,23	53,1
Inne wpływy	521.340,-	568.639,11	109,1
	29.778.514,-	15.251.450,92	51,1

- 123 -

<u>Koszty budżetowe</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Kultura i oświata	2.608.908,-	868.827,37	33,3
Kina związkowe	3.162.345,-	1.542.381,97	48,8
Wypoczynek świąteczny	1.150.814,-	143.356,27	12,4
Wychow. fizyczne i sport	398.420,-	55.623,93	13,9
Pomoc osł.związkowi	2.840.163,-	991.413,94	34,9
Zasiłki statutowe	7.897.919,-	2.594.215,07	32,8
Działaln.organizac.	2.906.136,-	1.141.744,30	39,3
Utrzym.Zarz.Gł.	2.218.000,-	1.011.826,48	45,6
Utrzym.Zarz.Okręg.	3.640.719,-	1.703.062,79	46,8
Koszty odpraw zwol. prac.i likw.0/zary	409.359,-	253.937,37	52,0
Srodki rezerwowe Z.G.	648.673,-	-	-
Srodki rezerw.Z.Okr.	592.413,-	-	-
Srodki rezerw.R.Zakł.	1.304.645,-	-	-
Razem koszty:	29.778.514,-	10.306.369,49	34,6

Jak widać z powyższych danych, składki członkowskie są głównym źródłem dochodów naszego Związku. Do 1956 roku z zebranych składek członkowskich Związek nasz otrzymał 75 % na swą działalność, a C.R.Z.Z. otrzymywała 25 %. W tym roku z zebranych składek przeznaczamy dla C.R.Z.Z. tylko 5 %.

Wpływ składek członkowskich w naszym związku co roku wzrastał. Miesięcznie wpływało średnio składek członkowskich:

w 1954 roku	zł.	1.168.000,-
1955 "	"	1.611.000,-
1956 "	"	1.670.000,-
1957 "	"	2.074.000,-

W latach 1955 i 1956 wydatkowano rocznie na kulturę i oświatę średnio około 25 % naszych funduszy. W roku bieżącym wydatki na kulturę i oświatę zmniejszyły się ponieważ część wydatków personalnych jest pokrywana przez nasze resorty branżowe. W placówkach kulturalno - oświatowych, w których wydatki personalne zostały pokryte przez resorty branżowe, Związek nasz przekazał Radom Zakładowym dodatkową dotację.

- 124 -

Od szeregu lat celem zmniejszenia kosztów utrzymania Zarządu Głównego i utrzymania naszych Okręgów, dążeniem Zarządu Głównego było stałe zmniejszanie ilości statowego aparatu związku-

wego.
W związku ze zmniejszeniem statów, jak również i tym, że w br. dajemy ze składek na rzecz C.R.Z.Z. tylko 5 %, Związek nasz mógł większe sumy z zebranych składek przeznaczyć na rzecz członków związku.

W ubiegłych latach, ogólnie licząc świadczenia na rzecz członków związku średnio wynosły 48 % i to dawane Radom Zakładowym przez instancje związku w formie dotacji.

Obecnie po dalszej decentralizacji finansów związku wszystkie większe Rady Zakładowe same zatrzymują 60 % z zebranych składek członkowskich, a to w myśl Uchwały Plenum Zarządu Głównego z dnia 19 grudnia 1956 roku, oraz z dnia 11 kwietnia br. Ze składek tych Rady Zakładowe w pierwszej kolejności powinny pokrywać świadczenia statutowe, a następnie wszystkie inne wydatki budżetowe. Faktycznie biorąc w dysponowaniu funduszami Rady Zakładowe w tym roku stali się pełnymi gospodarzami u siebie.

W związku z tym, że Rady Zakładowe posiadają szerokie uprawnienia i większe fundusze, wartość poważnie wydatki na bezpośrednią pomoc członkom Związku. Wp. w lipcu r. wyptacono na ten cel tylko zł. 252.137.- a ostatecznie za pół roku wypłacono już sumę zł. 991.414.-

Zarząd Główny od 1 lipca br. rozszerzył uprawnienia członków związku do świadczeń statutowych na enertytów i rodziców członka Związku, oraz jednocześnie jednolicąco wysokość wypłacanych świadczeń statutowych. Tym samym te poważne uprощyciki Radom Zakładowym załatwianie i wypłacanie świadczeń statutowych.

3 roku na rok suma wypłacana... świadczeń statutowych związku się, a mianowicie:

w 1955 roku	wypłacono	zł. 3.016.788,-
w 1956 "	"	4.326.590,-
za pół roku 1957	"	2.524.215,-

- 123 -

Jak widać z powyższego świadczenia na rzecz członków Święsku w miarę wzrostania funduszy są stale rosnące.

W związku z przejęciem z PKO całkowitego nadzoru i kontroli finansowej nad działalnością Pracowniczych Kas Zapomogowo-Pożyczkowych, stwierdzić trzeba poprawę w gospodarowaniu fundusze sami w tych kasach. Rejestracja PKZP została uporządkowana, a księgowość i sprawozdawczość ujednoliciona.

W 1954 roku posiadałyśmy zarejestrowanych 381 PKZP, a obecnie 435 kas.

Powstałe w ubiegłych latach straty zostały pokryte przez Zarząd Główny w 22 PKZP na sumę zł. 64.604.-

Zarząd Główny na zapomogi bezzwrotne - fundusz "B" - dla PKZP przekazał:

w 1955 roku sumę zł. 2.804.000.-

" 1956 " " " 2.692.000.-

t.j. przekazał wszystkie fundusze otrzymane z CRZZ na ten cel. PKZP udzieliły bezzwrotnych zapomóg:

w 1955 roku 11.272 członkom na sumę zł. 2.526.470.-

" 1956 " 12.108 " " " 2.663.670.-

Pożyczek udzielono:

w 1955 roku 104.893 członkom na sumę zł. 81.812.710.-

" 1956 " 136.679 " " " 117.847.390.-

Jak widać z przytoczonych wyżej cyfr PKZP dokonują poważnych obrótów pieniężnych.

Rad. Zarządu również dysponują poważnymi środkami, więc należy rozłożyć większą niż jest to dotyczeń robione, kontrolę finansową przez powołane i uprawnione do tego statutowe Komisje Rewizyjne P.Z.Z.P. i Rad Zakładowych.-